

Instrumenttivalintojen syyt ja seuraukset puhallinsoittajilla

Touko Raatikainen
Maisterintutkielma
Musiikin laitos
Musiikkikasvatus
Kevät 2014
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Raatikainen, Touko Pietari	
Työn nimi – Title Instrumenttivalinnan syyt ja seuraukset puhallinsoittajilla	
Oppiaine – Subject Musiikkikasvatus	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year Huhtikuu 2014	Sivumäärä – Number of pages 95
Tiivistelmä – Abstract Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää tekijöitä, joiden perusteella puhallinsoittajat ovat päätyneet soittamaan pääinstrumenttiaan. Aiempien tutkimusten perusteella useat eri tekijät ohjailevat instrumenttivalintaa, mutta tutkijoiden käsitykset eri soittimiin liitettyjen sukupuolistereotyyppien vaikutuksista ovat yhtenäisimpiä. Näin ollen ne saivat suurehkon painoarvon myös tässä tutkimuksessa. Lisäksi soitinvalinnan taustatekijöitä vertailtiin eri maantieteellisten alueiden näkökulmasta. Tutkimuksessa pyrittiin kartoittamaan myös suomalaisen puhallinmusiikkiharrastuksen ja -ammatin yksityiskohtia erityisesti yksilön näkökulmasta. Tarkastelun alla olivat esimerkiksi syyt soittoharrastuksen aloittamisella sekä sen eri osa-alueiden merkitys vastaajien elämässä. Tutkimus toteutettiin verkkopohjaisella kyselylomakkeella talven 2013 aikana ja se rajattiin koskemaan puhallinorkestereissa yleisesti käytettäviä soittimia. Vastaajiksi pyrittiin löytämään mahdollisimman eri ikäisiä ja tasoisia soittajia, jotka edustavat kattavasti molempia sukupuolia ja eri maantieteellisiä alueita. Kyselyyn vastasi yhteensä 258 henkilöä. Aineistoa analysoitiin pääosin määrällisin menetelmin. Tulosten mukaan mikään yksittäinen syy ei yleisellä tasolla määritä instrumenttivalintaa, vaan valinta on subjektiivinen kokemus, jota tavallisesti ohjaavat useat eri tekijät. Näitä ovat muun muassa ympärillä olevat ihmiset, henkilön omat mieltymykset ja mielenkiinnon kohteet sekä ympäröivät olosuhteet. Maantieteelliset alueet poikkeavat toisistaan lähinnä ikä- ja soitinjakaumiensa perusteella, mutta myös instrumenttivalintaa määrittävät eri alueilla hieman eri syyt. Samoin eri ikä- ja soitinryhmien sekä sukupuolten välillä on pieniä painotuseroja eri tekijöiden vaikuttavuudessa. Sukupuolistereotyyppiat eivät muista tutkimuksista poiketen näyttäisi juurikaan ohjailevan soitinvalintaa. Niiden olemassaolo on kuitenkin ilmeinen ja käsitykset miehisisistä ja naisellisistä soittimista hyvin yhteneviä. Silti vastaajat arvioivat pääinstrumenttinsa sukupuolisuutta enimmäkseen oman sukupuolensa mukaisesti. Vastaajat kokevat musiikin tärkeäksi harrastukseksi muiden harrastusten joukossa. Lähes kaikkia soittoharastuksen osa-alueita pidetään mieluisina, mutta erityisen tärkeä puhallinsoittajille on soittamisen sosiaalinen ulottuvuus. Itselle sopiva soitin on tulosten perusteella erittäin merkityksellinen asia harrastuksen jatkuvuutta ajatellen. Näin ollen tutkimuksesta voi olla hyötyä erityisesti orkestereille ja musiikkioppilaitoksille. Niiden kautta voidaan pyrkiä vaikuttamaan myönteisellä tavalla uusien soittajien innostamiseen ja soitinjakauman kehittymiseen, mutta ne voivat olla apuna myös ennaltaehkäistäessä soittoharastuksen ennen aikaista loppumista.	
Asiasanat – Keywords Soitinvalinta, instrumenttivalinta, puhallinsoittimet, puhallinorkesteri, puhallinmusiikki, sukupuolistereotyyppiat, musiikkikasvatus	
Säilytyspaikka – Depository	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	4
2	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	6
3	TUTKIMUSASETELMA.....	21
3.1	Tutkimuskysymykset ja tutkimusasetelman kuvaus.....	21
3.2	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen luotettavuus.....	22
4	TUTKIMUSTULOKSET	26
4.1	Perustiedot.....	26
4.2	Instrumentit.....	30
4.3	Musiikillinen koulutus ja työ.....	36
4.4	Oma ja lähipiirin harrastuneisuus.....	40
4.5	Sukupuolistereotypiat.....	45
4.6	Soitinvalinta	51
5	TULOSTEN TARKASTELUA.....	59
6	PÄÄTÄNTÖ.....	70
	LÄHTEET	74
	LIITTEET	79
	Liite 1, Kyselylomake	79
	Liite 2, Aineistosta tehdyt määrälliset analyysit.....	87

1 JOHDANTO

Musiikkia voi tuottaa monella tavalla, mutta usein apuvälineenä on jokin soitin. Soitin toimii sekä soittajan tunteiden että itse musiikin tulkkina tuoden musiikin ihmiskorvin kuultavaan muotoon. Soittimilla pystyy tuottamaan ääntä, vaikkei osaisikaan soittaa niitä, mutta yleensä kuitenkin ajatellaan, että äänistä syntyy musiikkia vasta siinä vaiheessa, kun niitä tuotetaan jossakin mielekkäässä järjestyksessä. Tavallisesti se vaatii instrumentin soittotekniikan hallitsemista, jota kerrytetään harjoittelulla.

Ennen kuin harjoittelu voi alkaa, on ihmisen tavalla tai toisella kiinnostuttava jostakin tietyistä soittimesta tai sillä soitettavasta musiikista, jonka seurauksena hän päättää nähdä vaivaa opetellakseen juuri kyseisen instrumentin soittamista. Millä perusteella instrumenttivalinta sitten tehdään? Suurella osalla soittimista pelkästään kunnollisen äänen tuottaminen vaatii suuria fyysisiä ponnisteluja ja paljon harjoitusta. Soittimen tai sen käyttötarkoituksen on siis annettava soittajalle jotakin todella merkityksellistä, jotta hän jaksaa nähdä kaiken musiikin synnyttämiseen vaadittavan vaivan. Toisilla valinta käy kuin itsestään, mutta joskus itselle sopivan soittimen löytäminen voi olla pitkälinen prosessi. Humoristisessa mielessä valinta on helppo tehdä esimerkiksi oheisen mallin mukaan (KUVIO 1), mutta tavallisesti asia ei ole niin yksioikoinen.

KUVIO 1. Kuinka valita soitin (Piesone Art 2014).

Tämä tutkimus pyrkii kartoittamaan syitä, jotka ovat johtaneet puhallinsoittajien soitinvalintaan. Soitinvalinta on melko tavallinen puheenaihe soittajien keskuudessa, mutta aihetta on tutkittu Suomessa hyvin vähän. Tavallisemmin – joskin epäsuorasti – asiaan törmätään, kun mietitään, mistä saataisiin orkesteriin esimerkiksi partituuriin kirjoitetut neljä käyrätorvistia, kun koko pitäjältä ei löydy yhtä ainutta. Puhallinorkesterit kärsivät hyvin yleisesti kroonisesta vajauksesta tietyissä soitinryhmissä, joka puolestaan asettaa haasteita ja rajoituksia orkestereissa soitettavalle musiikille.

Tutkimukseni pyrkii tarjoamaan ajatuksia, joiden avulla voidaan keskittää huomiota erityisesti hetkeen, jolloin lapsi aloittelee harrastustaan ja valitsee itselleen sopivinta soitinta. Näin ollen voidaan yrittää luoda pidemmällä aikavälillä tilanne, jolloin esimerkiksi käyrätorvisteja on enemmän kuin orkesterissa stemmoja. Yhtä tärkeää on tehdä soittaminen mielekkääksi, jottei menetettäisi niitä harvojakin käyrätorven soittajia. Näin ollen tutkimus selvittää myös pelkkää soitinvalintaa laajemmin puhallinmusiikkiharrastuksen merkitystä puhallinmusiikin soittajille. Monet soittimet koetaan perinteisesti ”tyttöjen soittimiksi” tai ”poikien soittimiksi”, mutta juuri koskaan ei kuule puhuttavan tämän kaltaisten käsitysten olemassaolon perusteista. Aiemman tutkimustiedon perusteella eri soittimiin liitetyt sukupuolistereotyyppiat olisivat merkittävässä osassa soitinvalintoja tehtäessä, joten stereotyyppien olemassaoloa ja vaikuttavuutta selvitetään myös tässä tutkimuksessa.

Aiheen taustalla on omakohtaisten pohdintojeni lisäksi huoli vuonna 2014 toteutuvan puolustusvoimauudistuksen vaikutuksista Suomen puhallinmusiikkielämälle. Suomen ammattipuhallinorkesterit ovat pääosin puolustusvoimien soittokuntia, joista suurin osa lakkautetaan uudistuksen myötä. Sotilassoittokunnilla on niiden olemassa olosta lähtien ollut suuri merkitys varsinaisen soittokuntatyön lisäksi epäsuorasti alueellisessa musiikkielämässä, sillä iso osa soittajista opettaa, keikkailee freelancerina tai toimii muuten aktiivisesti osana paikallista musiikkielämää oman päivätyönsä ohessa. Ehkä tämä tutkimus antaa työkaluja vastata myös uudistuksen puhallinmusiikkikulttuurille asettamiin haasteisiin, joista suurin on luultavasti puhallinmusiikin näkyvyyden väheneminen.

2 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Instrumentin valitsemista ohjaavia seikkoja on tutkittu jonkin verran erityisesti Yhdysvalloissa (mm. Abeles & Porter 1978; Delzell & Leppla 1992; Zervoudakes & Tannur 1994; Payne 2009), mutta myös Englannissa (mm. Harrison & O'Neill 2000; Hallam, Rogers ja Creech 2008; Marshall & Shibazaki 2013), Australiassa (Chen & Howard 2004) ja Makedoniassa (Mihajlovski 2013). Suurin osa tutkimuksista on toteutettu tutkimalla Pohjois-Amerikassa hyvin yleisiä kouluorkestereita (*school band*), jotka koostuvat pääosin puhallin- ja lyömäsoittimista.

Aihetta on lähestytty pääasiassa kolmesta näkökulmasta, jotka ovat sukupuolistereotyytiat, sointiväri sekä persoonallisuus. Myös kulttuuriset, sosiaaliset ja maantieteelliset erot ovat olleet joidenkin tutkimusten lähtökohtana. Kokonaisuudessaan tutkittua tietoa on kuitenkin sen verran vähän, ettei se riitä muodostamaan selkeitä johtopäätöksiä siitä, mikä ohjailee soitinvalintaa (Chang 2007, 2). Suomessa soitinvalintaa on tutkittu vähän, eivätkä tutkimukset ole tarkentuneet tiettyyn näkökulmaan.

Vaikka instrumentin valitseminen ei perustu mihinkään yksittäiseen tekijään, on sukupuolen vaikutus valintaan ollut tutkijoiden pääasiallinen kiinnostuksen kohde. Sukupuoleen keskittyneet tutkimukset ovat tuloksiltaan varsin yhtenäisiä verrattuna esimerkiksi sointiväriin ja persoonallisuuden osuutta arvioiviin tutkimuksiin. Niiden perusteella sukupuolistereotyytiat ovat todellisia ja ne vaikuttavat soitinvalintaan. Yhteinen käsitys on, että tytöt suosivat pieniä ja korkeaäänisiä puupuhaltimia, pojat isoja ja matalaäänisiä vaskipuhaltimia sekä lyömäsoittimia (mm. Abeles & Porter 1978; Griswold & Chrobak 1981; Fortney, Boyle & DeCarbo 1993; Sheldon & Price 2005; Hallam, Rogers & Creech 2008).

Soitinvalinnan ja sukupuolen yhteyttä alettiin tutkia Abelesin ja Porterin (1978) toimesta yli kolme vuosikymmentä sitten. Tutkimuksessaan he selvittivät eri soitinten sukupuolistereotyytioita ja niiden yhteyttä soitinvalintaan. Vastaajien tuli vertailla kahdeksan eri soittimen muodostamia soitinpareja maskuliinisuuden ja feminiinisyiden mukaan, sekä arvioida soitinten miellyttävyyttä. Feminiinisimmiksi soittimiksi koettiin huilu, viulu ja klarinetti, maskuliinisimmiksi rumpu, pasuuna ja trumpetti. Neutraalille alueelle jäivät sello ja saksofoni. Tutkimus osoitti, että eri soittimiin

liittyy vahvoja sukupuolistereotyyppioita, ja niiden arveltiin olevan instrumenttivalintaa vahvasti ohjaava tekijä. Stereotyyppiat eivät olleet niin yleisiä päiväkotikäisillä lapsilla, mutta tulivat ilmeisemmäksi iän myötä. Abeles ja Porter myös olettivat, että vanhemmat ohjaavat lapsensa soitinvalintaan sukupuolen perusteella. Tyttöjen ja poikien välisissä vastauksissa oli eroavaisuuksia, sillä vaikka kaikki vastaajat suosivat enimmäkseen oman sukupuolensa mukaisia soittimia, pojat valitsivat yksipuolisemmin ”poikien soittimia” kun taas tytöt olivat paljon vähemmän estyneitä valitsemaan vastakkaisen sukupuolen mukaisia soittimia. (Abeles & Porter 1978, 65–75.)

Abelesin ja Porterin (1987) tutkimuksen pohjanaan käyttäen Griswold ja Chroback (1981) toistivat tutkimuksen laajentaen sitä, ja tulokset olivat hyvin samansuuntaiset aiemman tutkimuksen kanssa. Myös Delzell ja Leppla (1992) toistivat tutkimuksen lähes sellaisenaan, ja tulokset olivat miltei identtisiä, joskin pieniä järjestyseroja maskuliiniseksi ja feminiiniseksi koettujen soitinten väliltä löytyi. Heidän tutkimuksensa tuki aiemmin esitettyä väitettä, että sukupuolistereotyyppiat siirtyvät vanhemmilta lapsille. Delzell ja Leppla myös huomasivat sukupuolistereotyyppioiden vähentyneen Abelesin ja Porterin (1978) ja heidän tutkimuksensa välissä, joskin ne olivat olemassa edelleen hyvin vahvasti. Zervoudakes ja Tanur (1994) havaitsivat Abelesin ja Porterin (1978) tavoin tyttöjen olevan poikia avoimempia valitsemaan stereotyyppioista poikkeavia soittimia. He myös raportoivat tyttöjen määrän lisääntyneen maskuliiniseksi koetuissa soittimissa yli 30 vuoden aikana, mutta lisäksi tyttöjen määrä kokonaisuudessaan suhteessa poikiin oli kasvanut.

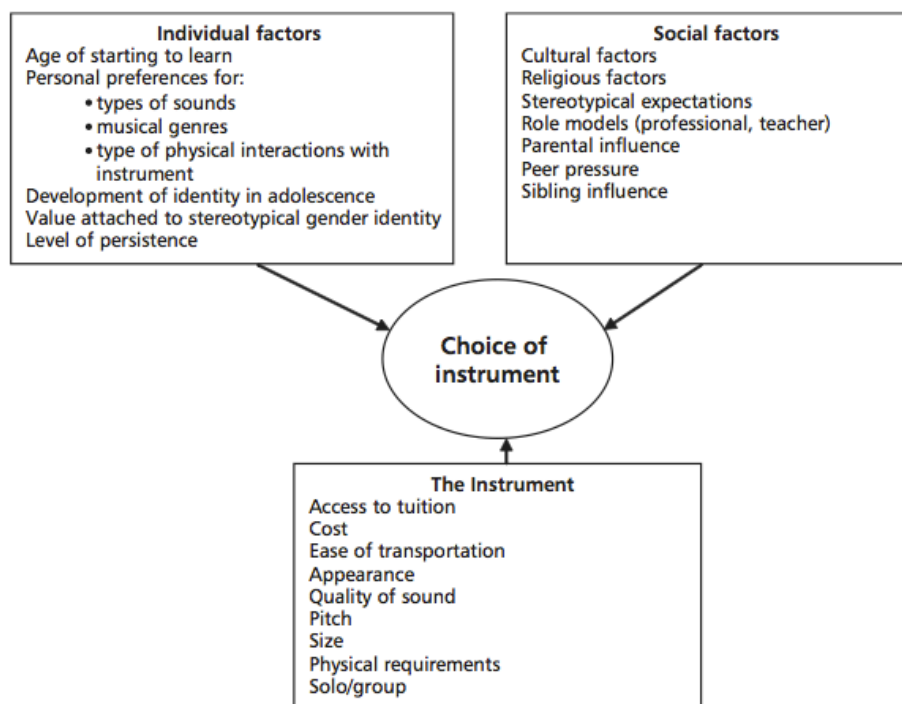
Harrisonin ja O’Neillin (2000) mukaan lasten mieltymyksiin eri soittimia kohtaan saattaa vaikuttaa se, mikä on roolimallina olevan soittajan sukupuoli. Kokeessa nuoret lapset valitsivat muutamasta vaihtoehdosta mieluisimpia soittimiaan ja arvioivat soitinten sukupuolistereotyyppioita ennen ja jälkeen konsertin. Konsertin jälkeen valinnat olivat muuttuneet sen mukaan, soittiko kyseistä soitinta mies vai nainen ja mikä oli vastaajan sukupuoli. Vastaajat siis suosivat oman sukupuolensa mukaisia esiintyjä riippumatta heidän soittimestaan. Tuloksista ei kuitenkaan pystytty sulkemaan pois mahdollisuutta, että esitettävä musiikki tai esitystapa olisi vaikuttanut tuloksiin. (Harrison & O’Neill 2000, 83–86, 92–96.)

Myös Pickering ja Repacholi (2001) tutkivat, kuinka stereotyyppioista poikkeavan esi-merkin antaminen lapsille muokkaa käsityksiä eri soitinten sukupuoliassoosiaatioista. Esimerkkeinä he käyttivät piirustuksia ja videonauhoja. Pojat olivat selvästi tyttöjä vastustuskykyisempiä stereotyyppioista poikkeaville esimerkeille, sekä alttiimpia valitsemaan soittimensa olemassa olevien sukupuolistereotyyppioiden mukaisesti. (Pickering & Repacholi 2001, 623, 634–642.) Samankaltaisia tuloksia roolimallin vaikutuksesta sukupuolistereotyyppioihin ovat saaneet myös Bruce ja Kemp (1993) sekä Killian ja Satrom (2011).

Hallam, Rogers ja Creech (2008) keräsivät tietoa englantilaisten lasten soittamista instrumenteista ja järjestelivät tiedot sukupuolen ja iän perusteella. Soittimet jakautuivat aiempien tutkimustulosten (Abeles & Porter 1978; Griswold & Chrobak 1981; Delzell & Leppla 1992; Fortney, Boyle & DeCarbo 1993; Sheldon & Price 2005) tavoin hyvin jyrkästi eri sukupuolille, vaikkakin edelleen osa soittamista oli neutraalimpia kuin toiset. Myös eri ikäryhmissä oli vaihtelua. Esimerkiksi laulu oli nuorilla lapsilla yhtä suosittua sekä tytöillä että pojilla, mutta murrosikään tultaessa tyttöjen osuus laulajista oli 90 %. Syyksi esitettiin poikien äänenmurrosta. (Hallam, Rogers & Creech 2008, 9–14.)

Samassa tutkimuksessa (Hallam, Rogers & Creech 2008) sukupuolten väliseen eroon soitinvalinnassa mahdollisesti vaikuttavat seikat luokiteltiin kolmeen ryhmään (KUVIO 2, s. 9): yksilölliset tekijät, sosiaaliset tekijät sekä instrumentin ominaisuudet. Sosiaalisista vaikuttimista tärkeiksi mainittiin sukupuolistereotyyppiat, roolimallit sekä kulttuuriset tekijät, kuten uskonto. Vanhempien vaikutus valintaan voi olla tärkeää erityisesti alakouluikäisillä, mutta murrosiän myötä myös ikätovereiden vaikutus tulee merkittäväksi. Yksilöllisistä tekijöistä muun muassa soiton aloitusikä saattaa olla valintaan vaikuttava tekijä, sillä mieltymykset eri ääniä ja musiikkityylejä kohtaan vaihtelevat iän mukaan. Myös fyysiset vaatimukset ja soittimen vaikeus saattavat ohjata soittimia luonnostaan eri sukupuolille. Tutkimuksessa tyttöjen osuus rumpusetin ja sähkökitaran soittajista kasvoi soittajien iän myötä, joten instrumenttivalinnan arveltiin olevan yhteydessä identiteetin kehittymiseen. Soitinvalintaa voi rajata myös se, että esimerkiksi feminiinisen soittimen valitsemisen pojalle voidaan olettaa aiheuttavan kiusaamista. Koulutusjärjestelmä on osaltaan vastuussa siitä, missä valossa instrumentti esitellään lapsille. Instrumentin ominaisuudet, kuten äänenväri ja -

korkeus sekä ulkonäkö saattavat ohjailta valintaa, mutta myös käytännön seikat, kuten soittimen helppo saatavuus tai kuljetettavuus. Joillekin voi merkitä paljon se, onko soittimen ohjelmisto enemmän yksin vai yhdessä soitettavaa. Eri tekijöiden vaikutukset eri yksilöillä vaihtelevat kuitenkin suuresti. Vaikka lapsilla on vapaus valita soittimensa, määrittävät stereotyyppiset käsitykset eri soittimista edelleen hyvin pitkälti valintaa. (Hallam, Rogers & Creech 2008, 14–15.)

KUVIO 2. Instrumenttivalintaan vaikuttavat tekijät (Hallam, Rogers & Creech 2008, 15).

Useat tutkijat (mm. Delzell & Leppla 1992; Zervoudakes & Tanur 1994) ovat vuosien saatossa arvelleet, että soitinten ja soitinvärien sukupuolistereotyyppioissa on tapahtunut ja tapahtumassa muutoksia lievempään suuntaan. Abeles (2009) toisti Abelesin ja Porterin (1978) sekä Delzellan and Lepplan (1992) tutkimusasetelman ja vertasi kolmen eri vuosikymmen tutkimustuloksia keskenään. Uusissa tuloksissa ei kuitenkaan ollut suuria eroavaisuuksia aiempien tutkimustulosten kanssa, joten hänen näkemyksensä mukaan sukupuolistereotyyppiat eivät ole juurikaan vähentyneet vuosikymmenten kuluessa, toisin kuin Delzell and Leppla (1992) oletivat. (Abeles 2009, 130–138.) Monet muut viime vuosina tehdyt tutkimukset (mm. Chang 2007; Hallam,

Rogers & Creech 2008; Payne 2009; Killian ja Satrom 2011) vahvistavat stereotyyppien elävän yhä vahvasti.

Myös Perdue (2009) selvitti tutkimuksessaan, onko soittimiin liitetyissä sukupuoliassoosiaatioissa tapahtunut muutoksia. Hän jäljitteli tutkimuksessaan Abelesin ja Porterin (1978) ja Delzellin ja Lepplan (1992) tutkimusasetelmaa, jossa vastaajien tuli arvioida kahdeksasta yleisesti käytetystä orkesterisoittimesta muodostettujen soitinparien sukupuolisuutta. Tulokset olivat monelta osin yhtenäisiä aiempien tulosten kanssa, joten sukupuoliassoosiaatiot eivät yleisellä tasolla näyttäisi muuttuneen. Tutkimusta jatkettiin selvittämällä Abelesin ja Porterin (1987) tapaan aikuisten parissa olevia sukupuolistereotyyppioita eri soittimia kohtaan. Vastaajien tuli nimetä kolme soitinta, joita haluaisi kuvitteellisen tyttärenä ja poikansa soittavan. Tulokset poikkesivat radikaalisti Abelesin ja Porterin (1987) tuloksista, sillä pojille sopivaksi mielletyt soittimet olivat muuttuneet maskuliinisista (trumpetti ja rummut) neutraaliksi (sello) tai feminiiniseksi (viulu). Samoin aiemmin tytöille sopiviksi ajatellut soittimista huilu ja klarinetti, joista molemmat koetaan perinteisesti feminiiniseksi, olivat vaihtuneet viuluun ja selloon. Perinteiset sukupuolisuuteen perustuvat mieltymykset näyttäisivät siis muuttuneen aikuisten suhteessa lasten soittimiin. Vaikka sukupuolistereotyyppiat kokonaisuudessaan ovat vielä yleisiä, on muutos sukupuolineutraalimpaan suuntaan nähtävissä. Tutkimuksen kolmannessa osiossa kerättiin ja vertailtiin lukuja yläkouluikäisistä pojista, jotka soittavat huilua sekä tytöistä, jotka soittavat rumpuja. Tulokset osoittivat, että suurempi osa tytöistä soitti miehiseksi koettuja rumpuja kuin pojista naisellisena pidettyä huilua. (Perdue 2009, 2, 7–15.) Perduen tulokset varmistavat aiempien tutkimusten (Abeles & Porter 1978; Zervoudakes & Tanur 1994; Pickering & Repacholi 2001) käsitystä siitä, että miehet ovat naisia herkempiä valitsemaan soittimensa olemassa olevien stereotyyppien mukaisesti.

Marshall ja Shibazaki (2011) tarkentuivat tutkimaan instrumenttien ja sukupuolten välisen assosiaatioiden kehittymistä 3–4-vuotiailla lapsilla. Lisäksi näkökulmaa oli laajennettu koskemaan eri musiikkityylejä. Tutkimus toteutettiin musiikillisen pelin kautta, jossa eri soittimilla soitettiin kaksi ääninäytettä, joista toinen oli kevyttä ja toinen klassista tyyliä edustava. Näytteen kuultuaan lapsen tuli valita miehiä ja naisia esittävistä valokuvista se henkilö, joka hänen mielestään soitti kyseistä soitinta. Tulokset osoittivat, että käsitykset tiettyjen instrumenttien sukupuolisuudesta syntyvät

hyvin nuorena, kun taas joillakin soittimilla sukupuoliassosiaatiot näyttävät liittyvän musiikkityyliin tai esityskontekstiin, jonka kautta soitin on esitelty. Klassista musiikkia edustavat näytteiden koettiin olevan useammin naisten soittamia ja vastaavasti populaarimusiikkia edustavat näytteet miellettiin miesten soittamiksi. Tutkimuksessa kuitenkin todettiin, että nuorena syntyvät sukupuoliassosiaatiot voivat olla osa monimutkaisempia vuorovaikutussuhteita sen sijaan, että tiettyjen ihmisten ja instrumenttien välillä olisi selvä yhteys. (Marshall & Shibazaki 2011, 494, 498–505.) Marshall ja Shibazaki (2013, 406) jatkoivat sukupuoliassosiaatioiden kehittymistä pienillä lapsilla todeten, että vaikka käsitykset soitinten ja tyyllilajien sukupuolisuudesta syntyvät hyvin nuorena, voidaan kuvilla ja joissakin tapauksessa myös äänellä merkittävästi muuttaa lapsen käsitystä yksittäisten instrumenttien miehisydestä ta naisellisuudesta.

McKeage (2004) pohti Marshall ja Shibazakin (2011) tavoin tyyllilajien ja sukupuolistereotyyppien välistä suhdetta. Hän kartoitti eri sukupuolten osuutta lukio- ja korkeakouluopiskelijoiden instrumentaalimusiikkia soittavissa jazzkoonpanoissa saaden selville, että koonpanojen sukupuolijakauma on hyvin miesvaltainen. Tulokset osoittivat, että asenteisiin jazzkoonpanoihin osallistumisesta vaikuttavat sekä sukupuoli että käsitykset jazzmusiikista. Jazz on perinteisesti miesvaltainen musiikkityyli, joten naiset eivät välttämättä tunne sen parissa oloaan yhtä mukavaksi kuin miehet. Myös soitinjakauman arveltiin vaikuttavan tuloksiin, sillä vastaajien soitinjakauma oli vahvasti olemassa olevien sukupuolistereotyyppien mukainen. Näin ollen miehet soittivat huomattavasti naisia useammin jazzmusiikissa tyypillisesti käytettäviä soittimia. (McKeage 2004, 343, 347–354.)

Johnson ja Stewart (2004) tutkivat sitä, kuinka oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, minkä soittimen orkesterinjohtaja kokee olevan sopiva hänelle. Tutkimukseen osallistuneista puolelle näytettiin kuvia lasten naamoista kokonaisuudessaan, kun taas toinen puoli katsoi kuvia, joissa näkyi vain oppilaan suun alue, jolloin sukupuoli ei ollut tunnistettavissa. Tulokset osoittivat, että yleisellä tasolla erot instrumentin määrittämisessä eivät ole yhteydessä orkesterinjohtajien kykyyn tunnistaa oppilaan sukupuoli. (Johnson & Stewart 2004, 130.)

Johnson ja Stewart (2005) toistivat aiemman tutkimuksensa (Johnson & Stewart 2004) ottamalla mukaan myös näkökulman rodun tunnistamisen mahdollisesta vaikutuksesta opettajien näkemyksiin oppilaalle sopivasta soittimesta. Tutkimus toteutettiin samankaltaisesti kuin aiemmin, eli opettajille näytettiin kuvia joko oppilaiden koko kasvoista tai pelkän suun alueesta, jonka jälkeen heidän tuli päättää kullekin henkilölle sopiva instrumentti kuudesta eri vaihtoehdosta. Tulokset eivät sukupuolen tunnistamisen osalta eronneet aiemmasta (Johnson & Stewart 2004) tutkimuksesta, mutta myöskään rodun ei todettu vaikuttavaan opettajien käsityksiin soitinten määräytymisestä eri oppilaille. (Johnson & Stewart 2005, 348.)

Myös Bayley (2004) syventyi selvittämään opettajien vaikutusta oppilaidensa instrumenttivalintoihin. Kanadalaisilta musiikinopettajilta saatujen vastausten perusteella opettajat ottivat aktiivisen roolin käyttämällä erilaisia menettelytapoja oppilaidensa soitinvalinnassa, mutta heidän käyttämänsä keinovalikoimat vaihtelivat suuresti. Opettajat kertoivat tietoisesti rajaavansa oppilaiden valittavissa olevaa soitinvalikoi-
maa niin, että esimerkiksi saksofonia ja lyömäsoittimia ei välttämättä tarjottu heti, koska niiden ajateltiin olevan liian suosittuja soittimia. Samoin instrumentin saata-
vuus ja orkesteriin suunniteltu soitinjakauma saattoivat rajata valintamahdollisuuksia. Valintojen tukena opettajat käyttivät yleisesti erilaisia mittareita, kuten fyysisten edellytysten analysointia sekä soitto- ja rytmikokeita. Suurin osa vastaajista kertoi myös esimerkiksi koululaiskonserttien ja soittimiin tutustumisen kuunnellen ja ko-
keillen olevan valinnan tukena. Opettajat kokivat, että kavereilla on suurin vaikutus soitinvalinnoissa, kun taas soittimen hinnan ei uskottu vaikuttavan merkittävästi. Yli 60 % vastaajista ilmoitti tietoisesti pyrkivänsä murtamaan vallalla olevia sukupuoli-
stereotypioita eri soittimista esimerkiksi keskustelemalla ja kuvia ja videoita käyttäen. (Bayley 2004, 25–30.) Bazan (2006) toisti Bayleyn (2004) tutkimuksen lähes sellaisenaan, ja myös tulokset olivat hyvin samanlaisia.

Uusimpia sukupuolistereotypioihin keskittyneitä tutkimuksia edustaa Kellyn ja VanWeeldenin (2014) tutkimus, joka käsittelee maailmanmusiikkisoittimiin kohdistuvia sukupuolistereotypioita lukioikäisillä musiikinopiskelijoilla Yhdysvalloissa. Tutkimukseen oli valittu kymmenen maailmanmusiikkisoitinta, joilla on erityisen sukupuoleen assosioitunut rooli omassa kulttuurissaan. Vastaajat jaettiin kolmeen ryhmään, joista yksi kuuli ääninäytteitä eri soittimista, toiset saivat katsella eri soit-

timia ja kolmas ryhmä sekä kuunteli ääninäytteitä että katseli soittimia samaan aikaan. Tulosten mukaan oppilaiden käsityksiin soitinten sukupuolisuudesta vaikuttivat samanlaiset tekijät kuin länsimaiseen kulttuuriin kuuluvilla soittimilla. Sen sijaan soitinten esittelytavalla ei ollut merkitystä tulosten kannalta. (Kelly & VanWeelden 2014, 1–8.)

Suurin osa sukupuoleen keskittyneistä tutkimuksista on tarkastellut sukupuolen merkitystä biologisen sukupuolen (*sex*) kannalta, mutta osa tutkijoista on ottanut näkökulmaksi myös sosiaalisen sukupuolen (*gender*) osana mieltymyksiä eri instrumentteja kohtaan. Sinselin, Dixonin ja Blades-Zellerin (1997) tutkimuksessa kerättiin tietoa koululaisten sosiaalisesta sukupuolesta *The Children's Sex Role Inventory* -kokeella, jonka jälkeen selvitettiin heidän mieltymyksiään eri instrumentteja kohtaan. Tulosten mukaan maskuliiniset henkilöt suosivat maskuliiniseksi koettuja soittimia, feminiiniset feminiiniseksi koettuja sekä androgyyniset sukupuolineutraaliksi koettuja soittimia. Näin ollen myös sosiaalinen sukupuoli on merkittävä tekijä instrumenttivalinnoissa. (Sinsel, Dixon & Blades-Zeller 1997, 390, 396–400.)

Vaikka monilla tutkijoilla (mm. Abeles & Porter 1978; Delzell & Leppla 1992; Fortney, Boyle & DeCarbo 1993) on yhtenäinen käsitys siitä, että mieltymykset eri soittimia kohtaan määräytyvät pitkälti sukupuolen perusteella, on myös eriäviä tuloksia löydetty. MacLeod (2009) selvitti tutkimuksessaan, vaikuttaako mieltymyksiin eri instrumentteja kohtaan se, onko annettu esimerkki visuaalinen vai auralinen. Kyselyyn osallistuneiden koululaisten tuli näytteiden perusteella nimetä kahdeksasta yleisesti käytössä olevan orkesterisoittimesta mieluisin ja vähiten mieluinen instrumentti. Ryhmä jaettiin kahteen osaan, joista toiselle soitettiin ääninäytteitä ja toinen katsoi kuvia eri soittimista. Tulokset osoittivat eri sukupuolilla ja eri ikäisillä vastaajilla olevan merkittäviä eroja mieltymyksissä eri soittimia kohtaan. Sen sijaan sillä, perustuiko testi kuulo- vai näköaistiin, ei ollut suurta vaikutusta. Kolmasluokkalaisten tyttöjen ja poikien mieltymykset olivat hyvin samankaltaisia kohdistuen etupäässä feminiiniseksi koettuihin soittimiin, kuten huiluun ja viuluun. Viidesluokkalaisten mielipiteet sen sijaan jakautuivat selvemmin olemassa olevin ennakoasenteiden mukaisesti. (MacLeod 2009, 33, 36–40.)

Sukupuolistereotyyppien lisäksi persoonallisuuden ja sointiväriin yhteyttä instrumenttivalintaan on tutkittu, joskin tutkimusten määrä on suppea sukupuolta käsittelevien tutkimusten rinnalla. Persoonan osuutta soitinvalinnassa käsittelevät tutkimustulokset ovat huomattavan ristiriitaisia muista näkökulmista tehtyihin tutkimuksiin verrattuna. Soittimen äänen vaikutus mieltymyksiin eri instrumentteja kohtaan on sen sijaan on varsin yleisesti hyväksytty näkemys.

Sointiväriin vaikutusten tutkimiseen on keskittynyt muun muassa Gordon (1986), joka on kehittänyt sointivärimieltymyksiä mittaavaavan ITPT -testin (*Instrument Timbre Preference Test*). Testi perustui syntetisaattorilla toteutettuihin ääninäytteisiin, joita koehenkilöille soitettiin. Tulosten mukaan mieltymykset eri äänenvärejä kohtaan ohjailevat soitinvalintaa, ja hän onkin esittänyt, että menestymistä soitinopinnoissa voidaan lisätä, jos oppilas on vapaa valitsemaan soittimen, jonka äänestä hän pitää. (Gordon 1986, 8–16.)

Fortneyn, Boylen ja DeCarbon (1993) tutkimus tukee Gordonin (1986) tuloksia. He selvittivät pelkkien sukupuolistereotyyppien tai sointiväriin kautta lähestyviä tutkimuksia laajemmin ulkopuolisten tekijöiden, kuten vanhempien tai soittimen hinnan vaikutusta soitinvalintaan. Vastauksista ilmeni, että useat eri tekijät vaikuttivat valintaan, mutta soittimen äänen vaikutus oli suurin. Eri henkilöistä musiikinopettajan ja vanhempien vaikutus oli merkittävin, mutta kokonaisuudessaan eri henkilöiden vaikutus valintaan oli soittimen ääntä pienempi ja jakautunut usealle vastausvaihtoehdolle. Tytöt kokivat soittimen koon vaikuttavan valintaan poikia enemmän, kun taas televisio oli vaikuttanut poikien valintaan tyttöjä enemmän. (Fortney, Boyle ja DeCarbo 1993, 32–38.)

Gordonin (1986) tutkimustuloksia on myös kritisoitu. Muun muassa Schmidt & Lewis (1988) sekä Williams (1996) ovat kyseenalaistaneet synteettisten ääninäytteiden käyttöä. Kuhlman (2004) tutki oppilaiden sointivärimieltymyksiä käyttäen Gordonin ITPT -testiä ja vertasi mieltymyksiä heidän soittamiinsa instrumentteihin. Sointivärimieltymykset eivät kuitenkaan täsmänneet heidän soittamiensa soitinten kanssa. Kun vastaaja kuuli synteettisesti tuotettuja ääniä eikä tiennyt ääninäytteessä kuultavien soitinten nimiä, eivät vastaukset noudattaneet totuttuja sukupuolistereotyyppioita. Hänen mukaansa sukupuolistereotyyppiat vaikuttavat soitinvalintaan niin paljon, että

ne mahdollisesti saattavat mitätöidä äänenväriin vaikutuksen osana valintaprosessia. (Kuhlman 2004.)

Cutietta ja McAllister (1996) tutkivat, vaikuttaako persoonallisuustyyppi soittoharrastuksen aloittamiseen ja jatkamiseen sekä instrumentin valintaan. Tuloksista ilmeni, etteivät instrumentaalimusiikkia harrastavat oppilaat poikkea persoonallisuudeltaan juurikaan valtaväestöstä, eli persoonallisuus ei ole soittoharrastusta ohjaileva asia. Cutiettan ja McAllisterin mukaan Bell ja Cresswell (1984) olivat tutkineet aiemmin samaa ilmiötä löytäen selviä persoonallisuuseroja valtaväestön ja instrumentaalimusiikkia harrastavien nuorten sekä eri instrumenttiryhmien välillä, joten tulokset olivat ristiriitaisia. Tosin persoonallisuutta oli mitattu erilaisin menetelmin, ja Cutiettan ja McAllisterin tutkimuksen otanta oli huomattavasti Bellin ja Cresswellin tutkimusta laajempi.

Aiempien tutkimusten ristiriitaisuudesta huolimatta Chang (2007) löysi omassa tutkimuksessaan yhteyden persoonallisuuden ja soitinvalinnan välillä, vaikkakin hän kartoitti eri syitä soitinvalinnalle myös yleisemmin. Hänen mukaansa tunnollisuus näytteli merkittävintä roolia soitinvalinnassa, sillä tunnolliset oppilaat valitsevat herkimmin korkeaäänisiä puupuhaltimia. Soittimet kuitenkin jakautuivat aiempien tutkimusten tavoin sukupuolistereotyyppioiden mukaisesti, jonka lisäksi naisvastaajien tunnollisuus oli miehiä vahvempi. Näin ollen tulokset eivät olleet yksiselitteisiä, ja sukupuolen arveltiin vaikuttavan kaikkiin tuloksiin. Chang raportoi soittimen äänen olleen kuitenkin suurin yksittäinen soittimen valintaan johtava syy. Sen jälkeen tulivat soittimen koko ja ulkonäkö. (Chang 2007, 53–61.)

Mihajlovski (2013) kartoitti tutkimuksessaan persoonallisuuden piirteitä ja yleisiä henkisiä kykyjä makedonialaisuusikoilla. Otos oli jaettu neljään soitinryhmään, joita olivat piano, jousisoittimet, puupuhaltimet ja vaskipuhaltimet. Vastaajat koostuivat kolmesta eri ikään perustuvasta ryhmästä, joita olivat koululaiset, yliopistopiskelijat ja aikuiset ammattimuusikot. Vastaajia testattiin kolmella eri persoonallisuustestillä sekä yhdellä yleistä älykkyyttä mittaavalla testillä. Tulosten mukaan pianisteille ominaisia persoonallisuuden piirteitä olivat omaperäisyys, ahdistuneisuus, itsekuri, emotionaalinen epävakaus ja korkeampi älykkyys. Myös jousisoittajille tyypillistä oli omaperäisyys, ahdistuneisuus ja emotionaalinen epävakaus, mutta he

osoittivat myös sulkeutuneisuuden piirteitä. Puupuhaltajin ominaisuudet olivat jokseenkin yhtäläiset jousisoittajien kanssa. Vaskisoittajat erottuivat kuitenkin selvästi muista ryhmistä osoittaen ulospäin suuntautuneisuutta, emotionaalista vakautta, mukautumista ja matalampaa älykkyyttä. (Mihajlovski 2013, 155.)

Payne (2009) on tutkinut persoonallisuuden ja äänenväriin mieltymysten yhteyttä. Hän keräsi tutkimusaineistonsa kyselylomakkeella, persoonallisuuden piirteitä niin kutsutun Big Five -mallin mukaan mittaavalla *Adolescent Personal Style Inventory (APSI)* -kokeella sekä Gordonin (1986) *Instrument Timbre Preference Test (ITPT)* -kokeella. Tulokset osoittivat, että persoonallisuus on vahvasti yhteydessä äänenväriin mieltymysten kanssa. Puupuhaltimien äänestä pitävät henkilöt olivat vaskisoittamista pitäviä henkilöitä avoimempia uusille kokemuksille. Sen sijaan puupuhaltimia suosivat henkilöt osoittautuivat pääosin introverteiksi henkilöiksi, kun taas vaskisoittimen ääneen mieltyneet henkilöt olivat enemmän ekstroverteja. Payne myös vahvisti aiempien tutkimuksien tulokset, joiden mukaan sukupuolistereotyytiat selittävät hyvin vahvasti sekä instrumentin valintaa, että mieltymyksiä eri äänenvärejä kohtaan. (Payne 2009, xxi–xxii, 147–149.)

Cutiettan ja McAllisterin (1996) ohessa Gribb ja Gregory (1999) ovat kyseenalaistaneet persoonallisuuden erot osana instrumenttivalintaa. Heidän tutkimuksensa koostui jousi- ja puhallinsoittajilla teetetystä persoonallisuustestistä, jonka lisäksi vastaajien tuli luonnehtia eri orkestereiden ja soitinryhmien persoonallisuuspiirteitä. Heidän mukaansa eri soitinryhmien soittajilla ei ole merkittäviä keskinäisiä eroja persoonallisuuspiirteissä, joka poikkeaa tutkimuksista, joiden mukaan vaskisoittajat olisivat jousisoittajia ulospäinsuuntautuneempia. Tulosten perusteella käsitykset persoonallisuuspiirteistä tai stereotyyppioista saattavat määräytyä ennemminkin eri ryhmien historian ja traditioiden kuin niissä soittavien soitinten perusteella. (Cribb & Gregory 1999, 104.)

MacLellan (2011) puolestaan keskittyi tiettyjen instrumenttiryhmien sijasta vertailemaan puhallin- ja jousiorkestereissa soittavien sekä kuorossa laulavien oppilaiden persoonallisuuseroja Myers-Briggsin tyyppi-indikaattoria apunaan käyttäen. Tulosten mukaan oppilaiden persoonallisuustyytit vaihtelevat eri kokoonpanojen välillä. Erityisesti jousiorkesterin ja kuoron väliset erot olivat suuria, sillä kuorolaulajat oli-

vat jousisoittajia todennäköisemmin ekstrovertteja henkilöitä. Sen sijaan puhallin- ja jousisoittajien piirteet eivät poikenneet merkittävästi toisistaan, joka tukee Cuttiettan ja McAllisterin (1997) tuloksia. (MacLellan 2011, 87, 94–95.)

Soitinvalintaa on tutkittu jonkin verran myös eri kulttuurien näkökulmasta, joskin vähän puhtaasti sukupuolistereotypioihin keskittyneiden tutkimusten rinnalla. Cuttietta ja Foustalieraki (1990) vertailivat yhdysvaltalaisten ja kreikkalaisten oppilaiden mieltymyksiä eri sointivärejä kohtaan. Vertailussa käytettiin sekä yhdysvaltalaisissa kouluorkestereissa tavallisesti käytettäviä soittimia (trumpetti, klarinetti ja fagotti) että kouluorkestereihin kuulumattomia soittimia (piano, kitara ja viulu). Kreikkalaisten ja yhdysvaltalaisten vastaajien mieltymykset poikkesivat selvästi toisistaan. Yhdysvaltalaisilla oppilailla vastaukset jakautuivat melko tasaisesti sekä orkesteri- että muille soittimille, vaikkakin kouluorkesterisoittimet olivat suosituimpia. Kreikkalaiset sen sijaan pitivät selvästi eniten muiden kuin orkesterisoitinten äänenväreistä, joskin myös orkesterisoitinten ääni miellytti osaa. Kulttuuriset erot esimerkiksi musiikissa ja koulutuksessa siis ohjailevat mieltymyksiä, mutta loppujen lopuksi mieltymykset ovat hyvin yksilöllisiä. (Cuttietta & Foustalieraki 1990, 72–79.)

Sheldon ja Price (2005) selvittivät puhallin- ja lyömäsoitinkokoonpanojen soittajien sukupuolten ja instrumenttien jakautuneisuuden maantieteellisiä eroja laajassa kansainvälisessä tutkimuksessaan. Tutkimukseen osallistui 8146 henkilöä 25:stä maasta, viidestä eri maanosasta ja 170:stä kokoonpanosta. Tulokset olivat kokonaisuutena tarkastellen yhteneväisiä aiempien Yhdysvalloissa ja Englannissa toteutettujen tutkimusten kanssa, joten vallalla olevat suuntaukset instrumenttien jakautumisesta eri sukupuolille ovat samankaltaisia eri puolilla maailmaa. Valtaosa kaikista vastaajista oli miehiä, joskin vaihtelu oli paikoin suurta, sillä esimerkiksi Japanissa naisten osuus vastaajista oli lähes 84 %. Huilu, klarinetti, oboe ja fagotti olivat soittimia, joissa naisten osuus oli selvästi miehiä isompi. Kaikkia muita soittimia miehet soittivat naisia enemmän. Suurimmat erot olivat tuubisteissa, joista liki 94 % oli miehiä. Käyrätorven ja saksofonin kohdalla erot miesten ja naisten määrissä olivat kaikkein vähäisimmät. Laskennallisesti suosituimpia soittimia olivat huilu, klarinetti ja trumpetti. Tutkimus ei kuitenkaan ota kantaa siihen, miksi sukupuolistereotypiat ovat niin yhteneväisiä eri puolilla maailmaa. Erityisesti japanilaisten vastausten sukupuolija-

kauman ero muihin maihin verrattuna antaa kuitenkin olettaa, että kulttuuriset ja rakenteelliset erot saattavat vaikuttaa stereotypioihin. (Sheldon & Price 2005, 43–51.)

Chen ja Howard (2004) ovat lähestyneet aihetta näkökulmasta, jonka mukaan soitinvalinta on huomattavan paljon kompleksisempi kokonaisuus, kuin mitä muissa tutkimuksissa on annettu ymmärtää. Oletuksena oli, että soitinvalintaa selittävät myös esimerkiksi henkilön musiikillinen historia tai musiikin kuuntelutottumukset. He keräsivät soitinvalintaan ja soittoharrastukseen liittyviä tietoja pääosin avoimia kysymyksiä sisältävällä kyselylomakkeella, johon vastasi 157 australialaista musiikin opiskelijaa. Tulokset olivat kuitenkin yhteneväisiä muiden tutkimusten kanssa: pääsyy soitinvalintaan on instrumentin ääni ja soitin itsessään, mutta myös monet muut seikat ohjaavat valintaa. Myös vastaajien sukupuolijakauma soittimittain noudatteli totuttua kaavaa. Muista syistä tärkeimpinä esiin nousivat vanhempien vaikutus, tarve tietyn soittimen soittajille sekä soittimen tai sen opettajan saatavuus. Esimerkiksi pianistien soitinvalintaa oli ohjannut lähes yhtä paljon soittimen äänen kanssa se, että piano oli sattunut olemaan valmiiksi kotona. Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, miksi vastaajat ovat jatkaneet soittimensa soittamista. Soittimen ääni selitti syitä tässä tapauksessa vielä enemmän kuin soittimen valitsemisessä. Soitin siis valitaan hyvin monin perustein, mutta jatkamiseen kannustaa enimmäkseen soittimen ääni. (Chen & Howard 2004, 217–230.)

Suomalaisia tutkimuksia instrumentin valitsemisesta löytyy erittäin vähän. Lähimpänä tämän tutkimuksen teemoja on Minna Kurjen vuonna 1997 Sibelius-Akatemiassa tekemä tutkielma. Tutkimuksessaan hän selvitti eri perusteita ja taustatekijöitä, joiden pohjalta ihmiset alkavat soittaa vaskisoittimia. Kurki ei käsitellyt soitinvalintaa mistään tietystä näkökulmasta, eikä näin ollen eritellyt esimerkiksi eri sukupuolten välisiä vastauksia.

Varsinaisen soitinvalinnan lisäksi Kurjen (1997) tutkimus antaa puhallinmusiikkiharrastuksesta myös muita mielenkiintoisia tietoja, jotka toimivat vertailukohtana tämän tutkimuksen tulosten rinnalla. Kurki toteutti tutkimuksensa haastattelulomakkeella kahdella musiikkileirillä vuonna 1993. Tutkimukseen osallistui yhteensä 51 henkilöä, joista 13 oli tyttöjä ja 38 poikia. Soitinjakaumassa suosituimpia olivat korkeat vasket (trumpetti, käyrätorvi) ja vähemmän suosittuja matalat vasket (pasuuna, baritonitor-

vi, tuuba). Vastaajista 90,2 % opiskeli jossakin musiikkioppilaitoksessa, ja hieman yli puolet oli musiikki- tai musiikkipainotteisella luokalla. (Kurki 1997, 10–11, 20.)

Tutkimustuloksista Kurki (1997) nostaa esille kolme pääsyytä, jotka vaikuttavat instrumentin valintaan:

1. Instrumentin äänen aikaansaama kiinnostus ja halu aloittaa vaskisoittimen soittaminen
2. Lähipiirin mukanaan tuoma innoite
3. Jonkin musiikkiyhteisön, kuten orkesterin tai musiikkioppilaitoksen antama innoite

Valtaosalla vastaajista (96,1 %) musiikki oli lähipiirin harrastuksena, ja yli puolella lähipiiriin kuului joku, joka soittaa vaskisoitinta. Vain yksi tutkimukseen vastanneista totesi, että hänet pakotettiin valitsemaan tietty soitin. Monessa tapauksessa myös sattuma oli ohjailnut soitinvalintaa. Se korostui erityisesti silloin, kun innoite koko soittoharrastusta kohtaan oli saatu orkesterista tai oppilaitoksesta. Instrumentin hankinta osoittautui varsin vähäpätöiseksi seikaksi soitinvalintaa tehdessä, ja hankaluuDET liittyivät lähinnä valinnan vaikeuteen. Vastaajista juuri kukaan ei osannut nimetä soittamiseen liittyviä negatiivisia puolia, mutta vastauksissa korostuivat soittamisen positiiviset seikat. Erityisesti soittamisen sosiaalinen merkitys koettiin tärkeäksi. (Kurki 1997, 13–19, 25, 27.)

Toinen soitinvalintaa käsittelevä suomalainen opinnäytetyö on Heikkisen (1999) tutkielma, jossa tarkastellaan lapsen soittimen valintaan liittyviä tekijöitä. Tutkielma on tehty ensisijaisesti tietopaketiiksi vanhemmille, jotka pohtivat lapselleen sopivinta soitinta. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeilla, joka oli kohdistettu musiikkiopistoon pyrkivien lasten vanhemmille, soitonopettajille ja musiikkipolikliniikan lääkäreille. Heikkisen (1999) mukaan merkittävin tekijä soitinvalinnassa oli se, että soitin oli valmiina lapsen kotona. Myös ystävien merkitystä hän piti tärkeänä. Sen sijaan soittimen eri ominaisuudet eivät olleet erityisen merkityksellisiä. (Heikkinen 1999, tiivistelmä.)

Ben-Tovim ja Boyd (2012) ovat kehittäneet soitinvalinnan tueksi menetelmän, jolla pyritään löytämään lapselle sopivin instrumentti. Heidän mukaansa suurin syy soittoharrastuksen epäonnistumiseen on väärin valittu soitin eikä niinkään musikaalisuuden tai kykyjen puute (Ben-Tovim ja Boyd 2012, 10). Menetelmä koostuu testeistä, joissa mitataan lapsen musiikillisia kykyjä sekä muita piirteitä, kuten fyysisiä ja mentaalisia valmiuksia sekä persoonallisuutta. Testien jälkeen verrataan lapsen ominaisuuksia eri instrumenttien lapselle asettamiin vaatimuksiin. Kun vaihtoehdoista on valittu lapsen ominaisuudet huomioon ottaen sopivimmat soittimet, karsitaan pois soittimet, jotka vähiten muistuttavat lapsen omaa ääntä, hankalasti saatavat tai liian isot soittimet sekä soittimet, joille ei ole saatavissa opetusta. Tämän jälkeen lapsen annetaan tutustua jäljelle jääneisiin soittimiin, jonka seurauksena hän saa valita vapaasti soittimen, joka häntä itseään eniten miellyttää. (Ben-Tovim & Boyd 2012, 9–31, 107–112.)

3 TUTKIMUSASETELMA

Tämän tutkimuksen päätarkoituksena on selvittää, millä perusteella ihmiset valitsevat soittimen, jota alkavat soittaa. Se on rajattu koskemaan puhallinorkestereissa yleisesti käytettäviä soittimia, eli puu- ja vaskipuhaltimia sekä lyömäsoittimia. Tu-loksia käsitellään pääasiassa puhallinsoitinten näkökulmasta, sillä tavallisesti puhallinorkestereissa on suhteellisen vähän lyömäsoittajia puhallinsoittajiin verrattuna. Myös kyselyyn vastanneiden lyömäsoittajien määrä oli vähäinen.

3.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusasetelman kuvaus

Tutkimuksen pääkysymys on: Mitkä tekijät ohjailevat puhallinsoittajien instrumenttivalintaa?

Koska aihetta ei ole tutkittu Suomessa juuri lainkaan, on tutkimuksen päätarkoituksena soitinvalintoihin mahdollisesti vaikuttavien tekijöiden kartoittaminen yleisellä tasolla sen sijaan, että tarkennuttaisiin vain yhteen näkökulmaan. Samasta syystä joh-tuen tutkimus pureutuu varsinaisia tutkimuskysymyksiä laajemmin puhallinmusiikkiharrastuksen tai -ammatin yksityiskohtiin erityisesti yksilön näkökulmasta. Se pyr-kii vastaamaan soitinvalinnan lisäksi esimerkiksi siihen, mikä ajaa ihmisen harrastamaan puhallinmusiikkia sekä siihen, mikä merkitys sillä on harrastajan elämässä. Laajemman kuvan luomiseksi vastaajilta kysyttiin varsinaisten soitinvalintaan liittyvien kysymysten lisäksi seikkaperäisesti muitakin musiikkiharrastukseen liittyviä asioita, joita vertaillaan erityisesti eri sukupuolten, ikäryhmien, instrumenttien ja maantieteellisten alueiden näkökulmasta.

Tutkimuksen tarkentumattomasta luonteesta huolimatta kohtuullisen suuren painoarvon saivat eri soittimiin liitetyt sukupuolistereotypiat, sillä niillä näyttäisi lukuisten ulkomaisten tutkimusten valossa olevan merkittävä rooli osana instrumenttivalintaa. Tarkoitukseni on ollut kartoittaa eri soittimiin liittyviä sukupuolistereotypioita ja erityisesti niiden vaikuttavuutta osana valintaprosessia.

Lisäksi tutkimuksessa on pyritty selvittämään, onko Suomen sisällä alueellisia eroja siinä, minkä puhallinsoittiminen ihmiset valitsevat ja mikä ohjaa heidän valintojaan. Puhallinmusiikkikulttuuri on hyvin paikallista, ja eri paikkakuntien välillä on suuria eroja puhallinmusiikin harrastamisen aktiivisuudessa ja mahdollisuuksissa. Näin ollen myös alueelliset erot sekä soitinvalinnan taustatekijöissä että yleisellä tasolla ovat vahvasti esillä ja tarkastelun alla.

Tarkoitus on ollut sivumennen selvittää myös sitä, millaisia vaikutuksia vastaajat arvelevat vuoden 2014 alussa voimaan tulevalla puolustusvoimauudistuksella olevan suomalaiselle puhallinmusiikkielämälle.

3.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimus toteutettiin Jyväskylän yliopiston Korppi -järjestelmään rakennetulla sähköisellä kyselylomakkeella alkuvuodesta 2013. Päädyin käyttämään sähköistä järjestelmää, koska vastausten keräminen laajalta maantieteelliseltä alueelta on siten huomattavan paljon helpompaa, nopeampaa ja kustannustehokkaampaa kuin perinteiseen tyyliin toteutetulla, paperisella kyselylomakkeella. Näin ollen myös suurten vastausmäärien käsittely ja analysointi on mahdollista. Tutkimus on luonteeltaan määrällinen, joskin se sisältää jonkin verran myös laadullisen tutkimuksen piirteitä. Tutkimusmateriaali on analysoitu SPSS (versio 20.0.0) -analysointiohjelmaa apuna käyttäen.

Ennen kyselyn julkistamista muutamat henkilöt esitetasivat lomaketta, jonka perusteella kyselyn yksityiskohtia hiottiin selkämiksi ja vastaajaystävällisemmiksi. Linkki kyselyyn lähetettiin sähköisesti kahdelletoista mahdollisimman eri puolella Suomea toimivalle orkesterille, orkesterinjohtajalle ja orkesterimusikoille, joita pyydettiin välittämään kyselyä eteenpäin. Tavoitteena oli saada kattava näyte eri ikäisiä ja tasoisia soittajia laajalta maantieteelliseltä alueelta. Lisäksi tarkoituksena oli tavoittaa vastaajiksi ainakin muutamia ammattimusikoita. Kaikki eivät kuitenkaan vastanneet viestiin, joten siitä, moniko kyselyn toimitti eteen päin, ei ole tarkkaa tietoa. Näin ollen on myös mahdoton arvioida, kuinka monen soittajan kysely lopulta tavoitti. Linkki kyselyyn levisi eri henkilöiden toimesta myös esimerkiksi sosiaalisessa

mediassa. Sitä, ketkä kyselyyn vastasivat, ei pystytty kontrolloimaan millään tavalla. Tutkimuksellisesti tämä osoittautui erinomaiseksi tavaksi kerätä aineistoa, sillä näin perusjoukosta saatiin mahdollisimman sattumanvarainen näyte. Alun perin aikeisani oli käsitellä tutkimuksen teemoja myös yksittäisten orkestereiden näkökulmasta, mutta lopulta päädyin jättämään eri orkestereita koskevat tiedot tutkimuksen ulkopuolelle, koska orkestereita koskeva aineisto oli hyvin hajanaista.

Tulosten tilastollisia merkitsevyyksiä tutkittiin T-testin, Mann–Whitney U -testin, yksisuuntaisen varianssianalyysin (One-Way ANOVA), Kruskal-Wallis -testin sekä Welchin ja Brownin-Forsythen testien avulla. Varianssien yhtäsuuruutta tarkasteltiin Levenen testillä ja jakauman normaaliutta muun muassa Kolmogorov-Smirnov ja Shapiro-Wilk -testeillä. Kaikki tulosten käsittelyssä mainitut p-arvot viittaavat ilman erillistä mainintaa tilastollisiin analyysihin, jotka on eritelty tarkemmin tämän tutkimuksen liiteosiossa (Liite 2, s. 87).

Kyselylomake koostui sekä monivalinta- että avoimista kysymyksistä. Se sisälsi seuraavat pääkohdat:

1. Perustiedot
2. Instrumentit
3. Orkesterit
4. Musiikillinen koulutus ja työ
5. Soittimen saaminen
6. Oma ja lähipiirin harrastuneisuus
7. Soitinvalinta

Koska monet puhallinsoittajat soittavat useita eri soittimia, tässä tutkimuksessa soitinvalintaa tutkitaan ensisijaisesti sen instrumentin näkökulmasta, jonka vastaaja koki vastaushetkellä omaksi pääinstrumentikseen. Pääinstrumentilla tarkoitetaan soitinta, jota vastaaja soittaa eniten. Vastaaja on siis saattanut soittaa useita eri soittimia ennen vastaushetkellä pääinstrumentikseen ilmoittamaansa soitinta. Näin ollen esimerkiksi vastaajan ilmoittama soiton aloitusikä koskee vain hänen tämän hetkistä pääinstrumenttiaan, vaikka hän on saattanut aloittaa soittamisen huomattavasti nuorempaan jollakin toisella soittimella.

Vain kyselyn viimeinen osio käsitteli suoranaisesti vastaajan soitinvalintaan liittyviä seikkoja. Kysymyksissä kohtuullisen ison painoarvon saivat eri soitinten sukupuoli-stereotypioihin liittyvät kysymykset. Ne kuitenkin aiheuttivat vastaajissa yllättävän paljon hämmennystä, jonka vuoksi osa antoi asiasta palautetta. Vastaajien oli vaikea ymmärtää, miten stereotypioita koskevat kysymykset liittyvät tutkimusaiheeseen. Tämä selittyy sillä, että vastaajille ei oltu kerrottu yhden pääteeman olevan juuri sukupuoli-stereotyyppien tutkiminen, sillä heiltä haluttiin saada spontaaneja vastauksia, jotka eivät ehtisi vääristyä liiallisen mietinnän seurauksena.

Eri instrumentteja käsitellään tässä tutkimuksessa pääsääntöisesti itsenäisesti, mutta esimerkiksi kaikkia lyömäsoittimia käsitellään yhtenä soittimena, eikä niitä ole jaoteltu yksittäisiin soittimiin. Syynä tähän on eri lyömäsoitinten runsaslukuisuus sekä lyömäsoittajien vähäisyys tutkimusaineistossa. Samoin baritonitorvea ja sen läheistä sukulaista, euphoniumia, käsitellään yhtenä ryhmänä. Samaan ryhmään on yhdistetty myös altto- ja tenoritorvet, joiden määrä tutkimusaineistossa on hyvin pieni. Ne eivät ole nykyisin myöskään kovin yleisiä soittimia puhallinorkestereissa, eikä niillä yleensä kirjoiteta omaa stemmaa. Trumpetin kanssa samaan ryhmään on liitetty muutamat kornetin soittajat.

Samana soittimen eri äänialoihin jakautuneita muotoja ei myöskään käsitellä itsenäisesti kuin ohimennen. Syynä tähän on, että esimerkiksi saksofonisteista suurin osa oli ilmoittanut soittimekseen pelkästään saksofoni eikä ollut maininnut tarkentavia tietoja instrumentin äänialasta. Soittimet jaotellaan tässä tutkimuksessa toisinaan myös suurempiin ryhmiin. Puhallinsoittimet jaetaan puu- ja vaskipuhaltimiin niiden toimintaperiaatteen mukaan, lyömäsoittimet ovat oma ryhmänsä. Niin kuin aiemmin on todettu, eri soitinryhmiä vertailtaessa suurin painoarvo on puu- ja vaskipuhaltimien keskinäisellä vertailulla lyömäsoitinten osuuden ollessa vähäinen.

Tulosten käsittelyssä ongelmaksi osoittautui, että kaikki vastaajat eivät olleet vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Sen vuoksi osassa kysymyksistä vastausmäärä oli pienempi kuin mitä kokonaisvastausmäärä antaa ymmärtää. Lisäksi kyselylomakkeessa käytetty termi *sattuma* muodostui erityisen haastavaksi. Vastaajia pyydettiin arvioimaan sattuman osuutta soitinvalinnassa, mutta jokainen käsitti termin omalla tavalla.

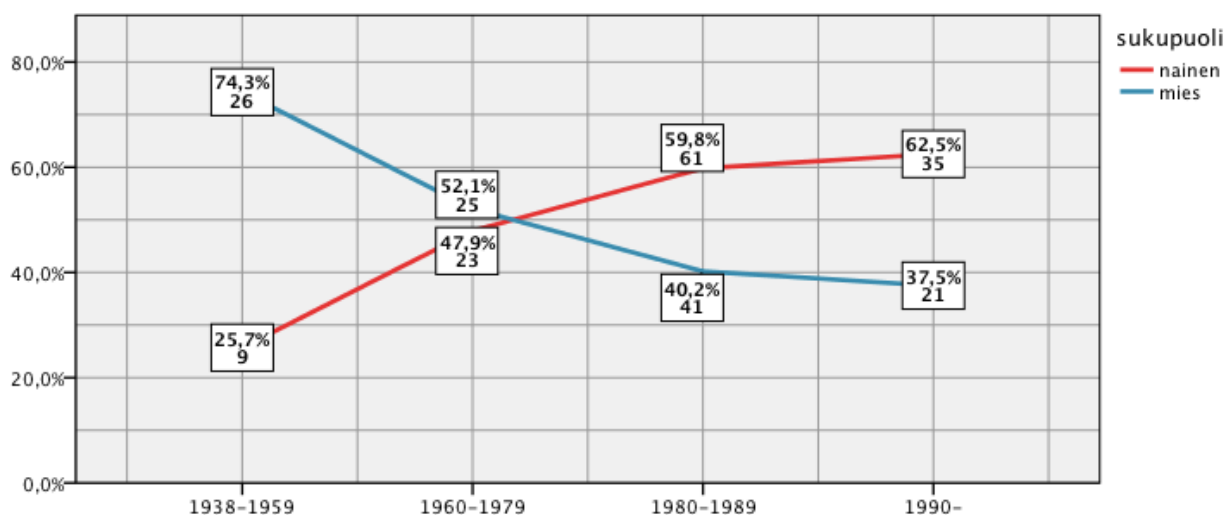
laan. Näin ollen sattumaa koskevat vastaukset jätettiin lähestulkoon kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi kohdistuu ensisijaisesti käytetyn kyselylomakkeen kykyyn mitata tutkittavia asioita sekä saatuun näytteeseen. Kyselylomake ei ollut visuaalisesti kovin selkeä, joka on voinut aiheuttaa vastausten väliin jättämistä tai koko kyselyn keskeytystä. Samoin kysymysten järjestys ja määrä sekä väärin arvioitu vastausaika ovat saattaneet vaikuttaa vastausintoon. Varianssianalyyseissä käytettyjen summamuuttujien reliaabelius todennettiin käyttämällä Cronbachin alfa-kerrointa, joka mittaa käytettävän mittarin yhtenäisyyttä. Tutkimus rakennettiin niin, että samoja ilmiöitä tarkasteltiin usealla eri mittareilla, joka osaltaan lisää tutkimuksen luotettavuutta. Monivalintakysymysten lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus täydentää suurinta osaa vastauksista avoimilla vastauksilla. Myös kyselyn kontrolloimaton levitystä voidaan pitää luottamusta lisäävänä tekijänä. Kyselylomake pyrittiin tekemään mahdollisimman yksiselitteiseksi ja käsitteistöltään niin yksinkertaiseksi, että kaikki vastaajat ymmärtäisivät kysymykset oikein.

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Perustiedot

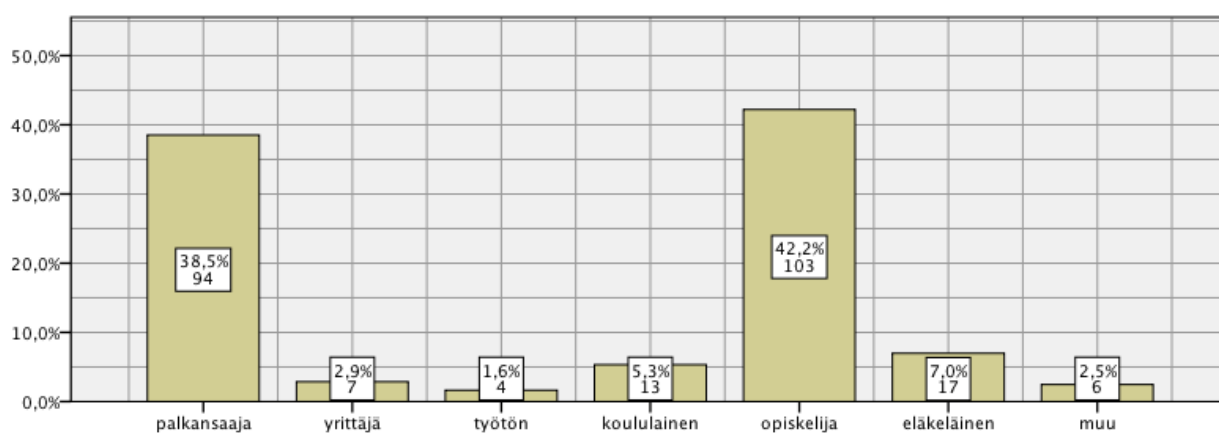
Kyselyyn vastasi 258 henkilöä. Vastaajien ikäjakauma oli varsin laaja, sillä vanhin vastaaja oli syntynyt vuonna 1938 ja nuorin vuonna 2004. Keskimäärin vastaajien ikä vastaushetkellä oli 34 vuotta. Vastaajat jaoteltiin iän perusteella neljään luokkaan: vuosina 1938–1959 syntyneet, 1960–1979 syntyneet, 1980–1989 syntyneet ja vuoden 1990 jälkeen syntyneet. Vuosina 1938–1959 syntyneitä oli kaikista vastaajista 14,5 % (n=35), 1960–1979 syntyneitä 20,2 % (n=49), 1980–1989 syntyneitä 42,1 % (n=102) ja vuonna 1990 tai sen jälkeen syntyneitä 23,1 % (n=56).

KUVIO 3. Vastaajien määrä eri ikäryhmiin ja sukupuoliin jaoteltuna (n=241).

Vastaajista 52,5 % (n=128) oli naisia ja 47,5 % (n=116) miehiä. Vaikka miehiä ja naisia vastasi likipitään saman verran, vaihteli miesten ja naisten määrä eri ikäryhmissä suuresti. Vuosina 1938–1959 syntyneistä lähes kaksi kolmasosaa (n=26) oli miehiä, kun vuonna 1990 ja sen jälkeen syntyneistä miesten osuus on enää noin kolmannes (n=21). Miesten osuus soittajista on vuosikymmenten saatossa laskenut tasaisesti naisten osuuden kasvaessa (KUVIO 3 [p=.001]). Siitä voidaan päätellä selkeä kulttuurin muutos: puhallinmusiikin soittaminen on ollut aiemmin enimmäkseen miesten harrastus, mutta nykyisin naiset soittavat miehiä enemmän.

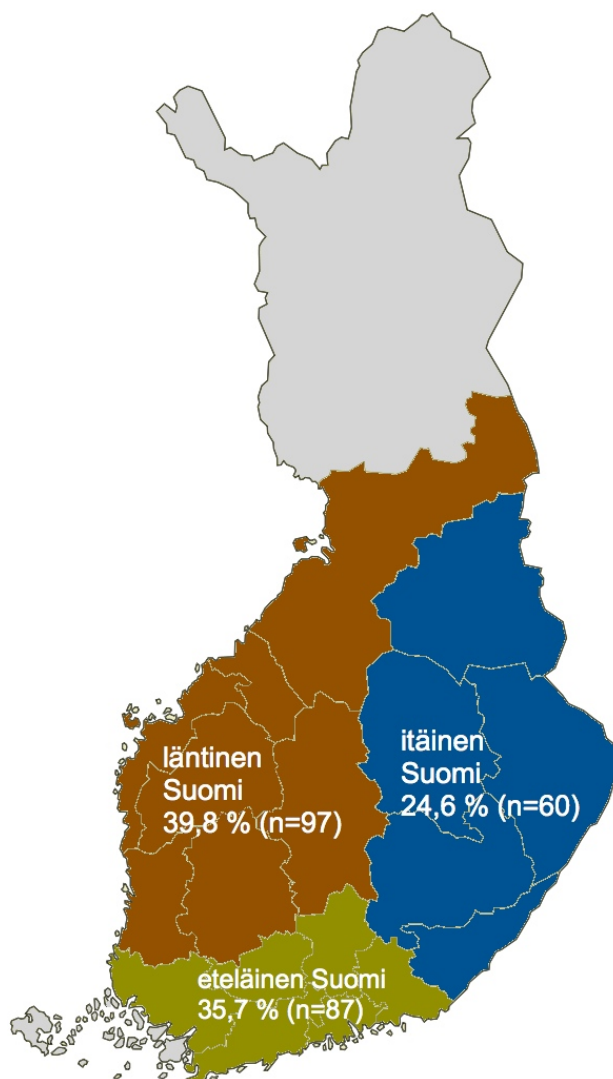
Koulutustaustaltaan suurin osa vastaajista oli korkeasti koulutettuja, sillä 59% vastaajista opiskelee tai on opiskellut yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Tulokseen vaikuttaa olennaisesti se, että kysely toimitettiin monelle opiskelijapuhallinorkesterille. Suuri osa vastaajista olikin opiskelijoita (42 %), vaikka myös palkansaajia oli runsaasti (38 %). Yleisesti ottaen puhallinmusiikki ei ole juurikaan sidoksissa koulutustunteisuuteen tai ammatilliseen asemaan, vaan sitä harrastetaan yhtä lailla niin akateemisissa opiskelijaorkestereissa kuin työväenorkestereissakin, kuten voi todeta esimerkiksi Suomen puhallinorkesteriliitto ry:n orkesterimatrikelista (Suomen puhallinorkesteriliitto ry 2014).

KUVIO 4. Vastaajien sosioekonominen asema (n=244).

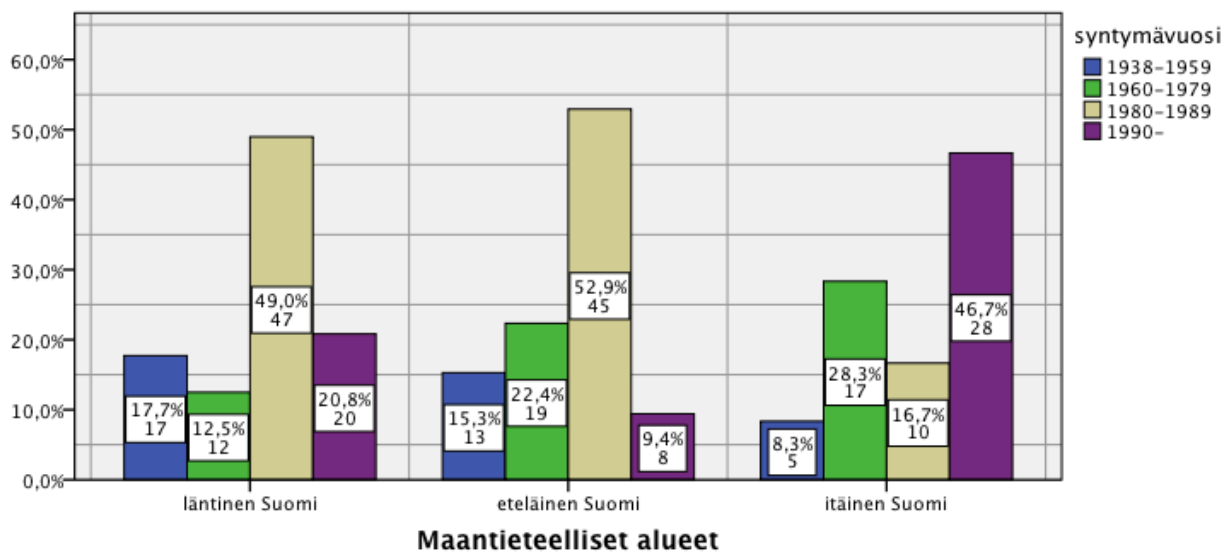
Kyselyn perustietoja käsittelevässä osiossa vastaajien tuli nimetä asuinpaikkakunta sekä maakunta, johon kyseinen paikkakunta kuuluu. Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena on alueellisten erojen tutkiminen soitinvalinnan taustatekijöissä, joten vastaajat luokiteltiin maakunnan perusteella kolmeen alueeseen (KUVIO 5), jotka eivät noudata mitään olemassa olevaa aluejakoa: läntinen Suomi, itäinen Suomi ja eteläinen Suomi.

Pohjoisin Suomi jätettiin huomiotta, sillä Lapin maakunnasta ei ollut yhtään vastaajaa. Samoin Ahvenanmaa on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle vastausten puuttumisen vuoksi. Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta oli vain kuusi vastaajaa, joiden kaikkien kotikaupunki oli Oulu. Näin ollen Pohjois-Pohjanmaa on merkattu osaksi läntistä Suomea.

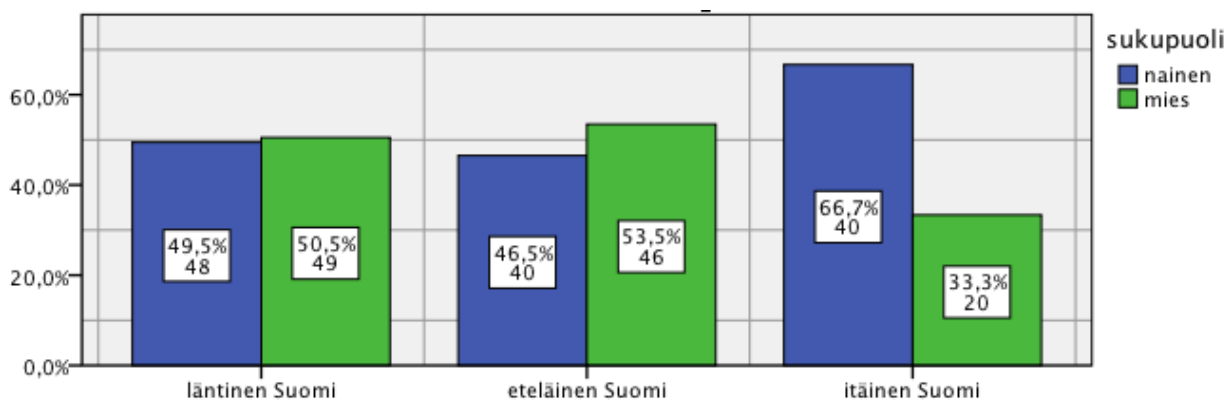
KUVIO 5. Vastausten jakautuminen alueittain (n=244).

Eri maantieteellisillä aluilla oli merkittäviä eroja erityisesti soittajien ikä- ja sukupuolijakaumassa (KUVIOT 6 ja 7). Esimerkiksi itäisessä Suomessa vuonna 1990 tai sen jälkeen syntyneitä oli lähes puolet (n=28) kun vastaavan ikäluokan osuus luku eteläisessä Suomessa oli alle 10 % (n=8). Eteläistä ja läntistä Suomea taas dominoivat 1980-luvulla syntyneet. Myös vuosina 1938–1959 syntyneitä oli sekä eteläisessä että läntisessä Suomessa reilusti itää enemmän. Todennäköisesti erot selittyvät sillä, minkä ikäisen ryhmän kysely on sattunut tavoittamaan, mutta toki on mahdollista, että itäisessä Suomessa on kehittymässä muita alueita suurempi nuorten soittajien sukupolvi.

KUVIO 6. Vastausten jakautuminen eri ikäryhmiin eri maantieteellisillä alueilla (n=241).

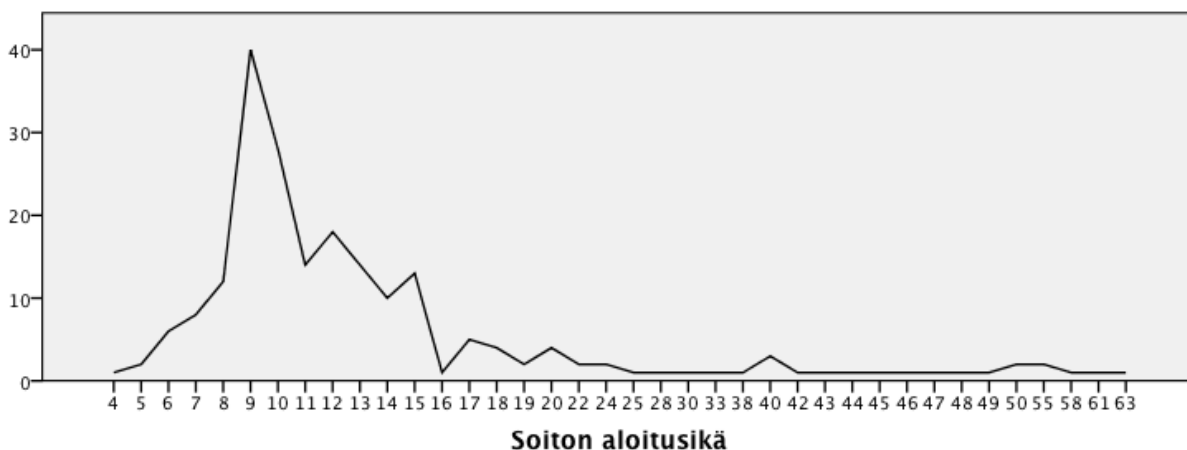
Sen sijaan sukupuolten välisiin eroihin on hankalampi löytää syytä (KUVIO 7). Sekä läntisessä että eteläisessä Suomessa miehiä ja naisia oli kutakuinkin saman verran, joskin miehiä hiukan enemmän. Itäisessä Suomessa naisia oli kaksi kolmasosaa (n=40) vastaajista, eli ero suhteessa miehiin on huomattava. Ikäjakauma selittänee sukupuolijakaumaa ainakin osittain, sillä nuorten naisten osuus itäisessä Suomessa on huomattava muihin alueisiin verrattuna.

KUVIO 7. Vastaajien sukupuolten jakautuminen eri maantieteellisillä alueilla (n=243).

4.2 Instrumentit

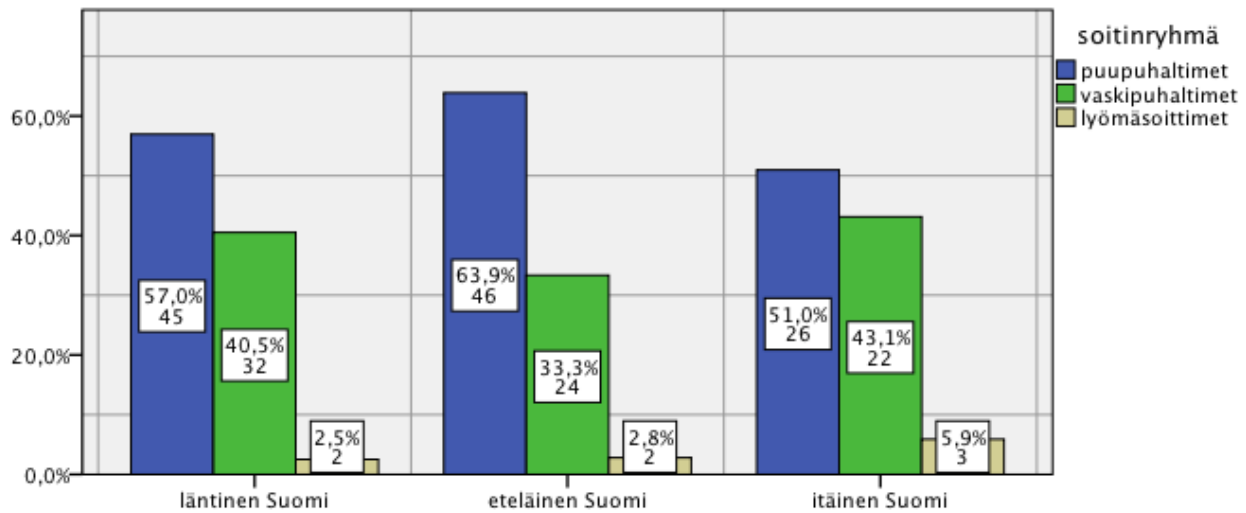
Vastaajat olivat alkaneet soittaa pääinstrumenttiaan keskimäärin 15-vuotiaana. Vaihteluväli oli suuri, sillä nuorin oli aloittanut soittamisen 4-vuotiaana ja vanhin 63-vuotiaana (KUVIO 8). Yleisimmin soittaminen oli aloitettu 9-vuotiaana, jonka 19,1 % (n=40) vastaajista ilmoitti aloitusiäkseen. Valtaosa aloittaminen sijoittui noin 8–15 ikävuoden välillä. Aloitusiät jaoteltiin tässä tutkimuksessa toisinaan eri ryhmiin, jotta pystyttiin vertailemaan aloitusiän ja soitinvalinnan yhteyttä. Ikäryhmät olivat 4–10 vuotta, 11–20 vuotta sekä 21–63 vuotta. Ensimmäinen ryhmä rajattiin ulottumaan murrosiän kynnykselle, toinen käsittämään murrosikää ja nuoruutta, kolmas aikuisuutta.

KUVIO 8. Soittamisen aloitusiät (n/ikävuosi [n=209]).

Analysointivaiheessa myös vastaajien ilmoittamia pääinstrumentteja tutkittiin jakamalla ne ryhmiin toimintaperiaatteensa perusteella. Ryhmät olivat puupuhaltimet, vaskipuhaltimet ja lyömäsoittimet. Vastaajien pääinstrumentit jakautuivat pitkälti ennakkokäsityksieni mukaisesti eli puupuhaltimet ovat kokonaisuudessaan vaskisoittimia yleisempiä. Puupuhaltajien osuus oli 57,6 % (n=121), vaskisoittajien 39,0 % (n=82) ja lyömäsoittajien 3,3 % (n=7). Instrumenttiryhmiin jakautuneisuudessa oli jonkin verran alueellisia eroja. Esimerkiksi eteläisessä Suomessa puupuhaltajia oli lähes puolet enemmän kuin vaskia, kun taas itäisessä Suomessa puupuhaltimia soitettiin vain jonkin verran vaskia enemmän. Myös lyömäsoittajia oli itäisessä Suomes-

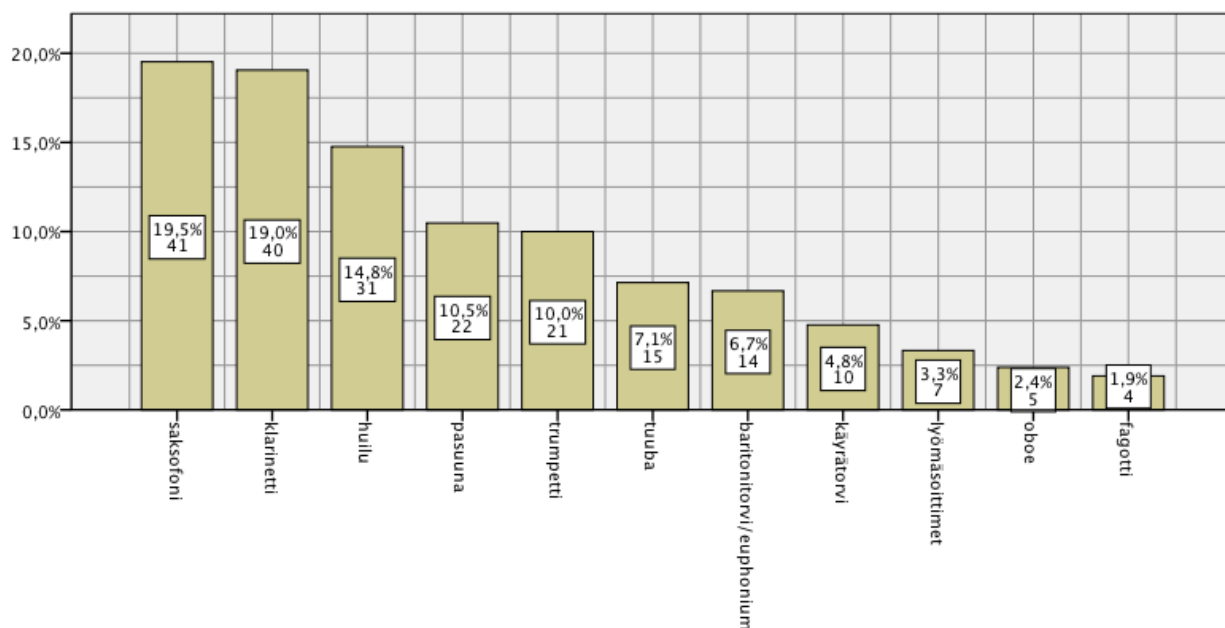
sa prosentuaalisesti yli kaksinkertainen määrä läntiseen tai eteläiseen Suomeen verrattuna.

KUVIO 9. Soitinryhmien (pääinstrumentti) jakautuminen alueittain (n=202).

Yksiselitteisiä syitä maantieteellisiin eroihin voi vain arvailla, mutta itäisestä Suomesta vastauksia tuli paikkakunnilta, joissa tunnetusti on vahva vaskimusiikin soitto- ja koulutusperinne, joka luultavasti on pitänyt vaskisoitinten suosion lähellä puupuhaltimia. Ehkä erojen pienuus itäisessä Suomessa kertoo myös siitä, että tällä alueilla on onnistuttu tekemään kestävää puhallinorkesterityötä rekrytoimalla soittajia tasaisesti eri soittimiin ja soitinryhmiin, joka on soinniltaan tasapainoisen orkesterin perusedellytys.

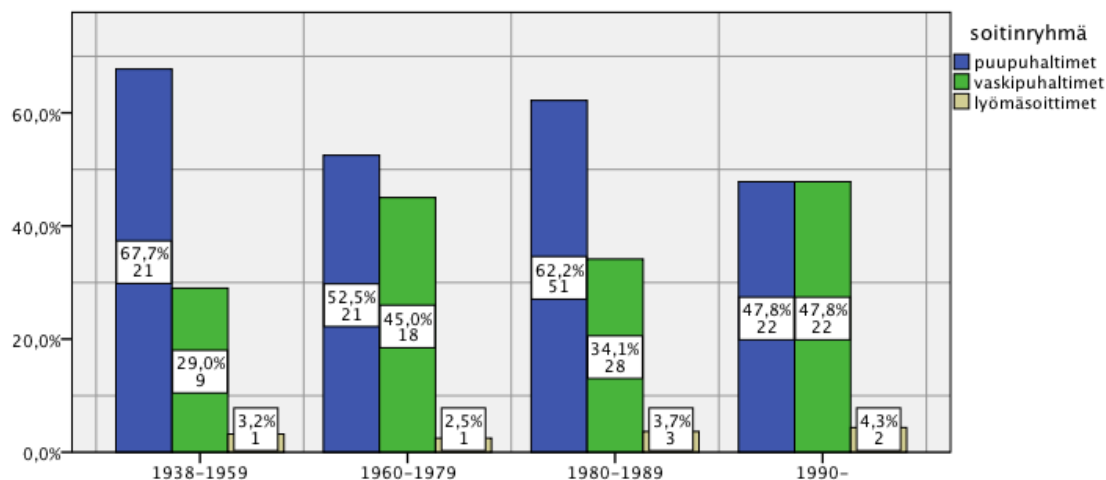
Kokonaisuudessaan suosituimpia soittimia olivat saksofonit, joita soitti yksi viidesosa (n=41) vastaajista (KUVIO 10). Eroa seuraavaksi suosituimpaan soittimeen, klarinettiin, oli tosin vain yhden soittajan verran (19,0 % [n=40]). Saksofonisteista suurin osa ei tarkentanut mitä saksofonia soittaa, joten tässä tutkimuksessa kaikkia saksofoneja käsitellään yhtenä soittimena. Listan häntäpäässä olivat kaksoisruokolehdykässoittimet eli oboe ja fagotti. Soitetuin vaskipuhallin oli pasuuna (10,5 % [n=]), joskin trumpetteja oli melkein saman verran (10,0 % [n=21]). Eri vaskisoitinten välisessä suosiossa erot eivät olleet niin suuria kuin puupuhaltimien suosituimpien ja vähiten suosittujen soitinten välillä.

KUVIO 10. Vastaajien pääinstrumenttien jakautuminen (n=210).

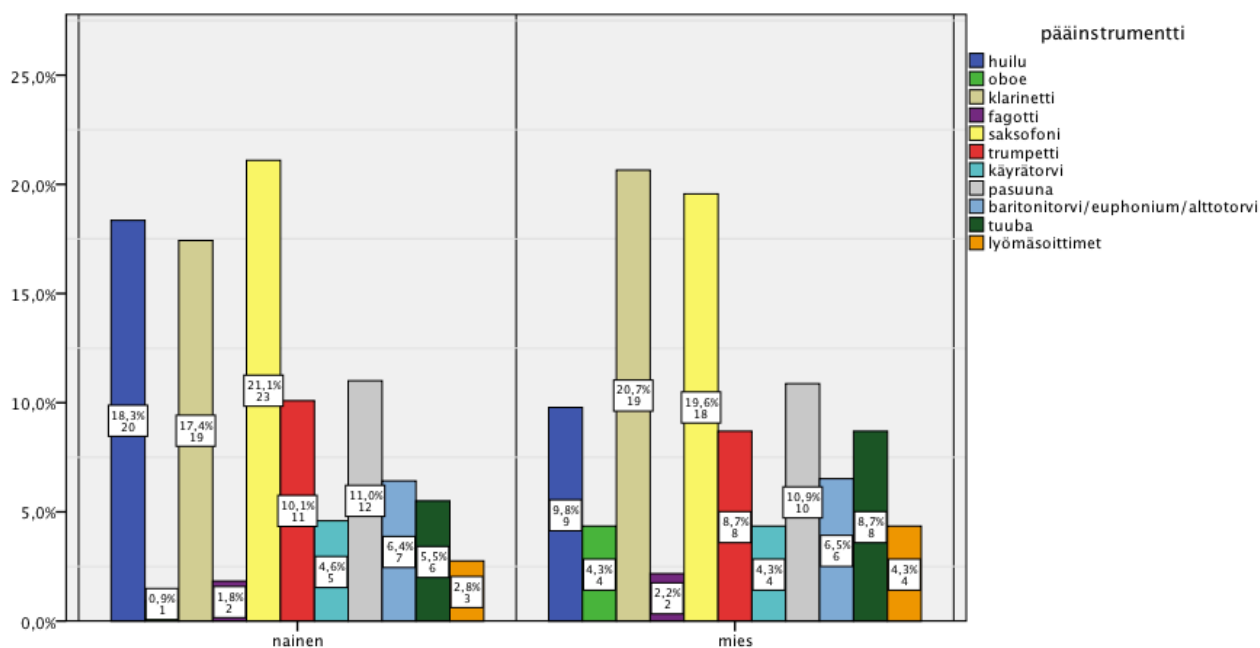
Suosituimman soittimen asema vaihteli jonkin verran ikäryhmittäin. Saksofoni oli suosituin soitin vuosina 1938–1959 sekä vuodesta 1990 alkaen syntyneillä. Vuosina 1960–1979 syntyneiden ikäryhmässä saksofonin kanssa yhtä suosittuja olivat klarinetti ja trumpetti. 1980-luvulla syntyneiden keskuudessa klarinetti oli selkeästi suosituin soitin.

Soitinryhmittäin tarkasteltuna erityisesti puu- ja vaskipuhaltimien väliset erot olivat suurehkoja eri ikäryhmissä (KUVIO 11). Suurimmat erot löytyivät vuosina 1938–1959 syntyneillä, sillä heistä puupuhaltajia oli noin kaksi kolmasosaa (n=21) ja vaskisoittajia vain 29,0 % (n=9). Myös 1980-luvulla syntyneiden keskuudessa puupuhaltimet olivat vaskia yleisempiä. Tasaisimmin puu- ja vaskipuhaltajiin jakautuivat vuonna 1990 tai sen jälkeen syntyneet, joita oli yhtä paljon molemmissa ryhmissä. Myös 1960–1979 syntyneillä jakauma oli melko tasainen. Erot vastaajien pääinstrumentin jakautuneisuudessa mies- ja naisvastaajien kesken eri soitinryhmissä olivat pieniä (p=.557), joskin naiset soittivat hieman enemmän puupuhaltimia ja miehet vaski- ja lyömäsoittimia.

KUVIO 11. Vastaajien pääinstrumenttien jakautuminen eri soitinryhmiin ikäryhmittäin (n=241).

Yksittäisten instrumenttien suosiota tutkittaessa paljastui perinteisistä käsityksistä poikkeavia tuloksia (KUVIO 12): miesvastaajat soittivat naisia useammin klarinettiä ja oboeta, kun taas pasuunaa, trumpettia ja käyrätorvea naiset soittavat enemmän tai lähes saman verran kuin miehet. Kokonaisuudessaan soittimet jakautuivat melko tasan molemmille sukupuolille ($p=.326$). Huilu oli kuitenkin selvästi useammin naisten kuin miesten soittama soitin. Suurimmat sukupuolten väliset erot olivat kuitenkin oboessa, sillä kaikista oboisteista neljä viidesosaa oli miehiä. Tämä tulos antaa viitteitä siitä, etteivät puhallinorkesterisoittimiin liittyvät sukupuolistereotyytiat ole vahvana vaikuttimena soitinvalintoja tehtäessä, vaan soitinvalintaa ohjaavat ensisijaisesti muut tekijät.

KUVIO 12. Pääinstrumentti soittajan sukupuolen mukaan (n=201).

Tutkimuksessa tiedusteltiin myös vastaajien mahdollisia sivuinstrumentteja. Sivuinstrumentit jaettiin analysointivaiheessa viiteen eri soitinryhmään:

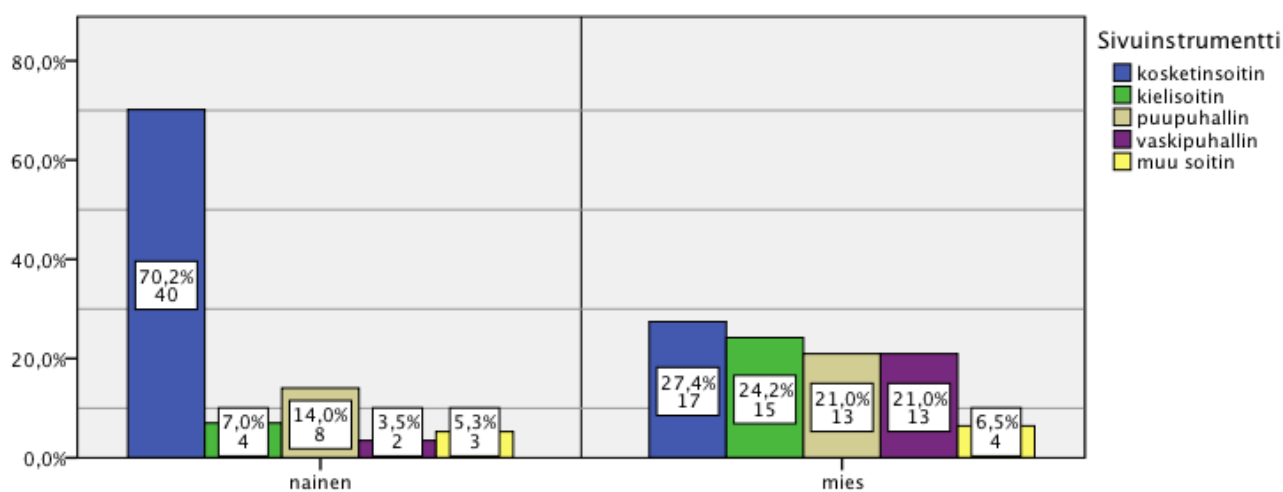
1. Kosketinsoittimet
2. Kielisoittimet
3. Puupuhaltimet
4. Vaskipuhaltimet
5. Muut soittimet

Kosketinsoitinten ryhmään luettiin mukaan kaikki koskettimistoon perustuvat soittimet, mutta piano oli selvästi yleisin tähän ryhmään kuuluva soitin. Kielisoittimien ryhmään laskettiin kaikki kitarasoittimet, mutta myös jousisoittimet, joita soitti vain neljä vastaajaa. Puhallinsoittimet jaoteltiin puu- ja vaskipuhaltimiin samalla tavoin kuin pääinstrumentteja tarkasteltaessa. Ryhmä *muut soittimet* koostui hyvin monista eri soittimista, joita olivat muun muassa huuliharppu, saha sekä erinäiset lyömäsoittimet.

Lähes puolet (n=124) vastaajista ilmoitti soittavansa vähintään yhtä sivuinstrumenttia. Suosituin sivuinstrumentti oli piano tai jokin muu kosketinsoitin, jota soitti 47,6 % (n=59) kaikista sivuinstrumenttien soittajista. Innokkaimpia sivusoitinpianisteja olivat vuonna 1980 tai sen jälkeen syntyneet, sillä likimain 60 % noiden ikäryhmien yhtä tai useampaa sivuinstrumenttia soittavista soitti kosketinsoittimia. Vuosina 1938–1959 syntyneillä kosketinsoittimet eivät olleet yhtä suosittuja, sillä heillä kielisoittimet ja puupuhaltimet jakoivat suosituimman sivuinstrumentin paikan.

Kosketinsoitinten jälkeen suosituimpia olivat puupuhaltimet (16,9 % [n=21]), kielisoittimet (16,1 % [n=20]) ja vaskipuhaltimet (12,9 % [n=16]). Vähiten (6,5 % [n=8]) oli aiemmin mainittuihin ryhmiin kuulumattomia instrumentteja, kuten lyömäsoittimia. Piano oli suosituin instrumentti myös pääinstrumentin soitinryhmästä riippumatta, joskin yksittäisten soitinten soittajien sivuinstrumenttivalinnoissa oli pieniä eroja. Oletuksenani oli, että vaskipuhaltajat suosivat sivuinstrumentteinaan vaskisoittimia ja puupuhaltajat puusoittimia, mutta tulosten mukaan todellisuudessa tilanne ei ole niin yksinkertainen. Puupuhaltajien suosituimpia sivuinstrumentteja pianon jälkeen olivat puupuhaltimet, mutta vaskipuhaltajilla pianon jälkeen yleisin sivuinstrumentti oli kielisoitin, sen jälkeen puupuhallin ja vasta neljänneksi yleisimpänä jokin muu vaskisoitin.

Erot sivuinstrumenteissa eri maantieteellisten alueiden välillä olivat mitättömän pieniä. Sukupuolten välillä (KUVIO 13) sen sijaan oli huomattavia eroja ($p=.000$), sillä naisista, jotka soittivat yhtä tai useampaa sivuinstrumenttia, 70,2 % ($n=40$) soitti jotakin kosketinsoitinta, kun vastaava luku miehillä oli 27,4 % ($n=17$). Sitä vastoin kaikissa muissa soitinryhmissä miesten osuus oli suurempi. Tulos on sikäli erikoinen, että vastaajien pääinstrumentit jakautuivat tasaisesti sukupuolten välille. Perinteiset sukupuolijakaumat näyttäisivät elävän vahvemmin muissa kuin puhallinsoittimissa, ja ehkä erityisesti kosketinsoittimissa.

KUVIO 13. Kunkin sivusoitinryhmän yleisyys molemmilla sukupuolilla ($n=119$).

Tutkimuksessa selvitettiin myös, soittivatko vastaajat mitään instrumenttia ennen nykyisen pääinstrumenttinsa soiton aloittamista. Suurin osa (69,0 % [$n=145$]) vastaajista oli soittanut jotakin soitinta, muttei selkeää yhteyttä aiemmin soitetun instrumentin ja nykyisen pääinstrumentin välillä ollut nähtävissä. Aiempi soitin oli yleisimmin ollut jokin kosketinsoitin, jota oli soittanut 48,6 % ($n=70$) niistä, jotka eivät olleet aloittaneet suoraan nykyisen pääinstrumenttinsa soittoa. Seuraavaksi yleisin aloitusinstrumentti oli ollut jokin puupuhallin (19,4 % [$n=28$]). Puupuhaltimien suurehko osuus selittyy sillä, että nokkahuilu on varsin yleisesti käytetty soitin musiikin peruoopetuksessa. Vaskisoittimia oli soittanut 16,0 % ($n=23$), kielisoittimia 13,9 % ($n=20$) ja jotakin näihin ryhmiin kuulumatonta soitinta, kuten lyömäsoittimia, 2,1 % ($n=3$).

4.3 Musiikillinen koulutus ja työ

Puhallinsoittimet ovat tyypillisesti soittimia, joiden soittamista ei aleta harjoitella omatoimisesti ilman opettajaa. Usein jo perusteiden oppiminen vaatii paljon aikaa ja harjoitusta, joten opettajan rooli on merkittävä. Pitkään soittamista harrastavat saattavat elämänsä aikana käydä monella opettajalla ja kuulua moneen oppilaitokseen.

Suurin osa vastaajista oli opiskellut soittamista. Merkittävä osa oli opiskellut myös useammassa kuin yhdessä oppilaitoksessa, yhteisössä tai yrityksessä. Vain 4,7 % (n=12) ilmoitti olevansa täysin itseoppinut soittaja pääinstrumenttinsa osalta, ja he olivat enimmäkseen vuosina 1938–1959 syntyneitä. Kouluttautuneisuus musiikin parissa näyttäisi lisääntyneen vuosikymmenten kuluessa olennaisesti, sillä vuosina 1938–1959 syntyneistä 20 % (n=7) oli itseoppineita soittajia, kun vastaavasti vuonna 1990 tai sen jälkeen syntyneistä yksikään ei ilmoittanut olevansa itseoppinut (p=.000).

Musiikkiopistoilla oli suurin rooli kouluttamisessa, sillä 42,6 % (n=110) oli opiskellut pääinstrumenttiaan jossakin musiikkiopistossa. Moni (41,1 % [n=106]) oli käynyt myös jollakin musiikkileirillä. Musiikkiopistojen lisäksi erityisesti konservatorioiden perusopetus oli tärkeä kouluttaja (21,3 % [n=55]). Vähiten soittoa on opiskeltu vapaan sivistystyön parissa. Kansalaisopistosta oppia soittamiseen oli saanut 12,8 % (n=33), seurakunnasta 5,4 % (n=14), yksityisestä musiikkikoulusta 4,7 % (n=12) ja kansanopistosta 1,9 % (n=5). Moni oli opiskellut soittamista myös ammattimaisesti, sillä konservatorion ammattiopetuksessa oli ollut 10,1 % (n=21) ja ammattikoulussa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa 12,8 % (n=33). Muiksi kouluttaviksi tahoiksi mainittiin muun muassa peruskoulu ja lukio, puhallinorkestereiden itse järjestämä opetus sekä sotilassoittokunnat ja sotilasmusiikkikoulu.

Oppilaitosten ja muiden organisaatioiden lisäksi yksityisellä soitonopettajalla oli käynyt merkittävä osa vastaajista (42,2 % [n=109]). Joillakin (10,9 % [n=28]) vastaajilla myös joku muu henkilö, kuten ystävä tai sukulainen oli toiminut opettajana. Musiikkiluokalla, musiikkipainotteisella luokalla tai musiikkilukiossa oli ollut 22,9 % (n=59) tutkimukseen osallistuneista.

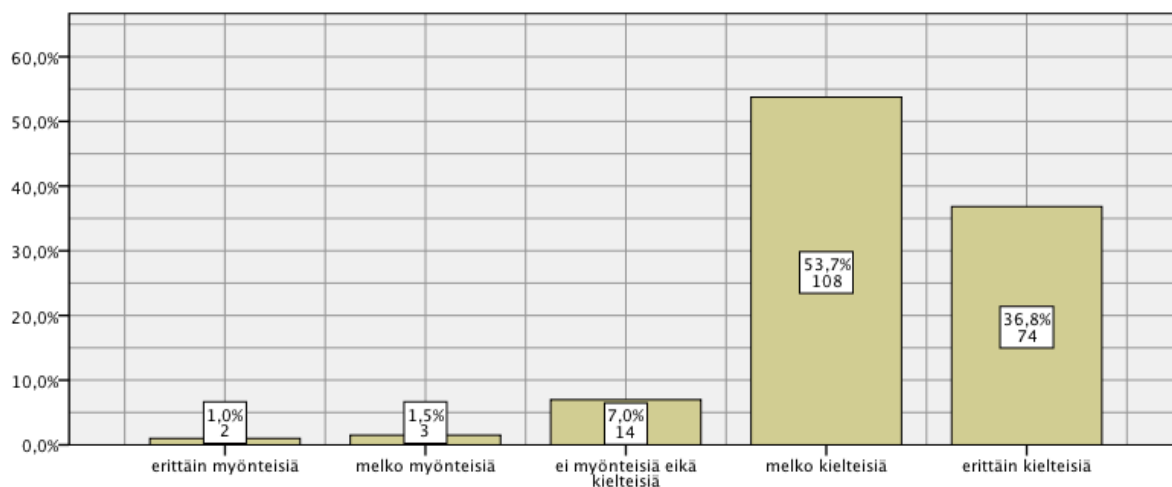
Vastaajia pyydettiin kertomaan, saavatko he pääinstrumenttinsa soittamisesta tuloja esimerkiksi esiintymisten ja opettamisen muodossa. Suurimmalle osalle [60,2 % (n=121)] soittaminen oli pelkkä harrastus, mutta 40 %:lle (n=80) vastaajista sillä oli myös taloudellista merkitystä. Satunnaisia tuloja sai 26,9 % (n=54) ja merkittäviä lisätuloja 2,0 % (n=4). Vastaajista 10,9 % (n=22) ilmoitti saavansa tulonsa pääosin soittamalla. Miehille soittaminen oli hieman naisia enemmän keino ansaita rahaa, sillä miehistä 15,2 % (n=14) sai tulonsa pääosin soittamisesta, kun naisilla vastaava luku oli 7,8 % (n=8).

Kaikista soittamalla ansaitsevista 50,0 % (n=40) teki freelance-muusikon töitä. Soitonopettajana toimi 26,2 % (n=21) ja vakituisesti jossakin ammattiorkesterissa soitti 13,8 % (n=11). Lisäksi 23,8 % (n=19) ilmoitti ansaitsevansa pääinstrumenttinsa kautta jollakin muulla tavalla. 6,6 % (n=17) kaikista vastaajista teki musiikkialan töitä ansiomielessä muutoin kuin pääinstrumenttinsa kautta. On pääteltävissä, että suomalaiset ammattipuhallinmuusikot ovat varsin koulutettuja, sillä pääosin soittamisesta tulonsa saavista yli 80 % (n=18) oli opiskellut pääinstrumenttinsa soittoa ammattikoulussa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa.

Muusikot ansaitsevat elantonsa tavallisesti tekemällä monenlaisia musiikkialan töitä, sillä esimerkiksi pelkkiä keikkoja ei useinkaan riitä toimeentulon takaamiseksi. Puhallinmuusikot eivät ole tässä suhteessa poikkeus. Useimmat niin sanotut freelance-muusikot opettavat, säveltävät tai sovittavat keikkailun ohessa. Orkesterimuusikoiden tilanne on turvatumpi, mutta heistäkin iso osa tekee päivätyön ohessa muita musiikkialan töitä omaksi iloksi tai lisätienestien vuoksi.

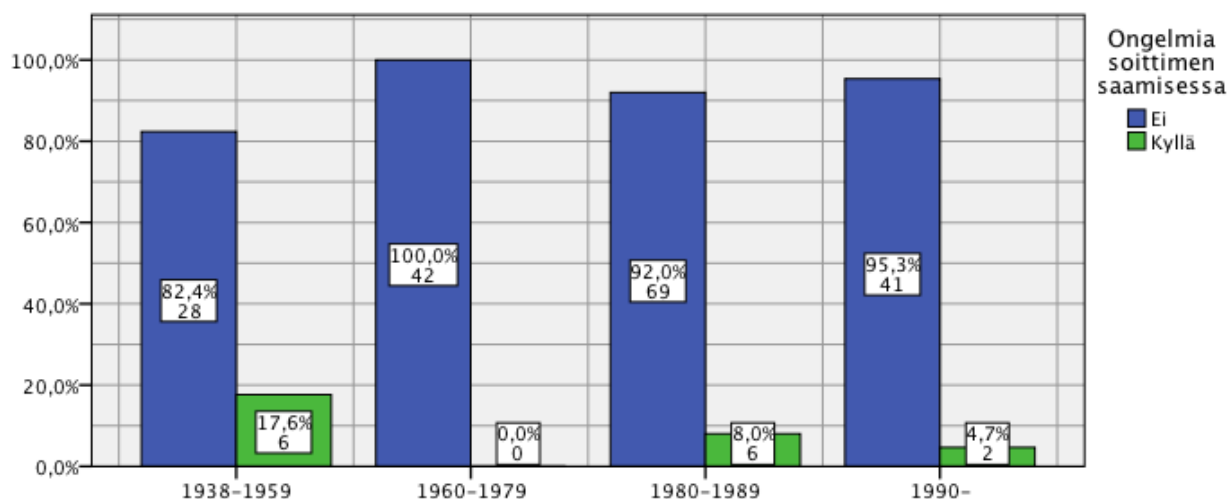
Vastaajilta kysyttiin myös, ovatko he käyneet varusmiespalveluksen jossakin puolustusvoimien sotilassoittokunnassa tai Varusmiessoittokunnassa ja millainen vaikutus sillä on mahdollisesti ollut omalle soittoharrastukselle tai -ammattille. Samoin kysyttiin heidän mielipidettään vuoden 2013 lopussa toimeenpantavan puolustusvoima-uudistuksen vaikutuksista Suomen puhallinmusiikkielämälle. Kysymykseen vastanneista miehistä peräti 41,8 % (n=38) oli ollut varusmiesaikanaan jossakin soittokunnassa. Naisissa vastaava luku oli 5,0 % (n=5), joka sekin on suuri ottaen huomioon, että esimerkiksi vuonna 2011 naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suoritti hieman yli 300 henkilöä (Puolustusvoimat 2012). Luku vastaa alle prosenttia kaikista kyseisen ikäluokan naisista (Suomen virallinen tilasto 2007). Voidaan siis päätellä, että soittoharrastus motivoi naisia osallistumaan vapaaehtoiseen asepalvelukseen.

Suurin osa varusmiespalveluksen soittokunnissa suorittaneista oli sitä mieltä, että sillä on ollut erittäin merkittävä (28,1 % [n=18]) tai melko merkittävä (23,4 % [n=15]) vaikutus omaan soittoharrastukseen tai -ammattiin. Kysyttäessä soittokuntien lakkauttamisen mahdollisia vaikutuksia suomalaisen puhallinmusiikkielämään (KUVIO 14), suurin osa arveli vaikutusten olevan melko kielteisiä (53,7 % [n=108]) tai erittäin kielteisiä (36,8 % [n=74]). Tulos oli arvattava, sillä soittokunnat koetaan tavallisesti merkittäväksi osaksi suomalaista musiikkikulttuuria ja kunkin alueen paikallista musiikkielämää. Eteläisen Suomen vastaajat suhtautuivat uudistukseen myönteisemmin kuin itäisen ja läntisen Suomen vastaajat, jonka voi olettaa johtuvan siitä, että jäljelle jäävät sotilassoittokunnat sijoittuvat pääosin eteläiseen Suomeen.

KUVIO 14. Vastaajien käsitykset Puolustusvoima-uudistuksen vaikutuksista Suomen puhallinmusiikkielämälle (n=201).

Vastaajilta tiedusteltiin, oliko heillä ollut hankaluuksia instrumentin saamisessa soittoharrastusta aloittaessa. Lähes kaikki (93,0 % [n=187]) olivat saaneet instrumentin käyttöönsä helposti, mutta 7,0 %:lla oli ollut jonkinlaisia ongelmia. Useimmiten syiksi mainittiin soittimen kalleus ja oma tai perheen taloudellinen tilanne. Eri ikäryhmien vastauksissa oli pienenä vaihtelua (KUVIO 15). Prosentuaalisesti tarkasteltuna eniten hankaluuksia oli vuosina 1938–1959 syntyneillä: heistä 17,9 % (n=6) ilmoitti kohdanneensa ongelmia soittimen saamisessa. Vuosina 1960–1970 syntyneistä yhdelläkään ei ollut ollut ongelmia. Vaihteluista voisi päätellä, että maailmantalouden vaihtelut heijastuvat jonkin verran myös soittoharrastukseen, mutta kokonaisuudessaan soittimen saaminen ei ole kynnyksikysymys soittoharrastuksen aloittamiselle.

KUVIO 15. Ongelmat instrumentin saamisessa eri ikäryhmissä (n=194).

Suurin osa vastaajista (66,0 % [n=132]) oli saanut ensimmäisen soittimensa lainaksi esimerkiksi musiikkiopistosta tai kaverilta, jolloin taloudelliset seikat eivät ole olleet niin merkittäviä. 25,5 % (n=51) oli heti harrastuksensa alussa ostanut oman soittimen. Lisäksi 8,5 % (n=17) oli saanut soittimen jostakin muuta kautta. Monella soitin oli ollut valmiiksi kotona esimerkiksi vanhempien aiemman soittoharrastuksen myötä. Osa oli saanut soittimen lahjaksi tai vuokrannut sellaisen esimerkiksi yksityisestä musiikkikoulusta.

4.4 Oma ja lähipiirin harrastuneisuus

Vastaajien lähipiiri harrasti musiikkia varsin aktiivisesti. Kaikista vastaajista noin 45 %:lla yksi tai useampi vanhemmista tai isovanhemmista harrasti tai oli aiemmin harrastanut musiikkia, eli näiden ryhmien harrastamisen osuus oli suurin piirtein yhtä suuri. Sisarukset ja muut lähipiiriin kuuluvat henkilöt harrastivat musiikkia sen sijaan jonkin verran enemmän. Lähipiirin kuuluvista henkilöistä musiikkia harrastavien kavereiden osuus oli huomattavin, sillä 98 %:lla vastaajista joku kaveri harrasti musiikkia.

TAULUKKO 1. Musiikin harrastaminen vastaajien lähipiirissä.

Harrastavatko seuraavat lähipiiriisi kuuluvat henkilöt musiikkia tai ovatko he harrastaneet sitä joskus aiemmin?			
	Kyllä (%)	Ei (%)	En tiedä (%)
äiti	44,8	54,2	1
isä	45,6	52,3	2,1
joku sisaruksista	72	28	0
joku isovanhemmista	45,1	42,4	8,9
joku kavereista	97,9	1,6	0,5
joku muu lähipiiriin kuuluvista ihmisistä	74,2	17,6	8,2

Kahdella kolmasosalla (66,7 %, n=132) vastaajista perhe- tai lähipiiriin kuului joku, joka soittaa tai on soittanut puhallin- tai lyömäsoitinta. Lähipiiri harrasti puhallinmusiikkia hieman yleisemmin itäisessä kuin läntisessä ja eteläisessä Suomessa. Vastaajat saivat myös nimetä, kuka on soittanut ja mitä. Suurimmassa osassa vastauksia nimettiin joku perheenjäsen, yleisimmin joku sisaruksista. 30,3 %:lla (n=40) vastaajista perheeseen tai sukulaisiin lukeutui useampi kuin yksi puhallin- tai lyömäsoittaja vastaajan itsensä lisäksi, ja monessa tapauksessa koko perhe soitti jotakin näistä soittimista. Onkin varsin ilmeistä, että perheellä on ollut monessa tapauksessa suuri vaikutus siihen, että henkilö on kiinnostunut puhallinmusiikista. Kosonen (2009, 159) on todennut vanhempien vaikutuksen olevan suuri lapsuusiän musiikkiasenteiden ke-

hittymiselle. Lähipiirin soitinvalikoima oli yhtä kirjava kuin vastaajienkin, eikä selvää yhteyttä lähipiirin ja vastaajien itsensä soitinvalintojen välillä ollut nähtävissä.

Soittoharrastuksen merkitystä kartoitettiin tarkemmin kysymällä orkesterisoittoon liittyvien asioiden mieluisuutta. Tulokset on esitetty prosentuaalisesti sen mukaan, kuinka paljon kunkin yksittäisen asian kohdalla vastattiin kutakin vastausvaihtoehtoa (TAULUKKO 2).

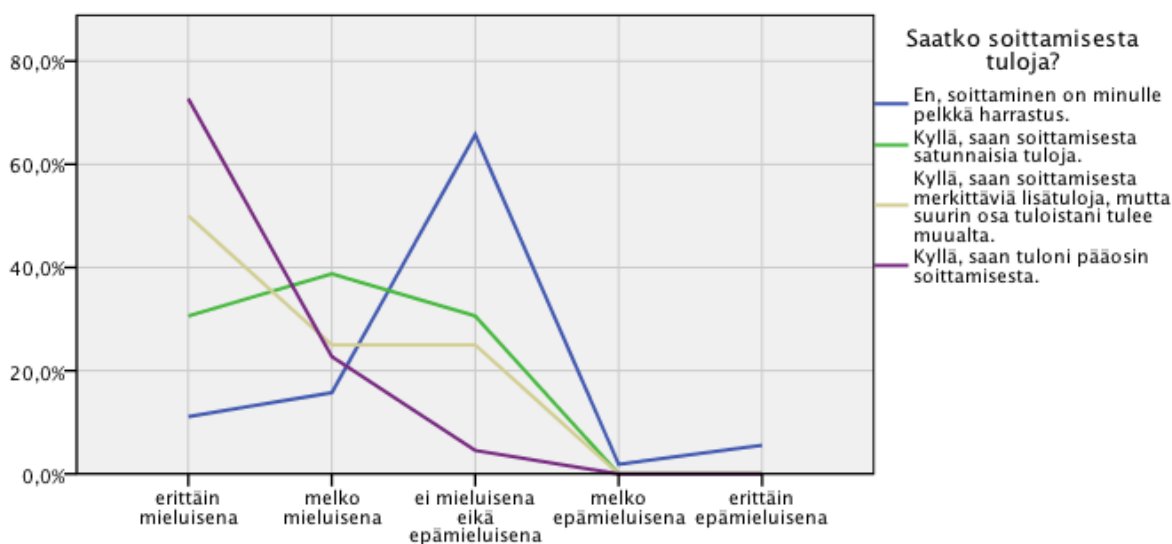
TAULUKKO 2. Soittoharrastuksen tai -ammatin eri osa-alueiden merkitys

Kuinka mieluisena koet seuraavat soittoharrastuksen tai -ammatin eri osa-alueet?					
	erittäin mieluisena (%)	melko mieluisena (%)	ei mieluisena eikä epämieluisena (%)	melko epämieluisena (%)	erittäin epämieluisena (%)
Yhteissoitto	83,1	16,9	0,0	0,0	0,0
Yksin harjoitteleminen	15,4	40,0	28,2	14,4	2,1
Musiikinteoria	9,8	20,2	38,3	23,3	8,3
Esiintymiset	49,2	40,0	8,2	2,6	0,0
Orkesterimatkat	58,5	26,9	10,9	3,6	0,0
Soiton lomassa nähtävät kaverit	68,4	24,4	7,3	0,0	0,0
Mahdollinen palkka soittamisesta	23,9	22,9	48,9	1,1	3,2
Oman soiton kehittyminen	54,1	39,2	6,7	0,0	0,0
Orkesterissa soitettava musiikki	43,3	48,5	7,2	1,0	0,0
Sektiokavereiden antama tuki	46,4	34,4	17,7	1,0	,5
Orkesterin hyvä yhteishenki	65,8	26,4	6,7	1,0	0,0

Vastausten perusteella on helppo todeta, että lähes kaikki osa-alueet ovat enemmän mieluisia kuin epämieluisia. Yhteissoitto on tärkein yksittäinen osa-alue koko soittoharrastuksessa tai -ammattissa, sillä yli 83 % vastaajista piti sitä erittäin tärkeänä. Vaikka yksin harjoittelemista pitää erittäin mieluisena 15 % ja melko mieluisena 40 %, jää se selvästi yhteissoiton varjoon. Musiikinteoria jakoi eniten mielipiteitä vastaajien keskuudessa, ja vain noin 10 % piti sitä erittäin mieluisena. Oman kokemukseni mukaan se nähdäänkin usein joko pakollisena pahana tai varsinaisen musisoinnin turmelijana.

Myös soittamisesta mahdollisesti saatavaan palkkaan vastaajat suhtautuivat eri tavoin. Ammattimuusikoiden suhtautuminen asiaan oli luonnollisesti myönteisempää kuin harrastelijoiden ($p=.000$), koska heidän toimeentulonsa on sen varassa. Tulonsa pääosin soittamalla ansaitsevista yli 70 % ($n=16$) piti palkkaa erittäin mieluisena

(KUVIO 16). Sen sijaan harrastelijamuusikoista vain 11 % (n=12) rohkeni todeta samoin, ja suurin osa vastauksista lukeutuikin neutraalille alueelle. Osa (5,6 % [n=6]) harrastelijamuusikoista piti soittamisesta mahdollisesti saatavaa rahaa jopa erittäin epämieluisena ajatuksena.

KUVIO 16. Vastaajien mielipiteet soittamisesta saatavien tulojen mielisuudesta (n=183).

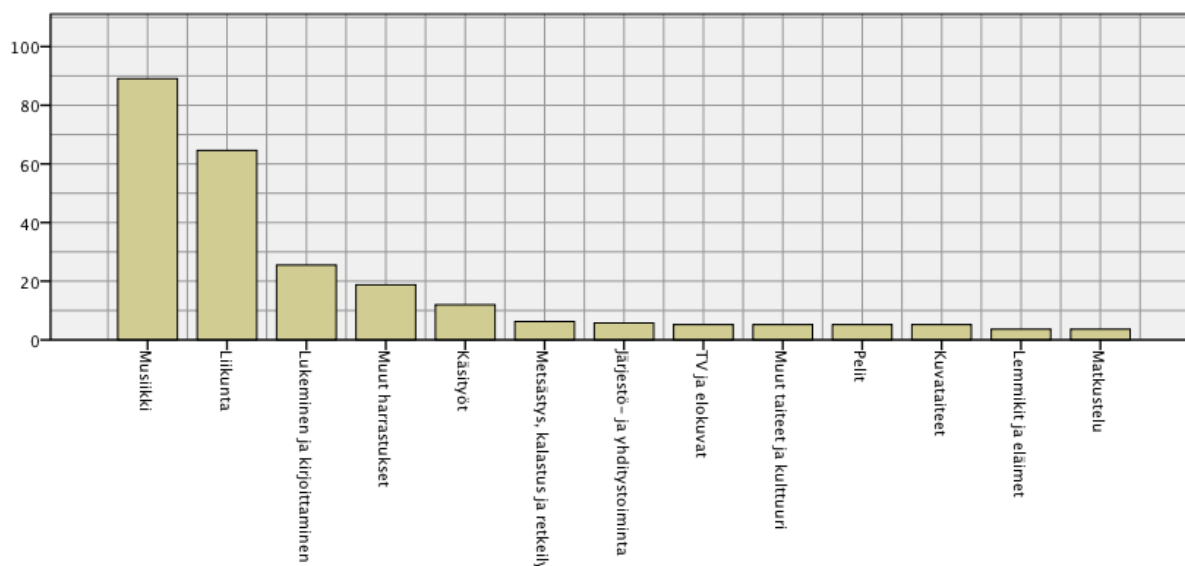
Yhteissoiton lisäksi myös muu soittoharrastuksen yhteisöllinen merkitys on huomattava. Hyvä yhteishenki, orkesterikaverit, samaa soitinta soittavien tuki ovat kantavia koko soittoharrastukselle, samoin kuin esiintymiset, oma soiton kehittyminen ja musiikki itsessään. Vastausten valossa soittoharrastukseen ajaudutaan enimmäkseen lähipiiriin innoittamana, mutta harrastusta ylläpitävät soittaminen itsessään sekä sen ympärille rakentuneet sosiaaliset suhteet.

Tutkimuksessa kartoitettiin myös vastaajien muita harrastuksia ja musiikin sijoittamista niiden joukkoon. Vastaajia pyydettiin nimeämään tärkeysjärjestyksessä kolme mieluisinta harrastustaan. Vastaukset jaoteltiin löyhästi kolmeentoista pääryhmään. Jaottelu on melko suurpiirteinen, koska eri harrastuksien määrä oli suuri. Esimerkiksi liikunnan kanssa samaan kategoriaan on yhdistetty tanssi ja ratsastus. Ryhmä *muut harrastukset* on isohko, sillä se käsittää lukuisia eri harrastuksia, joita ei mainittu kuin kerran tai korkeintaan muutamana. Näitä olivat muun muassa ruoanlaitto, veneily ja mökkeily. Ryhmät olivat:

1. musiikki
2. liikunta ja tanssi
3. käsityöt
4. kuvataide
5. pelit (mm. tietokone- ja lautapelit)
6. lukeminen ja kirjallisuus
7. metsästys, kalastus ja retkeily
8. järjestötoiminta
9. muut taiteet ja kulttuuri
10. TV ja elokuvat
11. matkustelu
12. lemmikit ja eläimet
13. muut harrastukset (mm. ruoanlaitto ja mökkeily)

Musiikin harrastamiseksi laskettiin tässä yhteydessä musiikin tekeminen tai kuluttaminen missä tahansa muodossa, esimerkiksi kuuntelemalla, kunhan vastaaja itse koki sen harrastukseksi. Analysointivaiheessa kaikki vastaukset laskettiin yhteen, jonka jälkeen pystyttiin erottamaan selvästi kaksi tärkeintä harrastusta. Nämä olivat musiikki ja liikunta (KUVIO 17). Kuvion palkkien osoittamat luvut kuvaavat sitä, kuinka iso prosentuaalinen osa vastaajista nimesi kunkin harrastuksen kolmen tärkeimmän harrastuksensa joukkoon.

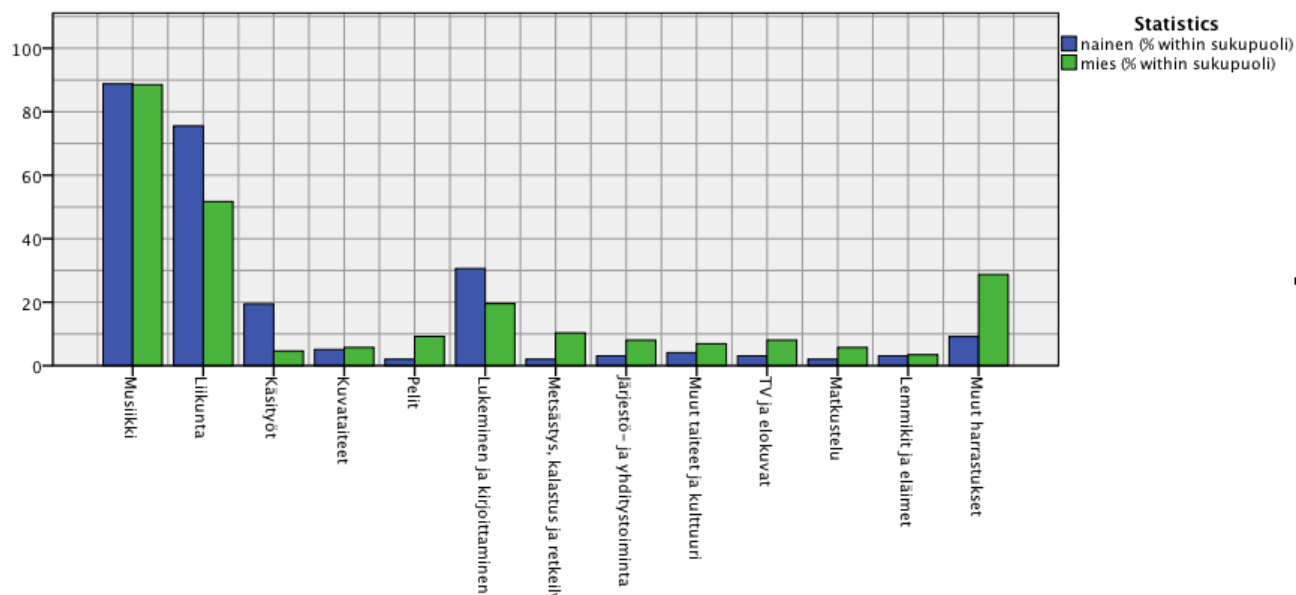
Percent of Cases

KUVIO 17. Vastaajien yleisimmät harrastukset prosentuaalisesti tarkasteltuna (n=192).

Vastaajista liki 90 % (n=171) mainitsi musiikin olevan kolmen tärkeimmän harrastuksensa joukossa. Samankaltaisia tuloksia on saatu kuorolaulua käsittelevissä tutkimuksissa, joissa valtaosa vastaajista on kokenut kuorolaulun tärkeimmäksi harrastukseksi muiden harrastusten joukossa (Louhivuori 2014).

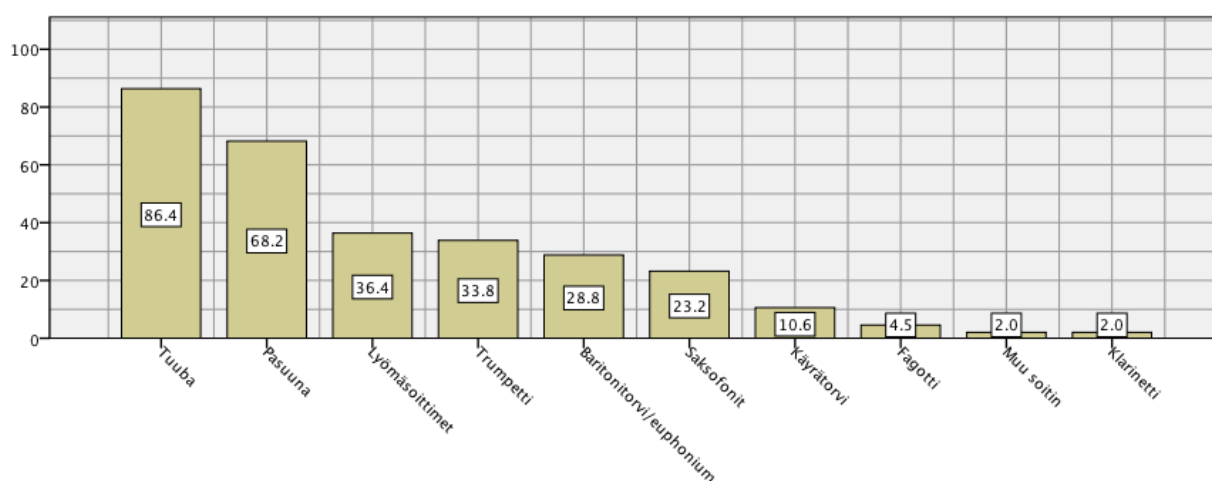
Liikunnan mainitsi 64,6 % (n=124). Näiden kahden harrastuksen jälkeen erot tasoituivat, mutta selkeästi kolmanneksi tärkeimmäksi koettiin lukeminen ja kirjallisuus, jonka mainitsi noin neljännes (n=49) vastaajista. Musiikin ensimmäiseksi eli kaikkein tärkeimmäksi harrastukseksi nimensi 68,8 % (n=132). Miesten ja naisten välillä ei ollut juurikaan eroa musiikin merkityksessä muiden harrastusten joukossa. Sen sijaan muissa harrastuksissa hajonta oli selkeämpää, mutta noudatteli tottua kaavaa ja perinteisiä käsityksiä: naiset harrastivat miehiä enemmän lukemista ja käsitöitä, kun taas miehet olivat aktiivisempia metsästäjiä ja kalastajia sekä pelaajia (KUVIO 18). Yllättävää oli, että vastaajista naiset olivat huomattavasti aktiivisempia liikunnan harrastajia. Kolme neljästä naisesta (n=75) mainitsi liikunnan tärkeimpien harrastustensa joukkoon, mutta miehistä vain hieman yli puolet (n=45) koki samoin. Miehet taas harrastivat naisia monipuolisemmin eri asioita, joten ryhmä *muut harrastukset* koostuu pääosin miesten vastauksista.

KUVIO 18. Eri harrastusten harrastamisen yleisyys kummallakin sukupuolella prosentuaalisesti tarkasteltuna (n=185).

4.5 Sukupuolistereotyytiat

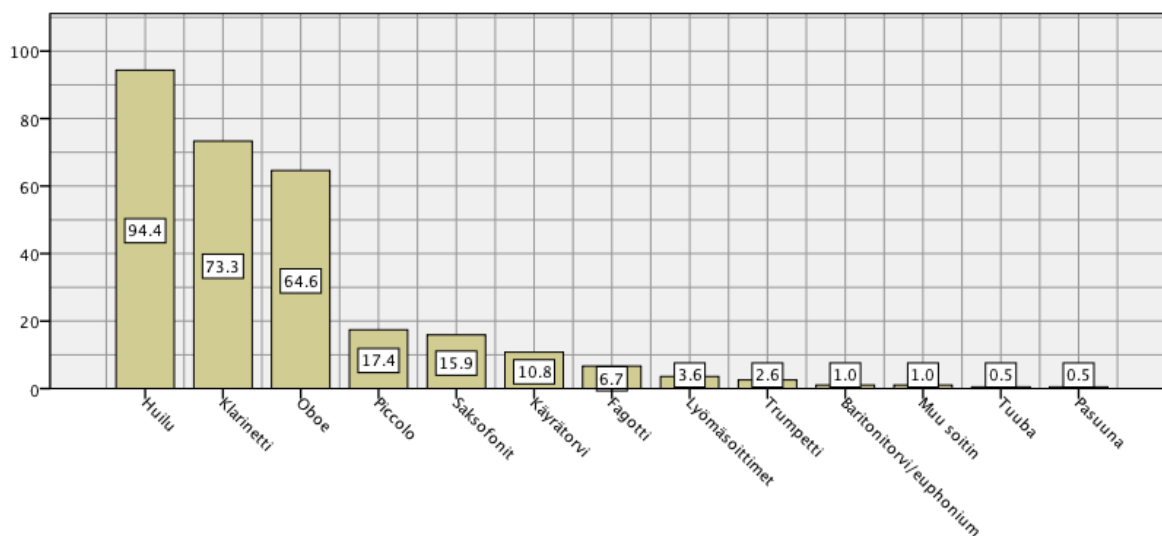
Tutkimuksessa vastaajia pyydettiin nimeämään kolme miehisintä ja kolme naisellisintä puhallinorkesterisoitinta. Kaksi instrumenttia erottui selvästi muista miehisimpien instrumenttien listalla (KUVIO 19). Kärkisijalla oli odotetusti tuuba, jonka 86,4 % (n=171) vastaajista koki olevan kolmen miehisimmän instrumentin joukossa. Toiseksi ylsi pasuuna (68,2 % [n=135]), jonka sijoitus ei ollut niin ennalta arvattava. Kahden miehisimmän soittimen jälkeen erot tasoittuivat huomattavasti.

KUVIO 19. Vastauksissa kolmen miehisimmän puhallinorkesterisoittimen joukkoon mainitut soittimet prosentuaalisesti tarkasteltuna (n=198).

Miehisimpien soitinten kärkisijat menivät lyömäsoittimia lukuun ottamatta vaskisoittimille. Saksofoni ja fagotti olivat ainoat selkeästi miehiseksi koetut puupuhaltimet. Suuri osa vastaajista oli tarkentanut vastaustaan niin, että miehiseksi koetusta soittimesta oli ilmoitettu isoin ja matalaäänisin yleisesti käytetty versio. Esimerkiksi saksofoniksi oli useimmiten ilmoitettu baritonisaksofoni ja pasuunaksi bassopasuuna.

Naisellisimmiksi koetuissa soittimissa kolme soitinta nousi selvästi listan kärkeen (KUVIO 20). Useimmin mainittiin huilu, jonka peräti 94,4 % (n=184) ilmoitti kolmen naisellisimmän instrumentin joukkoon. Toisena oli klarinetti (76,3 % [n=143]) ja kolmantena oboe (64,6 % [n=126]). Naisellisten instrumenttien joukkoon nimettiin miehisää laajempi joukko eri soittimia.

KUVIO 20. Vastauksissa kolmen naisellisimman puhallinorkesterisoittimen joukkoon mainitut soittimet prosentuaalisesti tarkasteltuna (n=195).

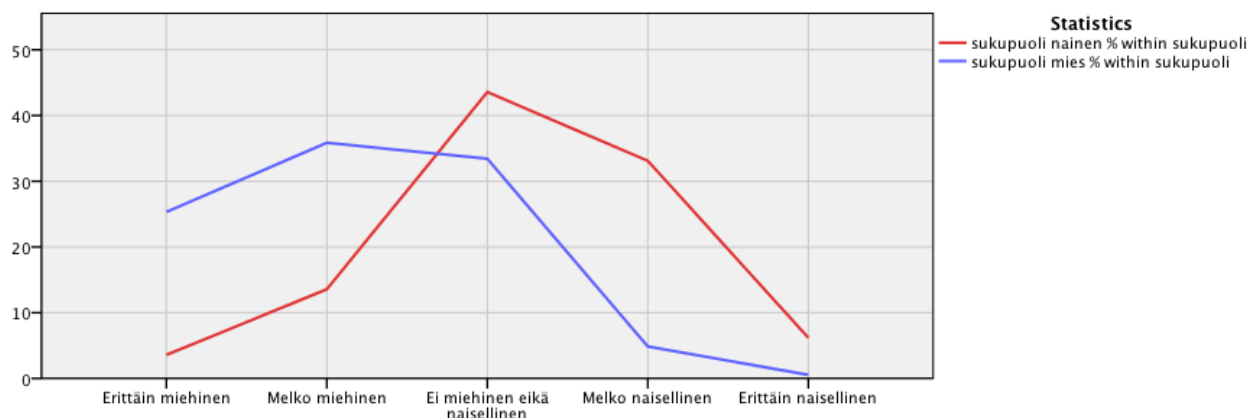
Vaikka kaikkein naisellisimmiksi koettiin puupuhaltimet, oli mukana myös vaskia. Esimerkiksi käyrätorvi mainittiin 21 kertaa (10,8 %) naisellisimpien instrumenttien joukkoon. Miehisimpien soitinten joukossa sen osuus oli 10,6 % (n=21), eli sen voidaan vastausten perusteella nähdä olevan kaikkein sukupuolineutraalein puhallinorkesterisoitin. Myös fagotti ja saksofoni sijoittuivat melko tasaväkisesti molemmilla listoilla, vaikkakin saksofoni oli jonkin verran miehisempi ja fagotti naisellisempi.

Käsitykset miehisimmistä ja naisellisimmistä soittimista eivät näyttäisi juurikaan muuttuvan ajan kuluessa, sillä eri ikäryhmät listasivat soittimia hyvin samankaltaisesti. Myöskään se, minkä ikäisenä vastaaja on aloittanut soittamisen, ei ole selkeästi yhteydessä mielikuviin maskuliinisista ja feminiinisistä soittimista. Saksofoni oli ainoa soitin, jota ikäryhmät arvioivat eri tavoin, sillä 4–10-vuotiaina soittamisen aloittaneet nostivat sen yli puolet muita ryhmiä harvemmin sekä miehisimmiksi että naisellisimmiksi koettujen soitinten listalle. Samoin eri sukupuolten käsitykset olivat yhteneväisiä, vaikkakin pieniä sävyeroja löytyi. Naiset esimerkiksi arvioivat käyrätorven selkeästi miehisemmäksi soittimeksi kuin miehet.

Miehisimpien ja naisellisimpien instrumenttien nimeämisen lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan oman pääinstrumenttinsa piirteiden miehisyyttä tai naisellisuutta viisiportaisella asteikolla, jonka ääripäät olivat *erittäin miehinen* (1) ja *erittäin naisellinen* (5). Arvioitavat asiat olivat:

1. Instrumentin ääni
2. Instrumentin ulkomuoto
3. Oma mielikuva pääinstrumentista kokonaisuutena
4. Muiden mielikuva pääinstrumentista kokonaisuutena

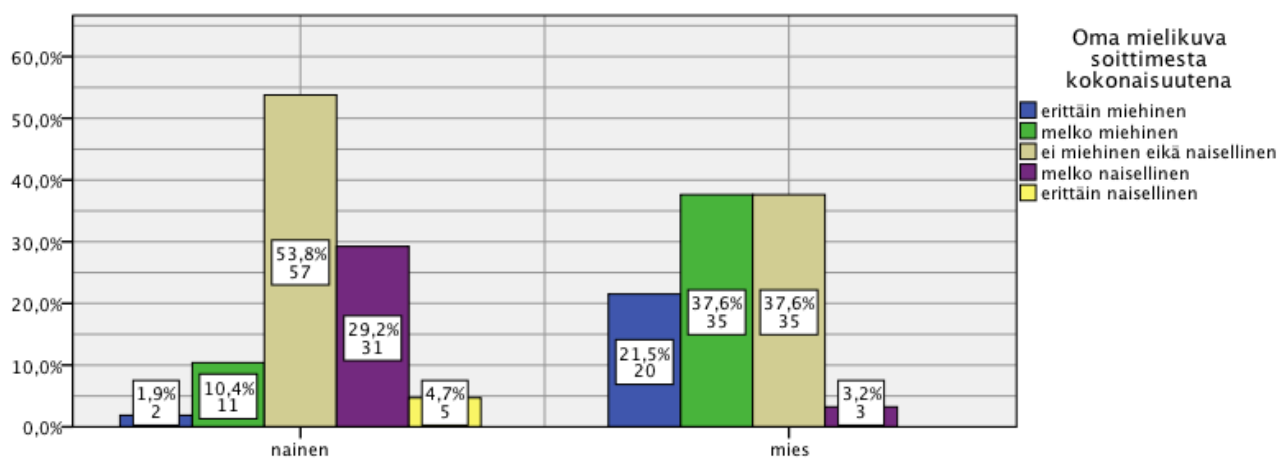
Vastauksia tarkasteltiin erityisesti eri sukupuolten välillä. Naiset valitsivat miehiä yleisemmin vastausvaihtoehdon 3 (*ei miehinen eikä naisellinen*), eli heidän mielestään soittimilla ei ollut niin paljon sukupuolisia piirteitä (KUVIO 21). Naiset myös välttelivät miehiä enemmän vastaamasta ääripäitä, joskin heidän vastauksensa jakautuivat miehiä tasaisemmin eri vastausvaihtoehdoille. Suurin osa heidän vastauksistaan luokitui vastausvaihtoehtoihin 2–4, vaikkakin myös miesten vastauksista ääripäät olivat harvinaisempia. Miehillä oli kuitenkin taipumus arvioida kaikkia ominaisuuksia naisia enemmän oman sukupuolensa suuntaisesti, ja vain harva löysi soittimestaan naisellisia piirteitä. Soittimen ulkonäkö oli piirre, jonka miehet kokivat sisältävän eniten naisellisia piirteitä. 8,8 % (n=8) miesvastaajista koki soittimensa ulkomuodon olevan melko naisellinen, mutta vain yksi koki sen olevan erittäin naisellinen.

KUVIO 21. Miesten ja naisten arviot oman instrumenttinsa piirteiden sukupuolisuudesta yhteenlaskettuna (% , n=201).

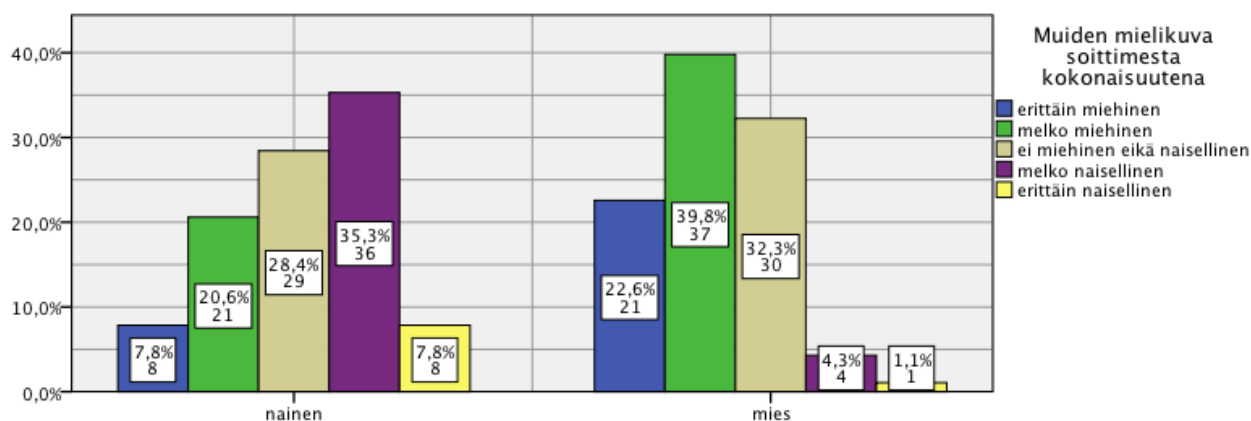
Tämän osion vastaukset ovat kuitenkin ristiriitaisia miehisten ja naisellisten soitinten nimeämistä koskevan osion kanssa, jossa vastaajien käsitykset miehisisä ja naisellisistä soittimista olivat hyvin yhtenäisiä riippumatta vastaajan sukupuolesta. Vastauksista on nähtävissä, että sekä miehet että naiset arvioivat instrumenttinsa kaikkia ominaisuuksia oman sukupuolensa mukaisesti, eli miesten mielestä heidän instrumenttinsa ominaisuudet ovat enemmän miehisiä, naisten mielestä naisellisia ($p=.000$). Tulos on odottamaton, sillä vastauksilla ei näy olevan yhteyttä siihen, mikä vastaajan pääinstrumentti on. Käytännössä siis esimerkiksi huilua soittavat miehet nimesivät huilun yksipuolisesti kolmen naisellisimman instrumentin joukkoon, mutta eivät jälkimmäisessä osiossa arvioineet soittimensa mitään ominaisuutta naiselliseksi.

Vastaukset koskien soitinten ääntä, ulkomuotoa ja omaa mielikuvaa soittimesta kokonaisuutena olivat keskenään hyvin samankaltaisia. Naisten vastaukset olivat jakaantuneet neutraalin molemmille puolille, mutta kuitenkin enemmän naiselliseen suuntaan (KUVIO 22). Miesten vastaukset eivät olleet yhtä neutraaleja, ja ne kallistuivat selvästi miehiseen puolelle. Esimerkiksi soitinten ääntä arvioidessa yksikään mies ei kokenut soittimensa äänen olevan erittäin naisellinen, mutta 34,0 % ($n=32$) koki sen olevan erittäin miehinen. Kuitenkin vain 7,5 % ($n=8$) naisista oli sitä mieltä, että heidän soittimensa ääni on erittäin naisellinen. Sitä vastoin 3,7 % ($n=4$) koki sen erittäin miehiseksi. Naisten käsitykset soitinten sukupuolirooleista näyttäisivät siis olevan miehiä neutraalimpia ja hajaantuneempia.

KUVIO 22. Vastaajien oma mielikuva soitintensa sukupuolisuuudesta kokonaisuutena ($n=205$).

Poikkeuksen teki kohta, jossa pyydettiin arvioimaan muiden ihmisten mielikuvaa vastaajien oman soittimen sukupuolisista piirteistä kokonaisuutena (KUVIO 23). Vastaajat kokivat muilla olevan itseään vahvemmat mielikuvat soittimen sukupuoli-piirteistä, mutta arvioivat niidenkin olevan enemmän oman sukupuolensa mukaisia (vrt. KUVIO 22), vaikkakin käsitykset muiden mielikuvista olivat hajaantuneet muita osioita laajemmin sekä miehille naiselle alueelle. Edelleen naiset olivat miehiä pidättäytyväisempiä käyttämään vastausvaihtoehtojen ääripäitä, minkä lisäksi heidän vastauksensa hajaantuivat miehiä enemmän myös vastakkaisen sukupuolen suuntaan. Kokonaisuutta katsottaessa on pääteltävissä, että vastaajat kokevat suhtautuvansa muita neutraalimmin puhallinorkesterisoitinten sukupuolistereotyyppioihin.

KUVIO 23. Vastaajien käsitys muiden ihmisten mielikuvasta soittimen sukupuolisuuudesta kokonaisuutena (n=201).

Eri ikäryhmät arvioivat oman soittimensa sukupuolistereotyyppioita hyvin samansuuntaisesti. Ainoan poikkeuksen tekivät vuosina 1938–1959 syntyneet, joista kukaan ei arvioinut soittimensa mitään ominaisuutta erittäin naiselliseksi. Tosin he näyttäisivät vastanneen muita ikäryhmiä enemmän neutraalille alueelle. Sukupuolistereotyyppiat elävät kuitenkin vahvasti kaikissa ikäryhmissä, eivätkä ne ainakaan tämän aineiston valossa ole häviämässä mihinkään.

Soiton aloitusiällä näyttäisi kuitenkin olevan yhteys siihen, kuinka sukupuolisena oman pääinstrumentin ominaisuudet koetaan ($p=.001$). 4–10-vuotiaana soittonsa aloittaneet arvioivat soittimensa piirteitä muita ryhmiä jyrkemmin oman sukupuolensa mukaisesti, kun taas 11-vuotiaana tai sitä vanhempana soittonsa aloittaneet kokivat soittimensa vastaajan sukupuolesta riippumatta keskimäärin maskuliinisempänä kuin nuorempana aloittaneet. Aloitusiän vaikutus korostui erityisesti oman pääinstrumentin äänen sukupuolisuuutta arvioitaessa.

Kyselyssä vastaajia pyydettiin myös kertomaan omin sanoin, mitkä asiat vaikuttavat siihen, onko soitin miehinen tai naisellinen. Osa korosti vastauksissaan, ettei heidän mielestään soittimilla ole sukupuolisia piirteitä. Silti hekin osasivat nimetä seikkoja, joiden pohjalta sukupuolistereotyytiat syntyvät, sekä valita kolme miehisintä ja naisellisintä soitinta. Vastauksista nousi toistuvasti esiin kolme seikkaa:

1. Soittimen äänenkorkeus, -voimakkuus ja sointiväri
2. Soittimen koko ja ulkomuoto
3. Mielikuvat kunkin soittimen soittajasta

Yhden vastaajan kommentti kiteyttää vastaajien mielipiteet osuvasti:

”Soittimen koko ja äänenkorkeus - mitä suurempi tötterö ja matalampi ääni sitä miehisempi ja päinvastoin. Toisaalta soittimilla ei mielestäni ole välttämättä kovin selkeää miehis-tä/naisellista olemusta sinänsä. Enemmän vaikuttaa vakiintuneet jakaumat eli mm. naiset ovat yliedustettuina puupuhaltimissa, kun taas matalia vaskia soittavat pojat. Kuitenkin tämäkin on monessa paikassa murrettu, ja ympäristössä, jossa esim. moni tyttö on päätynyt matalaan vaskipuhaltimeen, ei soitinta enää välttämättä mielletä niin miehiseksi.” (V192)

Vastaajilla oli hyvin vahvat mielikuvat siitä, millainen on kunkin soittimen soittaja. Miksi sitten esimerkiksi soittimen rekisterin koetaan vaikuttavan sukupuolistereotyypiin? Myös tähän kysymykseen eräs vastaajista antoi luontevan selityksen:

”--- ainut miellelyhtymä on ihmisäänen vertaaminen soittimen ambitukseen, eli korkeaääniset soittimet ovat naisellisia ja matalat miehekkäitä.” (V139)

Aineiston perusteella syntyy käsitys, että sukupuolistereotyytiat elävät vahvasti, muttei niitä haluta korostaa millään tavalla. Päin vastoin – niiden ottaminen puheeksi ehkä jopa ärsyttää hieman. Vastaajat arvioivat oman instrumenttinsa sukupuolipiirteitä oman sukupuolensa mukaiseksi tai neutraaliksi, osasivat nimetä maskuliini-

simmat ja feminiinisimmät soittimet sekä kertoa stereotypioihin ohjaavia seikkoja. Se antaa aiheita olettaa, että puhallinsoittajat tiedostavat hyvin vahvasti sukupuolisteoreettien olemassaolon, mutta suhtautuvat niihin neutraalisti. Vaikka moni koki totuttujen sukupuolijakaumien ja mielikuvien vaikuttavan siihen, kuinka sukupuolisesti värityneenä kukin soitin nähdään, ei tämän tutkimuksen vastaajien soitinjakautuman perusteella syytä tämänkaltaisiin mielikuviin ei ole, sillä pääinstrumentit olivat jakautuneet pääosin tasaisesti molempien sukupuolten kesken.

4.6 Soitinvalinta

Suoranaisesti soitinvalintaa käsittelevien kysymysten vastauksien tarkastelu osoittautui vaikeimmaksi, sillä vastaukset olivat varsin moniselitteisiä. Tuloksista ilmeni, että soitinvalinta ei noudata mitään tiettyä kaavaa, vaan perustuu pitkälti ympäröiviin ihmisiin, omiin mieltymyksiin ja vallitseviin olosuhteisiin. Valinnan voi lopulta ratkaista esimerkiksi yksittäinen ihminen, kokemus tai oma intuitio.

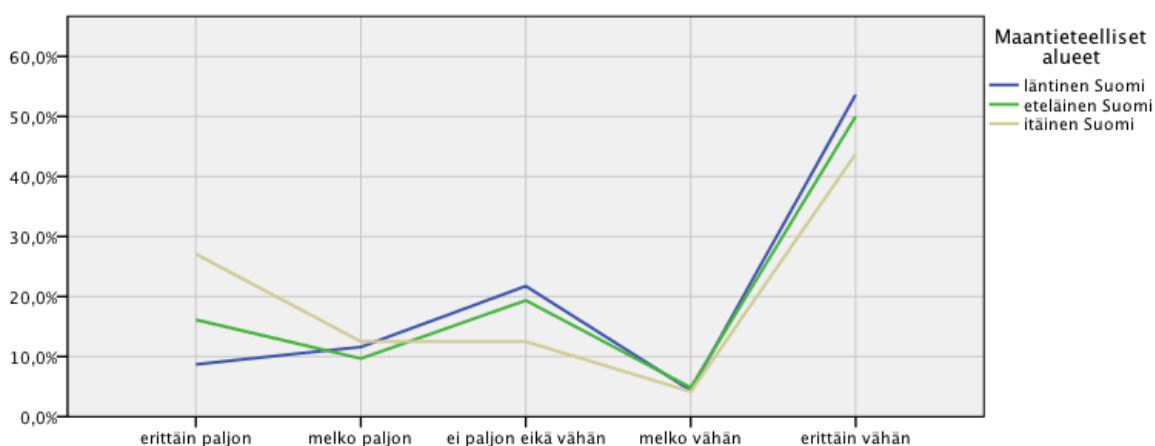
Ensimmäisessä osiossa vastaajien tuli määrittää, kuinka paljon eri henkilöt ovat vaikuttaneet soittimen valitsemiseen. Yleisesti ottaen vastaajat kokivat eri henkilöiden vaikutusten olleen vähäisiä. Kaikkien henkilöiden kohdalla eniten käytettiin vastausvaihtoehtoa 5 (*erittäin vähän*), eikä yksikään henkilö ei noussut räikeästi yli muiden vaikuttavuudessaan (TAULUKKO 3). Kuitenkin hienoisia eroja löytyi ennen kaikkea siinä, oliko henkilö vaikuttanut erittäin paljon vai melko paljon.

TAULUKKO 3. Eri henkilöiden vaikutus soitinvalintaan prosentuaalisesti tarkasteltuna.

Kuinka paljon koet seuraavien henkilöiden vaikuttaneen omaan soitinvalintaasi?					
	1. erittäin paljon (%)	2. melko paljon (%)	3. ei paljon eikä vähän (%)	4. melko vähän (%)	5. erittäin vähän (%)
Isä	10,9	13,5	15,6	15,6	44,3
Äiti	4,2	19,9	20,4	17,3	38,2
Sisarukset	3,2	8,1	16,7	8,6	63,4
Isovanhemmat	2,1	2,6	14,3	4,8	76,2
Kaverit	8,6	12,3	21,4	12,8	44,9
Koulun musiikinopettaja	8,6	8,6	14,0	8,1	60,8
Orkesterinjohtaja	16,7	11,8	17,7	4,3	49,5
Soitonopettaja	11,2	13,9	17,6	7,5	49,7
Muu henkilö	17,0	7,0	17,0	0,0	59,0

Lähi- ja perhepiiristä suurin vaikutus näyttäisi olleen isillä, sillä 10,9 % (n=21) koki isänsä vaikuttaneen erittäin paljon soitinvalintaan. Vain 4,2 % (n=8) koki äidin vaikuttaneen erittäin paljon, mutta toisaalta 19,9 % (n=38) ilmoitti äidillä olleen melko paljon vaikutusta. Muista henkilöistä orkesterinjohtajalla on ollut suurin rooli, sillä 16,7 % (n=31) koki orkesterinjohtajan vaikuttaneen erittäin paljon. 17,0 % (n=17) ilmoitti jonkun muun henkilön vaikuttaneen erittäin paljon instrumentin valintaan. Tällaisiksi henkilöiksi mainittiin muun muassa John Coltrane, musiikkiopiston rehtori ja ex-puoliso.

Tarkasteltaessa eri henkilöiden vaikutusta soitinvalintaan kokonaisuutena selviää, että yli puolet (53,7 %) vastaajista kokee jonkun muun henkilön vaikuttaneen soitinvalintaansa erittäin vähän. Ne joiden soitinvalintaa on ohjannut joku muu henkilö, jakautuvat melko tasaisesti vastausvaihtoehdoille 1–4. Eri ikäryhmillä, sukupuolilla tai alueilla ei ollut suuria eroja vastauksissa. Itäisessä Suomessa eri henkilöiden vaikutus oli kuitenkin hieman suurempi kuin lännessä tai etelässä. Erot syntyivät pääosin siitä, että itäisessä Suomessa orkesterinjohtajan roolia soitinvalinnassa pidettiin muita alueita suurempana (KUVIO 24).

KUVIO 24. Orkesterinjohtajan vaikutus soitinvalintaan alueittain prosentuaalisesti tarkasteltuna (n=179).

Seuraavassa osiossa vastaajia pyydettiin määrittämään eri asioiden merkitystä soitinvalintaan edellisen osion tavoin. Vastauksista löytyi aiempaa enemmän soitinvalintaa selittäviä tekijöitä, mutta edelleen vastaukset jakoutuivat melko tasaisesti eri vastausvaihtoehdoille (TAULUKKO 4, s. 53).

Soittimen ääni näyttäisi olleen suurin yksittäinen vaikutin soitinta valittaessa. Myös soittimen muut ominaisuudet, kuten koko ja ulkonäkö, ovat vaikuttaneet valintaan, mutta eivät samassa määrin kuin ääni. Lisäksi asuinpaikka on määrittänyt soitinvalintaa monessa tapauksessa. Koulutustarjonta, orkesterit ja yleiset asenteet vaikuttavat todennäköisesti epäsuorasti ja ehkä enemmänkin karsivassa mielessä. Jos lähistöltä ei löydy opettajaa opettamaan säkkipilliä tai orkesteria, jossa sitä voisi soittaa, se rajaa säkkipillin pois mahdollisista soittimista.

Sukupuolistereotyytiat ja soitimen näkyvyys olivat vastaajien mielestä vähiten soitinvalintaan vaikuttaneita seikkoja. Musiikin kuuleminen konserteissa ja äänitteillä on ohjailtu valintaa jonkin verran, mutta vähemmän kuin soitin itsessään tai ympäröivät olosuhteet. Vastausvaihtoehdoista listan ulkopuolisia vaikuttimia kartoittava kohta *joku muu asia* koostui monesta eri vaikuttimesta. Hieman yli kolmannes vastaajista ilmoitti jonkun muun asian vaikuttaneen erittäin paljon. Vastaajat saivat tarkentaa kohtaa vastaamalla sanallisesti, mikä muu asia on vaikuttanut soitinvalintaan. Vastauksissa mainittiin muun muassa huono sävelkorva, tarvelähtöisyys, pääsykoepisteet, oman asunnon koko ja soittimen oletettu helppous.

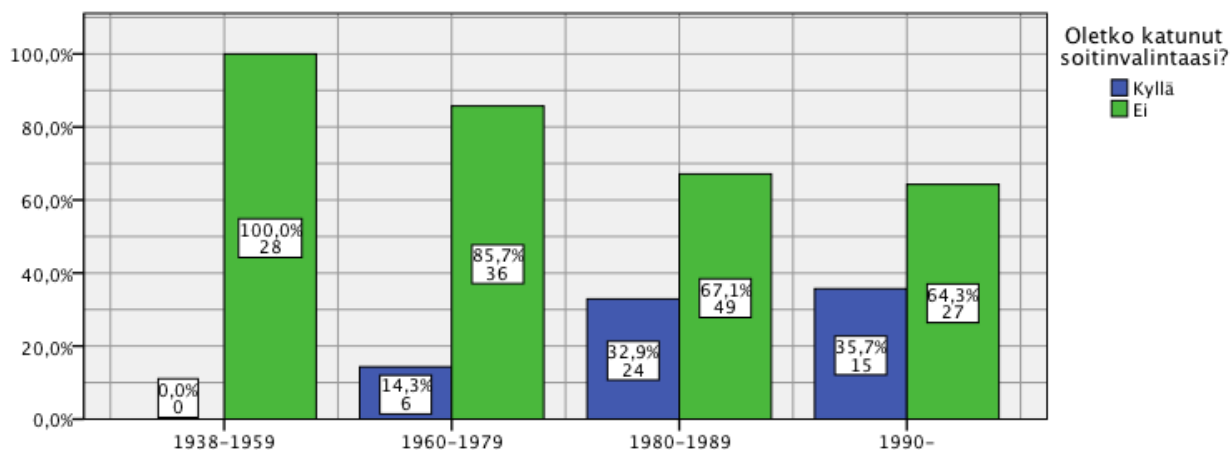
TAULUKKO 4. Eri asioiden vaikutus soitinvalintaan prosentuaalisesti tarkasteltuna

Kuinka paljon koet seuraavien asioiden vaikuttaneen omaan soitinvalintaasi?	3 ei paljon				
	1. erittäin paljon (%)	2. melko paljon (%)	eikä vähän (%)	4. melko vähän (%)	5. erittäin vähän (%)
Soittimen ääni	34,9	31,8	16,4	6,2	10,8
Soittimen ulkonäkö	13,9	32,5	31,4	8,2	13,9
Soittimen koko	14,5	31,1	31,1	8,8	14,5
Soittimen sukupuolistereotyytiat	4,1	6,2	36,9	14,4	38,5
Soittimen näkyvyys eri medioissa (lehdet, TV)	2,6	12,3	26,2	19,5	39,5
Konsertit	13,6	19,4	20,4	13,1	33,5
Musiikin kuunteleminen esim. levyiltä ja radiosta	14,7	17,3	23,0	14,1	30,9
Kotipaikka soiton aloitushetkellä	19,3	29,7	13,5	11,5	26,0
Yleinen ilmapiiri puhallinmusiikkia kohtaan	18,8	26,0	19,3	7,8	28,1
Musiikin koulutustarjonta	21,9	29,2	19,8	8,9	20,3
Silloisella kotipaikkakunnalla toimivat orkesterit	29,7	23,4	16,1	6,3	24,5
Instrumentin saaminen	29,5	21,1	21,6	8,9	18,9
Sattuma	29,6	24,2	17,7	8,6	19,9
Joku muu asia	35,8	13,2	20,8	0,0	30,2

Eri sukupuolten, ikäryhmien ja alueiden välillä ei ollut tässäkään osiossa kokonaisuudessaan suurta vaihtelua, mutta yksittäisten tekijöiden merkitsevyys vaihteli jonkin verran. Ikäryhmien välillä suurimpia eroja olivat instrumentin hankinnan ja musiikin kuuntelemisen vaikutukset soitinvalintoihin. Instrumentin hankinnan merkitys on laskenut vuosikymmenten saatossa ($p=.014$), ja vuosina 1938–1959 syntyneet kokivat musiikin kuuntelemisen radiosta ja äänitteiltä vaikuttaneen soitinvalintaan selkeästi muita ikäryhmiä enemmän ($p=.000$). Naisilla instrumentin valintaan vaikutti selvästi miehiä enemmän soittimen koko ($p=.043$), mutta erityisesti kotipaikan koulutustarjonta ($p=.004$). Miehillä taas musiikin kuuntelemisen merkitys oli naisia suurempi ($p=.034$). Eri maantieteellisten alueiden välissä suurin ero syntyi pääosin kotipaikkaan liittyvien seikkojen vaikutuksesta soitinvalintaan, sillä itäisessä Suomessa koulutustarjonnan ja kotipaikan ilmapiirin puhallinmusiikkia kohtaan koettiin vaikuttavan valintoihin selvästi muita alueita enemmän ($p<.05$). Tulos selittynee kuitenkin ainakin osittain sillä, että itäisessä Suomessa naisia oli selvästi miehiä enemmän.

Soitinvalintaan ohjailevien asioiden vaikutus vaihtelee jonkin verran myös sen mukaan, minkä ikäisenä soittaminen on aloitettu. Eri henkilöiden osuus soitinvalintaan on tulosten valossa sitä suurempi, mitä nuorempana soittaminen aloitetaan. Varsinkin äidin ($p=.002$) ja koulun musiikinopettajan ($p=.011$) merkitys on luonnollisestikin tärkeämpi nuorena soittonsa aloittaneilla. Myös soittimen koko ($p=.019$) ja kotipaikan ilmapiiri puhallinmusiikkia kohtaan ($p=.011$) ovat vaikuttaneet eniten nuorena soittonsa aloittaneilla. Sen sijaan soittimen muut ominaisuudet, kuten ulkonäkö, ääni ja sukupuoliassosiaatiot, ovat olleet selvästi merkityksellisempiä aikuisiällä aloittaneille.

Vastaajista 32 % ($n=62$) koki, että joku ulkopuolinen taho, kuten vanhemmat, oli päättänyt soittimen hänen puolestaan. Miehet ilmoittivat hieman naisia useammin, etteivät itse olleet valinneet soitinta. Noin neljännes ($n=48$) vastaajista totesi myös katuneensa soitinvalintaansa, ja kolmannes ($n=65$) oli jossain vaiheessa lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen. Vuosina 1938–1959 syntyneet olivat täysin tyytyväisiä soitinvalintoihinsa, kun taas tyytymättömyys valintaan oli suurempi nuoremmilla vastaajilla ollen suurimmillaan vuodesta 1990 alkaen syntyneillä (KUVIO 25 [$p=.000$]).

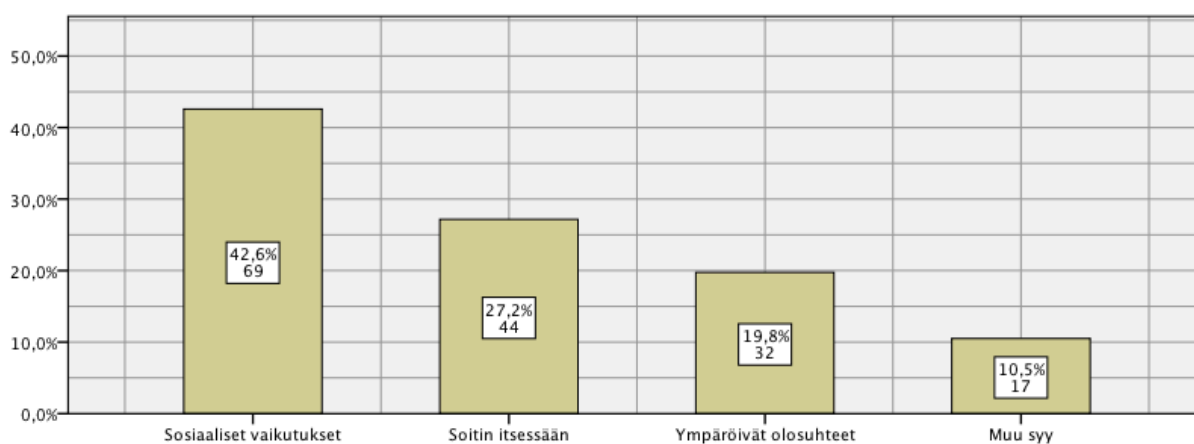

KUVIO 25. Soitinvalinnan katuminen ikäryhmittäin tarkasteltuna (n=185).

Myös eri maantieteellisillä alueilla oli jonkin verran eroja tyytyväisyydessä omaan soitinvalintaan. Eteläisessä Suomessa vain yksi kymmenestä vastaajasta koki katu-neensa valintaansa, kun vastaavasti sekä itäisessä että läntisessä Suomessa noin joka kolmas koki niin. Samoin soiton lopettaminen tai lopettamisaikeet ovat olleet vähäisempiä eteläisessä Suomessa.

Mitä nuorempana soittamisen oli aloittanut, sitä useammin joku muu henkilö oli päättänyt soittimen vastaajan puolesta. Valinta oli myös kaduttanut enemmän nuorempana soittonsa aloittaneilla. Henkilöistä, jotka ovat olleet tyytyväisiä valintaansa, vain 22,2 % (n=32) on lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen, kun vastaavasti soittimeensa tyytymättömistä liki 70 %:lla (n=33) on ollut lopettamisaikeita (p=.000). Myös he, jotka eivät ole kokeneet valinneensa soitintaan itse, ovat lopettaneet tai meinanneet lopettaa soittamisen muita useammin (p=.028). Luontevaa on päätellä, että väärän valinnan tunne ja sitä seuraavat lopettamisaikeet ovat syntyneet siitä, että jonkun muun koetaan ohjailleen valintaa. Vertailtaessa käsitystä oman soitinvalinnan oikeellisuudesta suhteessa soittamiseen liittyvien asioiden mieluisuuteen (TAULUKKO 2, s. 41) on nähtävissä, että valinta heijastuu jonkin verran mieluisuuden kokemuksiin. Esimerkiksi yksin harjoittelemisen ja orkesterissa soitettava musiikki olivat reilusti mieluisampia vastaajille, jotka olivat tyytyväisiä soitinvalintaansa. Tulokset osoittavat soitinvalinnan merkityksen harrastuksen jatkuvuutta ja mielekkyyttä ajatellen.

Vastaajia pyydettiin lopuksi kertomaan omin sanoin, minkä vuoksi he olivat valinneet pääinstrumenttinsa. Myös avoimista vastauksista välittyi kuva soitinvalinnasta monisyisenä kokonaisuutena. Monessa tapauksessa valinta ei ole ollut riippuvainen vain yhdestä tekijästä, vaan se on syntynyt monen asian summana, jota sattuma säätelee enemmän tai vähemmän. Analysointivaiheessa avoimet vastaukset jaoteltiin vastausmäärien perusteella neljään ryhmään, jotta syntyisi kokonaiskäsitys eri tekijöiden yleisyydestä (KUVIO 26). Ryhmä *sosiaaliset vaikutukset* pitää sisällään eri henkilöiden kuten vanhempien, soitonopettajan, orkesterinjohtajan tai kavereiden toimesta tulevan suostuttelun, pakottamisen tai innostamisen valittua soitinta kohtaan. Se pitää sisällään myös eri kuuntelukokemusten, kuten konserttien ja levyjen, antamat innoitteet, joissa voidaan nähdä olevan taustalla jonkun henkilön antama esikuva. *Soitin itsessään* tarkoittaa soittimen ääntä, ulkonäköä, kokoa sekä imagoa ja käyttömahdollisuuksia. Tarve tietylle soittimelle, asuinpaikka, koulutustarjonta, soittimen saaminen, raha ja fyysiset rajoitteet kuuluvat luokkaan *ympäröivät olosuhteet*. Luokka *muu syy* koostuu vastauksista, jotka olivat liian suppeita tai monitulkintaisia. Useimmiten tähän luokkaan vastattiin lyhyesti "sattuma" erittelemättä vastausta sen tarkemmin.

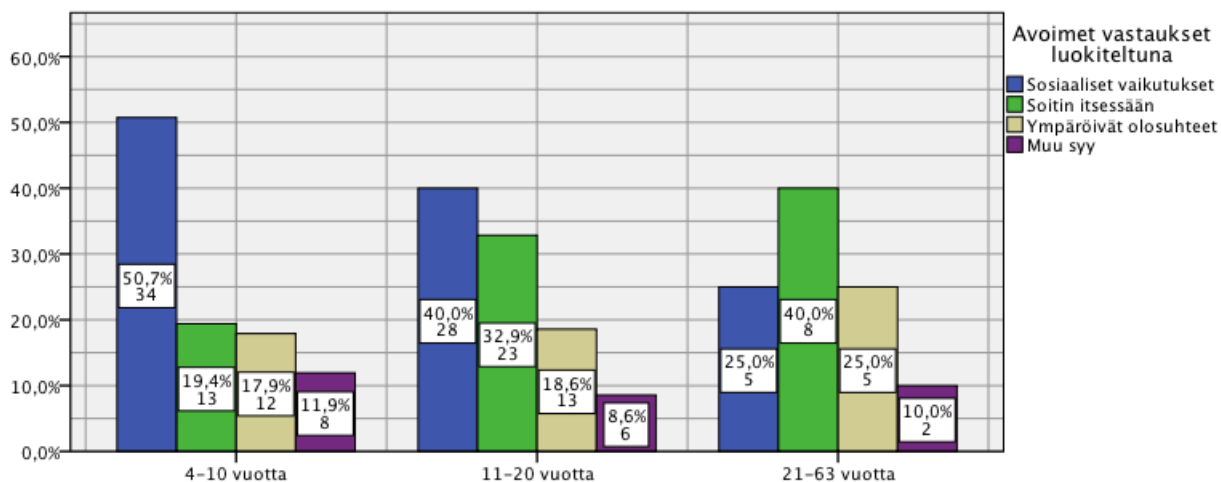
KUVIO 26. Avointen vastausten perusteella tehty prosentuaalinen jaottelu eri asioiden vaikutuksesta soitinvalintaan (n=162).

Eri ryhmät limittyvät kuitenkin jonkin verran toisiinsa, joten jaottelu on karkeahko, joskin suuntaa antava. Avoimien kysymysten vastaukset olivat suurelta osin sekoitus kaikkia ryhmiä. Hyvin yleinen oli tilanne, jossa soitin tai muutamia soitinvaihtoehtoja sattui olemaan sopivasti tarjolla lainaksi tai löytyi valmiiksi kotoa. Opettaja, orkes-

terinjohtaja tai vanhemmat olivat sen perusteella suositelleet jotakin tiettyä soitinta tai antaneet vapaasti valita näistä vaihtoehdoista. Lopullinen valinta oli tehty sen mukaan, minkä soittimen ominaisuudet, kuten ääni ja ulkomuoto, miellyttivät henkilöä eniten. Myös merkittävä kuuntelukokemus oli saattanut ratkaista valinnan tietyn soittimen hyväksi. Osa vastaajista kertoi tulleen suoranaisesti pakotetuksi soittamaan tiettyä soitinta, ja toisinaan soitin oli valikoitunut puhtaan väärinymmärryksen vuoksi.

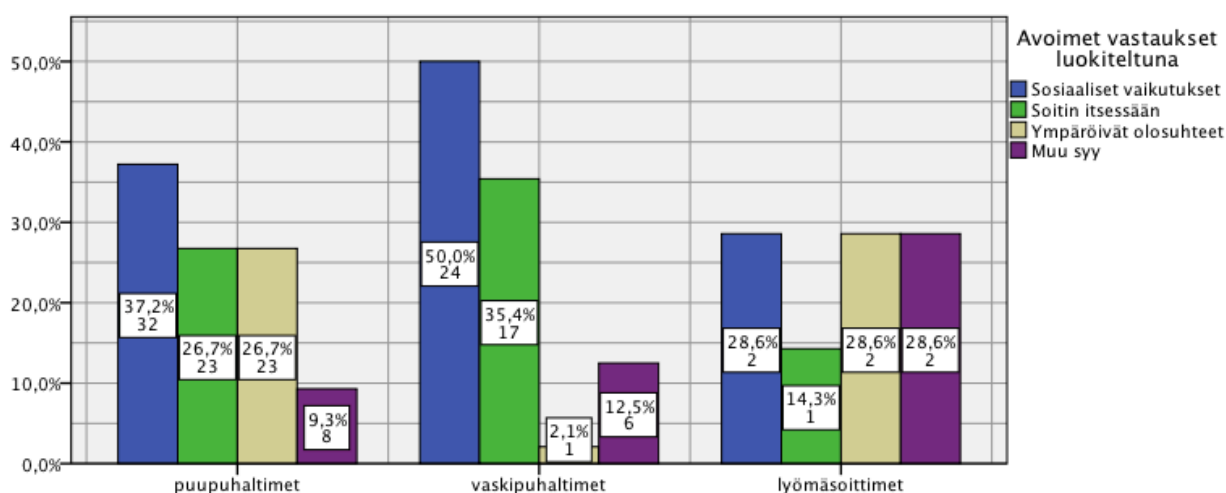
Monitulkintaisissa vastauksia analysoitaessa painotettiin sitä vastaajan kertomaa tekijää, joka subjektiivisen tulkinnan mukaan oli vastauksesta luettavissa tärkeimpänä. Vaikka tämän osion vastaukset eivät olleet yksiselitteisiä, antavat ne pohdittavaa ajattelun aiemmin esitettyjä tuloksia. Aiempien tulosten perusteella soitinvalinta kokonaisuudessaan ei ole ohjautunut eri henkilöistä johtuen soittimesta itsestään kumpuavien ominaisuuksien veroisesti, mutta tämä osio antaa ymmärtää toisin.

Soiton aloitustiän ja instrumenttivalinnan suhde tarkentuu avointen vastausten myötä (KUVIO 27). Sosiaalisten vaikutusten merkitys vaihtelee soiton aloitustiän mukaan ollen suurinta nuorempana aloittaneilla soittajilla. Sen sijaan soittimen omien ominaisuuksien merkitys on sitä suurempi, mitä myöhemmin soiton on aloittanut.

KUVIO 27. Eri tekijöiden vaikutus soitinvalintaan suhteessa soiton aloituskäynnin avointen kysymysten pohjalta tehdyn luokittelun mukaisesti (n=157).

Myös eri soitinryhmien soittajat näyttäisivät valitsevan soittimensa hieman erilaisin perustein ($p=.035$). Puolella ($n=24$) vaskisoittajista valintaa ovat ohjanneet enimmäkseen sosiaaliset tekijät, kun taas ympäröivien olosuhteiden vaikutus on ollut ratkaiseva vain yhdellä vaskisoittajalla (2,1 %). Myös puupuhaltajilla ja lyömäsoittajilla sosiaaliset vaikutukset ovat olleet tärkeimmät, mutta ero soittimen ominaisuuksien vaikutuksiin on kapeampi. Puupuhaltajat ja lyömäsoittajat ovat sen sijaan huomattavasti vaskisoittajia useammin tehneet valintansa ympäröivien olosuhteiden perusteella.

KUVIO 28. Eri tekijöiden vaikutus soitinvalintaan suhteessa vastaajan pääinstrumentin soitinryhmään avointen kysymysten pohjalta tehdyn luokittelun mukaisesti ($n=141$).

Eri ikäryhmien ja sukupuolten välillä ei viimeisen osion valossa ole suuria eroja koskien soitinvalintaa. Naiset ovat jonkin verran miehiä taipuvaisempia valitsemaan soittimensa sosiaalisten vaikutusten perusteella, kun taas miehillä soittimen ominaisuudet ovat ratkaisevampia. Kuten jo aiemmin on esitetty, eri maantieteellisillä alueilla soitinvalintaa ohjaavat hieman erilaiset asiat. Itäisessä Suomessa sosiaalisten vaikutusten merkitys on suurempi, mikä pohjautuu pitkälti orkesterinjohtajan vaikutukseen (KUVIO 24, s. 52). Eteläisessä Suomessa soitin itsessään on vaikuttanut hieman enemmän kuin sosiaaliset syyt.

5 TULOSTEN TARKASTELUA

Tutkimuksessa olen pyrkinyt selvittämään ensisijaisesti sitä, millä perusteella puhallinorkesterisoitinten soittajat valitsevat soittimensa, mutta tarjoamaan myös laajemmän kuvan suomalaisesta puhallinorkesterisoittajasta ja soittoharrastuksen merkityksestä. Tulokset antavat vastauksia moniin kysymyksiin mutta herättävät samalla paljon uusia. Soitinvalinnan mekanismeihin ei tavallisesti kiinnitetä paljoakaan huomiota, vaan valinta tapahtuu yleensä hyvin luontevasti. Ehkä valintaan suhtaudutaan mystisen antautuvasti: ”minä en valitse soitinta, soitin valitsee minut”. Eräs vastaajista kiteyttikin soitinvalintansa syyn dramaattisesti yhteen sanaan: ”kohtalo” (V167).

Itselle sopivan soittimen löytyminen on kuitenkin olennaisen tärkeää, jotta harrastaminen olisi mielekästä. Käytännössä realiteetit sanelevat soitinvalintaa niin paljon, että valinta on joka tapauksessa kompromissi ja sekoitus omia toiveita, ympäröivien ihmisten vaikutuksia ja vallitsevia olosuhteita. Toisinaan itselle sopivimman soittimen löytyminen vaatii aikaa ja huolellista tutustumista eri vaihtoehtoihin.

Tutkimukseen osallistuneet henkilöt edustivat melko kattavasti eri maantieteellisiä alueita, ikäryhmiä ja molempia sukupuolia. Tutkimusmateriaalista on kuitenkin hankalaa johtaa yleispäteviä johtopäätöksiä yksittäisten alueiden puhallinmusiikkielämästä. On ilmeistä, että puhallinmusiikin harrastaminen on hyvin paikallista, joskin puhallinorkestereita löytyy lähes joka puolelta Suomea. Toiminta on keskittynyt pääosin kaupunkiin johtuen todennäköisesti sekä soittajien että koulutuksen saatavuudesta, mutta myös vallitsevasta kulttuurista ja asenneilmapiiristä. Puhallinmusiikki ei ole ehkä enää aivan yhtä näkyvää kuin aikana, jolloin esimerkiksi isoilla tehtailla oli omat soittokunnat. Paikkakunnan koko ei kuitenkaan automaattisesti estä elinvoimaista puhallinmusiikkikulttuuria. Tästä esimerkkinä käytetään usein Rantasalmea, jossa on kokoonsa nähden erittäin paljon puhallinsoittajia ja virkeä puhallinmusiikkielämä.

Mikä sitten synnyttää tai tappaa paikkakunnan puhallinmusiikkielämän? Syntyminen ei varmastikaan ole itsestään selvää, vaan vaatii kovia ponnisteluja esimerkiksi asenneilmapiirin, kaluston ja harjoitustilojen sekä tietenkin soittajien löytämisen ja kouluttamisen osalta. Käytännössä kulttuuria rakennetaan sinnikkäästi pikku hiljaa, jolloin ajallisesti voidaan puhua vuosista tai vuosikymmenistä. Helpoimmin uusia orkestereita syntyy paikkakunnilla, joissa edes osa edellä mainituista seikoista on valmiina. Oman arvioni mukaan asialleen omistautunut johtohahmo nousee kuitenkin kaikkein tärkeimmäksi seikaksi osana orkesteritoiminnan syntymistä ja jatkumisesta, mutta myös sen loppumista. On olemassa lukuisia esimerkkejä siitä, kuinka suurella vaivalla rakennettu musiikkikulttuuri rapistuu hetkessä, kun toimintaa kannatellut orkesterinjohtaja tai muu avainhenkilö väistyy tehtävästään. Toiminnan jatkuminen ei ole siis itsestäänselvyys, vaan vaatii taakseen osaavia ja aktiivisia toimijoita.

Ammattimaisen puhallinmusiikin kivijalkana Suomessa ovat koko suhteellisen nuoren puhallinmusiikkihistoriamme ajan toimineet armeijan soittokunnat. Näin ollen vastaajilta tiedusteltiin sivumennen myös vuoden 2014 alussa toimeenpantujen soittokuntalakkautusten mahdollisia vaikutuksia suomalaiselle puhallinmusiikkikulttuurille. Suurin osa vastaajista suhtautui lakkautuksiin kielteisesti, mutta heiltä ei kerätty yksityiskohtaisempia arvioita mahdollisista vaikutuksista. Oletettavasti kielteisen käsitysten taustalla olivat pelko puhallinmusiikin näkyvyyden vähenemisestä ja opetuksen saatavuudesta. Tutkimukseen osallistuneet ammattimuusikot olivat todennäköisesti huolissaan myös puhallinmuusikoiden työtilanteen heikkenemisestä. Harrastelija- ja ammattimuusikoiden käsitykset olivat kuitenkin kokonaisuutena hyvin samankaltaiset.

Sotilasmusiikkialan indententti Markus Virtalan mukaan soittokuntien lakkautusten myötä sotilasmusiikkialalta lakkaa 78 tehtävää ja jäljelle jää 186. Moni sotilasmusiikkialalla työskennellyt on ehtinyt siirtyä muihin Puolustusvoimien tehtäviin jo ennen lakkautusten toimeenpanoa, joten puhtaasti uudistuksista johtuvien siirtymien määrä on vaikea arvioida. Henkilöitä joille ei ole löytynyt sopivia tehtäviä puolustusvoimien uudessa organisaatiossa, on alle 10, ja heille kaikille on tarjottu irtisanomiskorvausta. Määräaikaisessa työsuhteessa olevat sekä eläköityvät henkilöt muodostavat hankalasti kategorisoitavan ryhmän, joiden työuran pituuteen puolustusvoimauudistuksella saattaa olla vaikutuksia, jos määräaikaisuuksia ei tulla vakinaistamaan ja

jos eläkkeelle siirtyvät eivät jatka palvelusta määräaikaisena ylivahvuudessa. Osa henkilöstöstä on jäänyt myös opintovapaalle. Yleisesti ottaen henkilöt eivät ole passivoituneet, vaan siirtyneet töihin muille aloille tai opiskelemaan. (Virtala 2013.)

Virtala toteaa, että soittokuntien esiintymisten määrä vähenee paljon soittokuntien lakkautusten myötä, mutta valtakunnallinen näkyvyys pyritään säilyttämään vähintään yhtä suurena. Konserttikiertueet suunnitellaan niin, että sotilasmusiikkia tullaan kuulemaan myös entisten soittokuntien kotipaikkakunnilla. Konserttien painopiste siirtyy puisto- ja toritapahtumista konserttisaleihin. Virtala arvioi, että uudistus ei tule vaikuttamaan yksittäistapauksia lukuun ottamatta soitonopetuksen saatavuuteen alueilla, joilta soittokunta lakkautetaan. Myöskään orkesterimuusikoiden työtilanteeseen hän ei usko vaikutusten olevan kielteisiä, sillä viime vuosina hyvistä muusikoista on ollut ennemminkin ali- kuin ylitarjontaa. Virtalan arvion mukaan puolustusvoimauudistuksen vaikutukset ammattimaiselle puhallinmusiikkielämälle tulevat olemaan yksiselitteisesti positiivisia suurempien orkestereiden ja parempien organisaatioiden vuoksi. (Virtala 2013.)

Soitinten keskinäistä suosiota koko Suomen osalta käsittävät tulokset poikkesivat jonkin verran Sheldonin ja Pricen (2005) keräämästä kansainvälisestä aineistosta. Soitinten keskinäisessä järjestyksessä oli eroja erityisesti sukupuolittain tarkasteltuna, sillä esimerkiksi trumpetti oli tässä tutkimuksessa vasta viidenneksi suosituin soitin miehillä, kun taas Sheldonin ja Pricen (2005, 48) tutkimuksessa se oli kaikista suosituin. Vastaavasti naisilla suosituin oli heidän mukaansa klarinetti, mutta tässä tutkimuksessa sekä saksofoni että huilu ajoivat klarinetin edelle. Kaksoisruokolehdykkäsoittimet oboe ja fagotti olivat vähiten soitettuja soittimia molemmissa tutkimuksissa.

Eri maiden kulttuuriset ja rakenteelliset erot saattavat vaikuttaa kansainvälisiin eroihin (Cutietta & Foustalieraki 1990; Sheldon & Price 2005). Esimerkiksi Yhdysvalloissa jazz-musiikin voi olettaa vaikuttaneen trumpetin suosioon. Myös Suomen sisällä oli alueellisia eroja eri soitinten ja soitinryhmien välisessä suosiossa, mutta perusteet vaihtelulle ovat oletettavasti samankaltaisia. Eri alueiden paikalliskulttuuri muovaa mieltymyksiä. Yksittäinen roolimalli voi nostaa hetkellisesti tietyn soittimen suosiota, jos esikuva sattuu olemaan esimerkiksi lähtöisin samalta paikkakunnalta. Myös alueen orkesterit, soitonopettajat ja orkesterinjohtajat saattavat vaikuttaa omalla toimin-

nallaan ja asenteillaan soitinjakauman kehittymiseen. Rakenteelliset erot saattavat heijastua esimerkiksi opetuksen järjestymisen kautta. Syyt soitinten välisen suosion vaihteluihin johtuvat luonnollisesti myös soittimista itsestään ja niiden käyttömahdollisuuksista.

Populaarikulttuurissa puhallinsoittimet ovat toisinaan näkyvässä ja kuuluvassa roolissa, mutta soittajamääriltään ja näkyvyydeltään ne painivat täysin eri sarjassa perinteisten bändisoitinten kanssa. Puhallinmusiikkia soittamaan ei päädytä useinkaan vahingossa, vaan edellytykset sille ovat yleensä valmiina. Tutkimukseen osallistuneista kahdella kolmasosalla lähipiirin kuului vähintään yksi henkilö, joka harrasti puhallinmusiikkia. Eräs vastaajista kuvasi lähipiirinsä puhallinmusiikkiharrastusta suorasanaisesti, joskin mukana saattoi olla myös ripaus ironiaa:

”Isosiskoni soitti oboeta ja isoveljeni soitti trumpettia. Lisäksi isäni on soittanut kännissä tuubaa.” (V58)

Sisaruksen tai vanhemman esimerkki voi innoittaa soittoharrastuksen aloittamiseen, mutta yhtä lailla koulun musiikinopettaja tai kaverit. Monella lähipiiristä löytyy valmiina soitin, jota pääsee kokeilemaan. Samoin eri soitinten ääni ja ulkonäkö sekä puhallinmusiikki ovat usein tuttuja omaa soitinta valittaessa. Musiikin merkitys muiden harrastusten joukossa oli tutkimukseen osallistuneilla selvästi suurin, vaikka heillä oli paljon muitakin harrastuksia. Erityisesti liikuntaa harrasti musiikin lisäksi suuri osa.

Vastausten perusteella kaikki puhallinmusiikkiharrastuksen osa-alueet koetaan enemmän mukaviksi kuin epämukaviksi, mutta puhallinsoittajille soittamisen sosiaalinen ulottuvuus on erityisen tärkeä. Tyypillisesti yhteissoitto tulee osaksi harrastusta hyvin aikaisessa vaiheessa. Se on monesti syy aloittaa koko soittoharrastus, mutta vielä merkityksellisempi se on harrastuksen jatkumiselle. Yhteissoitto, orkesterissa tavattavat kaverit, orkesterimatkat ja hyvä yhteishenki ovat asioita, jotka motivoivat jatkamaan harrastuksen parissa selvästi enemmän kuin esimerkiksi orkesterissa soitettava musiikki tai yksin harjoitteleminen. Myös ne koetaan tärkeiksi, mutta tuloksista välittyy vaikutelma, että suurelle osalla puhallinsoittajista yhteissoiton tarjoama sosiaalinen ulottuvuus on niin olennainen, ettei soittoharrastus jatkuisi ilman sitä.

Myös useat orkesterisoiton yhteisöllisyyttä käsittelevät tutkimukset puoltavat sosiaalisen kanssakäymisen merkitystä orkesterisoittajilla. Hietalan (2009) musiikin yhteisöllisyyttä käsittelevän tutkielman mukaan yhteisöllisyys on orkesterisoittajalla itse musiikin rinnalla tärkein syy olla mukana orkesteritoiminnassa. Musiikki ja yhteisö muodostavat symbioosin, joka mahdollistaa molempien olemassaolon. Jos jompi kumpi elementti puuttuu, harrastuksen mielekkyys katoaa. Hietalan tutkima orkesteri ei ollut puhallinorkesteri, mutta myös puhallinorkestereihin tarkentuneita tutkimuksia on tehty. Sateilan (2010) mukaan orkesterin merkitys soittajalle on tärkeä sekä musiikillisten että sosiaalisten päämäärien saavuttamiseksi. Ekdahl (2013) toteaa, että yhteisön ja lähipiirin merkitys ovat asioita, jotka pitävät puhallinorkesterisoittajan mukana harrastuksessaan. Soitettavalla musiikilla ei ole niin paljon merkitystä, kunhan se on tarpeeksi monipuolista ja haastavaa. Länne (2013) päätyi tutkimukseensa erilaiseen lopputulokseen. Hän toteaa orkesterin olevan vahva yhteisö ja sosiaalisen merkityksen sen soittajille suuri, mutta musiikillisia tavoitteita pidetään sosiaalisuutta tärkeämpinä. Eroja aiempiin tutkimuksiin hän perustelee orkestereiden erilaisuudella.

Soittoharrastuksen merkityksiä luotaavat tulokset saavat tukea myös musiikin motivaation tutkimuksesta. Kososen (2010) mukaan motivaatio on moniulotteinen kokonaisuus, joka koostuu useista eri motiiveista, mutta musiikin harrastamisesta puhuttaessa musiikki itsessään on välittömin motiivi. Ulkoiset motiivit, kuten materia, eivät yksistään motivoi pitkäaikaiseen musiikin harrastamiseen. Tärkeimpiä musiikkiin liittyviä motiiveja ovat erilaiset soittamisesta ja soittotilanteesta kumpuavat motiivit, kuten soittamisen tarjoama ilo ja elämykset. Myös hallintamotiivit, jotka ilmentävät omaa pystyvyyttä, sekä yhteismusisoinnin tarjoamat kontaktimotiivit ovat tärkeitä. Ulkoisista motiiveista merkittävimpiä ovat tuki ja kannustus esimerkiksi perheeltä ja opettajilta. (Kosonen 2010, 296-297.) Tähän tutkimukseen osallistuneille tärkeitä olivat edellä luetellun mukaiset motiivit, kuten sosiaalinen kanssakäyminen, oman soiton kehittyminen sekä musiikki itsessään. Sen sijaan harva piti tärkeänä ulkoista motiivia, kuten soittamisesta saatavaa rahaa.

Tässä tutkimuksessa maantieteelliset alueet erosivat toisistaan varsinkin ikäryhmien ja sukupuolten välillä tarkasteltuna eri. Kysely tavoitti satunnaisesti eri ikäisistä soittajista koostuvia orkestereita, joten ikävaihtelut eri alueilla selittynevät pääosin satumalla. Itäinen Suomi poikkesi kuitenkin sukupuolijakaumaltaan merkittävästi muista alueista, sillä siellä naisten osuus oli selvästi miehiä suurempi. Ehkä itäisessä Suomessa paikallinen musiikkikulttuuri on muovautunut niin, että naiset kokevat puhallinmusiikin omakseen, mutta erot johtunevat suurimmaksi osaksi eri alueiden vastaajien ikäjakaumasta. Yleensä orkesterit ovat varsin heterogeenisiä, mutta yksittäiset erot voivat olla suuria. Esimerkiksi musiikkiluokkien puhallinorkesteritoiminnan kautta puhallinmusiikin pariin päätyneistä valtaosa on tyttöjä, sillä musiikkiluokilla on ja niille hakeutuu tyttöjä selvästi poikia enemmän. Vainikaisen (2014) mukaan musiikkiluokan käyneistä keskimäärin 75,7 % (n=153) on naisia.

Aineistoa tarkasteltaessa on nähtävissä, että naisten osuus puhallinsoittajista on kasvanut merkittävästi vuosikymmenten kuluessa, kuten myös Zervoudakes ja Tanur (1994) ovat havainneet. Vuosina 1938–1959 syntyneistä vastaajista valtaosa oli miehiä, mutta nuorimmissa vastaajissa naisten osuus oli miehiä selkeästi suurempi. Kokonaisuudessaan naisia oli hieman miehiä enemmän (52,5 %), joka poikkeaa selvästi kansainvälisestä keskiarvosta (42,08 % [Sheldon & Price 2005]). Ammattipuhallinorkestereissa naisten osuus sitä vastoin on minimaalinen miesten rinnalla. Osittain asia selittyy sillä, että suurin osa Suomen pääosin puhallinsoittimista koostuvista ammattiorkestereista toimii puolustusvoimien alaisuudessa, jossa naiset ovat pystyneet työskentelemään vasta suhteellisen lyhyen aikaa.

Tutkimustulokset koskien miesten ja naisten eroja puhallinmusiikin harrastamisessa saattavat myös heijastella yleisemmin sukupuolten välistä tasa-arvotilannetta Suomessa. Kulttuurinmuutos ei oletettavasti rajoitu pelkästään puhallinmusiikkiin, vaan perinteisten sukupuoliroolien hiipuesssa naiset ovat alkaneet harrastaa samoja asioita kuin miehetkin. Maailman talousfoorumin vuosittaisen tasa-arvoraportin mukaan Suomi on maailman toiseksi tasa-arvoisin maa sukupuolten välisessä vertailussa, kun esimerkiksi Yhdysvallat sijoittuu listalla sijalle 23 (World Economic Forum 2013). Sukupuolten välinen tasa-arvo on suomalainen perusarvo, josta on säädetty perustuslaissa ja tasa-arvolaisissa (sosiaali- ja terveysministeriö 2014). Suurin osa soittimien ja sukupuolten välisistä yhteyttä selvittävistä tutkimuksista käsittelee

yhdysvaltalaisia henkilöitä, joten on mahdollista, että tulokset viestivät laajemmasta kulttuurien välisestä ilmiöstä.

Kuitenkin Tilastokeskuksen *Vapaa-aikatutkimuksen* (Suomen virallinen tilasto 2002) mukaan miehet soittavat yleisesti ottaen naisia useammin jotakin instrumenttia. Suomalaista miehistä 16 % soitti vuonna 2002 jotakin soitinta, kun naisilla vastaava luku oli 13 %. On kuitenkin hankala sanoa, miksi miehet ovat jääneet vähemmistöksi puhallinsoitinten parissa. Ehkä miehet ovat orientoituneet naisia enemmän populaarikulttuurissa vallitseviin soittimiin ja musiikkityyleihin, kuten on osoitettu myös aiemmissa tutkimuksissa (mm. McKeage 2004). Tietyt tyylilajit, kuten jazz, ovat myös perinteisesti hyvin miesvaltaisia. Kuitenkin naisten määrä jazzmuusikoissakin on kasvanut ja kasvamaan päin (Kallionpää 2013). Myös Zervoudakes ja Tanur (1994) sekä Perdue (2009) ovat raportoineet naisten osuuden kasvaneen orkesterisoittajissa ja eritoten miehisinä pidetyissä instrumenteissa, joten muutokset näyttäisivät olevan samankaltaisia Suomen ulkopuolellakin.

Vastaajien soitinjakauma eri sukupuolten välillä oli hämmästyttävän tasainen, vaikka tavallisesti ajatellaan, että tytöt valitsevat soittimekseen puupuhaltimen ja pojat vaski- tai lyömäsoittimen. Käsitystä puoltavat myös lukuisat ulkomaiset tutkimukset (mm. Fortney, Boyle & DeCarbo 1993; Sheldon & Price 2005; Hallam, Rogers & Creech 2008). Tämän tutkimuksen tulokset poikkesivat kuitenkin suurelta osin näistä tutkimuksista, sillä sekä vaski- että puupuhaltimet jakautuivat hyvin tasaisesti kummallekin sukupuolelle. Esimerkiksi trumpetisteista valtaosa oli naisia, joka ei vastaa perinteistä käsitystä trumpetistien sukupuolijakaumasta.

Lähes puolet vastaajista soitti myös jotakin muuta soitinta pääinstrumenttinsa lisäksi. Pääinstrumentin jakaumasta poiketen sivuinstrumentit jakautuivat selvästi jyrkemmin olemassa olevien stereotyyppien mukaisesti. Erityisesti pianon kohdalla, joka oli selvästi suosituin sivuinstrumentti, erot olivat huomiota herättävän suuria, sillä kaikista sivusoitinpianisteista naisten osuus oli yli 70 %. Luku on tosin ymmärrettävä Kososen (1996) tutkimuksen valossa, sillä siihen osallistuneista pianisteista tyttöjen osuus oli 83 %.

Yli puolet vastaajista oli aloittanut soittamisen jollakin muulla kuin nykyisellä pääinstrumentillaan – useimmiten pianolla. Puhallinsoittimet asettavat monia fyysisiä haasteita muun muassa soittajan kokoa ja hengityskapasiteettia kohtaan, joten moni aloittaa musiikin harrastamisen fyysisesti helpommalla soittimella. Pääinstrumentin soitto oli aloitettu tavallisesti 9–10-vuotiaana, joka on hyvin lähellä Kurjen (1997) tutkimukseen osallistuneiden puhallinsoittajien keskimääräistä aloitusikää, joka oli 10 vuotta.

Vastaajien käsitykset miehisimmistä ja naisellisimmista soittimista olivat pitkälti odotusten kaltaiset. Miehisiksi soittimiksi koetaan erityisesti isot ja matalaääniset vaskisoittimet, naisellisiksi pienet ja korkeaääniset puupuhaltimet. Näkemykset olivat hyvin yhteneväisiä molemmilla sukupuolilla ja kaiken ikäisillä vastaajilla, eivätkä ne eronneet juurikaan kansainvälisestä aineistosta (mm. Abeles & Porter 1978; Dellezell & Leppla 1992; Fortney, Boyle & DeCarbo 1993). Silti kysyttäessä vastaajien käsityksiä oman soittimensa piirteiden sukupuolisuudesta, tulokset poikkesivat olennaisesti siitä, kuinka eri soitinten sukupuolistereotyyppioista ajateltiin yleisellä tasolla. Vastaajat arvioivat soittimensa piirteitä vahvasti oman sukupuolensa mukaisesti riippumatta siitä, mikä vastaajan soittama soitin on. Tulos antaa viitteitä siitä, ettei oma soitin on soittajalle niin henkilökohtainen asia, että se voidaan erottaa omaksi asiakseen yleisestä kontekstista. Soittaja kokee soittimen olevan osa häntä, eli se on sellainen kuin hän on tai hän haluaa sen olevan.

Miehet olivat taipuvaisia arvioimaan soitintaan selvästi naisia jyrkemmin oman sukupuolensa mukaisesti. Tulosta tukevat aiemmat tutkimukset (Abeles & Porter 1978; Zervoudakes & Tanur 1994; Perdue 2009), joiden mukaan tytöt ovat poikia immunimpia sukupuolistereotyyppioiden vaikutukselle soitinvalintoja tehdessään. Mitä nuorempina soittamisen oli aloittanut, sitä jyrkemmin ominaisuuksia arvioitiin oman sukupuolen mukaisesti. Tulos on ristiriitainen verrattuna aiempiin tutkimuksiin, joiden mukaan stereotyyppiat eivät ole niin vahvoja nuorilla lapsilla, mutta voimistuvat iän myötä (Abeles & Porter 1987; MacLeod 2009). Tosin tässä tutkimuksessa vastaajat olivat suurimmaksi osaksi aikuisia, joten tulokset eivät ole vertailukelpoisia. Stereotyyppioilla ja soiton aloitusiällä näyttäisi kuitenkin olevan jonkinlainen yhteys.

Mielenkiintoista on, että vastaajat arvelivat muilla henkilöillä olevan itseään vähemmän mielikuvat soittimen sukupuolisuudesta. Stereotyyppioita ohjaavat erilaiset mielikuvat. Meillä on hyvin yhtenäiset käsitykset siitä, millaisia ominaisuuksia miehiset ja naiselliset soittimet pitävät sisällään, mutta mielikuvia ohjaavat myös totutut sukupuolijakaumat. Vastaavalla tavalla esimerkiksi sana *keittäjä* tuo mieleen koulun keittiössä hääräävän täti-ihmisen vain siksi, että toistuva kokemus on muovannut mieleen selvän kuvan tällaisesta henkilöstä. Tutkimusten (Harrisonin & O'Neill 2000; Pickering & Repacholi 2001; Marshall ja Shibazaki 2013) mukaan mielikuvia eri soittajien soittajista pystytään muovaamaan roolimallien antaman esimerkin avulla. Ehkä se on syynä siihen, että soittajat kokevat itsellään olevan muita vähemmän stereotyyppisiä käsityksiä puhallinorkesterisoittimista, sillä he ovat tottuneet näkemään molempia sukupuolia soittamassa eri soittimia. Puhallinmusiikkia tuntematon henkilö taas perustaa mielikuvansa eri soittajista suppeampaan kokemukseen, jolloin myös mielikuva voi olla suppeampi ja värittyneempi. Vaikka stereotyypit eri soittimia ja soittajia kohtaan ovat vahvat, eivät ne näyttäisi vastaajien soitinjakauman perusteella juurikaan vaikuttaneen soitinvalintaan. Silti eräs vastaaja kertoi valaisevan esimerkin siitä, kuinka sukupuolistereotyypit voivat pahimmillaan ohjailla soitinvalintaa:

”Paikkakunnalla, jossa aloitin soittoharrastuksen, pojat määrättiin soittamaan matalia vaskeja ja tytöt puupuhaltimia. Olin poika, joten kohdalleni osui pasuuna.” (V150)

Soitinvalinta on tutkimustulosten perusteella hyvin monisyinen kokonaisuus, joka perustuu harvoin yhteen yksittäiseen tekijään. Useat muut tutkimukset (mm. Fortney, Boyle & DeCarbo 1993; Chen & Howard 2004; Chang 2007) puoltavat tätä käsitystä. Tulosten tarjoama kokonaiskäsitys on varsin yhteneväinen Hallamin, Rogersin ja Creechin (2008) tekemän mallin kanssa, jossa soitinvalintaa ohjailevat asiat on jaoteltu yksilöllisiin, sosiaalisiin ja soittimesta lähtöisin oleviin tekijöihin (KUVIO 2, s. 9). Tulokset vastaavat myös Kurjen tutkimuksessaan esittämiä syitä soitinvalinnalle, joskin tämän tutkimuksen perusteella syyt eivät rajoitu vain Kurjen esittämiin tai ne ovat kompleksisempia.

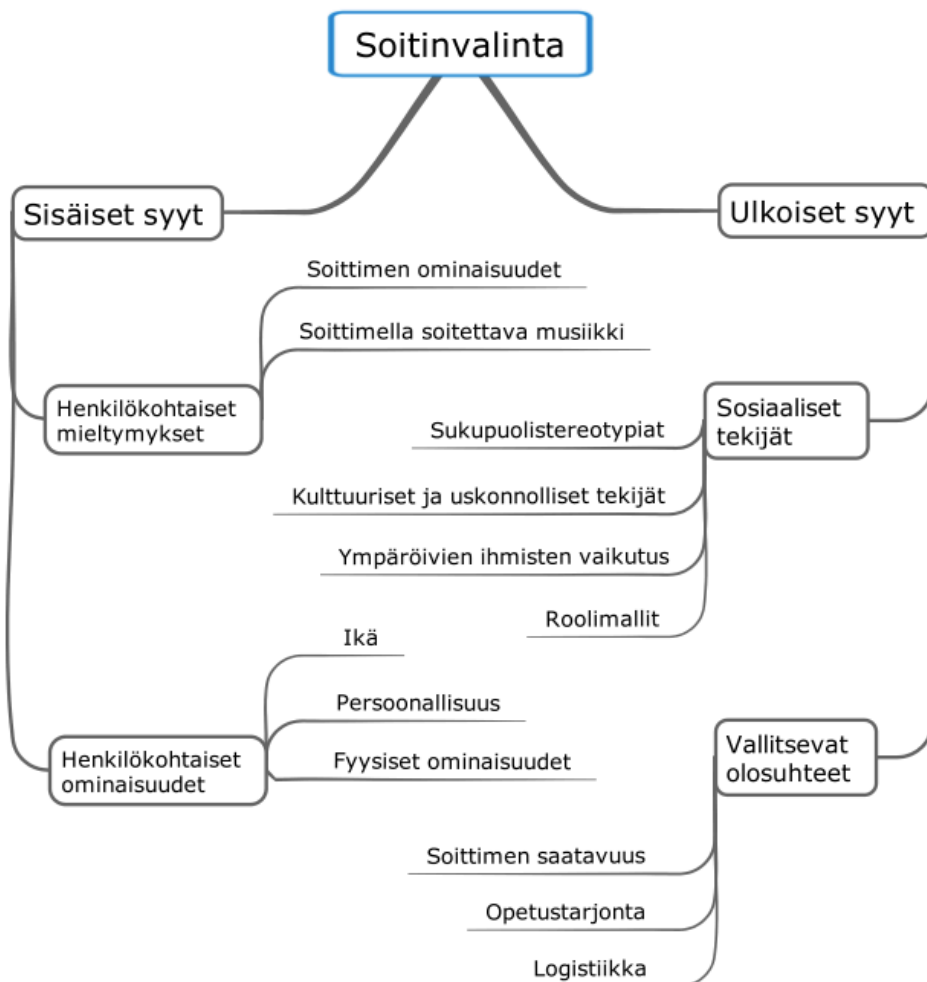
Puu- ja vaskipuhaltimien soittajat näyttäisivät valitsevan soittimensa hieman erilaisin perustein. Sosiaaliset tekijät ovat vaikuttaneet valintaan enemmän vaski- kuin puupuhaltimien soittajilla, kun taas ympäröivät olosuhteet ovat olleet merkityksellisempiä puupuhallinsoittajilla. Tulos on mielenkiintoinen erityisesti Paynen (2009) tutki-

muksen valossa, sillä hänen mukaansa puupuhallinten äänestä pitävät ovat pääosin introvertteja, kun taas vaskisoittimiin mieltyneet useammin ekstrovertteja. Samoin eri alueilla painotukset eri tekijöiden merkityksissä vaihtelivat. Itäisessä Suomessa sosiaaliset vaikutukset ovat selvästi merkityksellisimmät, kun lännessä ja etelässä useammat eri tekijät ohjaavat valintaa.

Vaikka monet seikat vaikuttavat valintaan, on valinta aina hyvin subjektiivinen kokemus, joka ei noudata tiettyä kaavaa. Soittimen ominaisuuksista ääni nousi tärkeimmäksi yksittäiseksi vaikuttimeksi, joka puoltaa aiemmin tehtyjä soittimen äänen vaikutusta soitinvalintaan selvittäviä tutkimuksia (Gordon 1986; Fortney, Boyle & DeCarbo 1993; Chen & Howard 2004; Chang 2007). Soittimen eri ominaisuuksien vaikutus tuntuisi olevan yhteydessä ensisijaisesti henkilön omiin ominaisuuksiin, kuten mieltymyksiin ja fysiikkaan. Olosuhteet määrittävät väistämättä toimintaamme, ja varsinkin lasten on hankala vaikuttaa niihin. Asuinpaikka, raha, koulu ja lukuisat muut seikat rakentavat elinympäristön, jossa joko on tai ei ole hyvät edellytykset musiikin harrastamiselle ja sitä myöden instrumentin valitsemiselle. On selvää, että avainasemassa olevat henkilöt, kuten vanhemmat tai orkesterinjohtaja, voivat vaikuttaa valintoihin. Vanhempien osuus liittyy mielipiteen ja asenteiden tarjoamisen lisäksi käytännön järjestelyihin, kuten rahoitukseen tai kyydityksiin – siis edellä mainittujen olosuhteiden rakentamiseen. Orkesterinjohtaja voi vaikuttaa asiaan esimerkiksi tarvelähtöisesti tai oppilaan fyysiset edellytykset huomioon ottaen (Bayley 2004; Bazan 2006). Eri henkilöiden vaikutus valintaan on luonnollisesti ollut sitä suurempi, mitä nuorempaan soittamiseen on aloitettu, sillä lapset ovat alttiimpia ulkoa päin tuleville vaikutteille. Nuorena aloittaneet ovat myös katuneet soitinvalintaansa muita useammin. Ehkä osa syynä on tietämättömyys eri vaihtoehtoista, mutta myös vahva ulkopuolinen ohjailu on voinut vaikuttaa tällaisen käsityksen syntymiseen. Tulokset viestivät vahvasti, että itselle sopivan soittimen valitseminen on olennaisen tärkeää harrastuksen mielekkyyttä ja jatkuvuutta ajatellen.

Tässä tutkimuksessa ja aiemmissa tutkimuksissa esiin tulleet syyt soitinvalinnalle voidaan tiivistää Hallamin, Rogersin ja Creechin (2008) mallin (KUVIO 2, s. 9) kaltaiseksi kokonaisuudeksi. Karkeasti ottaen valintaa määrittävät henkilöstä itsestään lähtöisin olevan *sisäiset syyt* sekä muualta tulevat *ulkoiset syyt*. Eri tekijöiden keskinäinen

balanssi on kuitenkin yksilöllinen, joten soitinvalinta on joka kerran ainutlaatuinen kokonaisuus omaa itseään sekä ympäröivää maailmaa.

KUVIO 29. Malli instrumenttivalintaan mahdollisesti vaikuttavista tekijöistä.

6 PÄÄTÄNTÖ

Soitinvalinnan syntymekanismeja ja sen vaikutuksia musiikkiharrastukselle ei tunnetta hyvin, vaikka jokainen instrumentaalimusiikkia harrastava joutuu valintansa tekemään. Valinnoista ja niiden syistä keskustellaan arkipuheessa, mutta koottua ja analysoitua tietoa löytyy vähän eikä se tarkennu juurikaan suomalaiseen musiikkielämään. Valintatilanne on kuitenkin hyvin merkityksellinen tulevaa harrastusta ajatellen, sillä varsinkin oppilaitospohjaiseen harrastamiseen kuuluu olennaisena osana myös jatkuva itsensä kehittäminen eli harjoittelu. Soittimen kanssa saa ja joutuu olemaan tekemisissä paljon, joten itselle sopimaton soitin voi tyrehdyttää harrastuksen jatkumiseen tarvittavan motivaation. Asiaa voi kuitenkin ajatella myös toisin päin. Tutkimustuloksista syntyy vaikutelma, että soitin ja yksin harjoittelu eivät kannattele harrastusta yhtä paljon kuin yhteissoiton tarjoama sosiaalinen ulottuvuus, joten onko soitettavalla soittimella soittajalle itselleen edes kovin paljon merkitystä? Ehkei jokaiselle, mutta soittajan on joka tapauksessa harjoiteltava myös omana aikanaan pärjätäkseen orkesterissa, joten pidemmän päälle voi tuntua typerältä soittaa soitinta, jota on liian raskas soittaa tai jonka äänestä ei pidä.

Lopulta soitinvalinta ei läheskään aina kulje käsi kädessä omien toiveiden ja ihanteiden kanssa. Joku on saattanut koko ikänsä haaveilla soittavansa saksofonia, mutta viime kädessä soittimen saatavuus tai fyysiset rajoitteet ovat ratkaisseet valinnan jonkin toisen instrumentin hyväksi. Kuitenkin usein omista toiveista poikkeavan soittimen saaminen on lopulta johtanut mieluisaan lopputulokseen, sillä kun soittimen oppii tuntemaan ja sitä oppii soittamaan, se tuo tyydytystä ja motivoi harjoitteluun lisää.

Tutkimustuloksista voi olla hyötyä yksittäisten oppilaitosten tai orkestereiden soitinjakauman kehitystä ajatellen. Koska puhallinorkestereille kirjoitetun musiikin instrumentaatio on suhteellisen vakiintunut, on orkesterin hankala löytää soitettavaa materiaalia, jos siltä puuttuu esimerkiksi merkittävä osa partituuriin kirjoitetuista vaskisoittimista. Tavallisesti instrumentaation suhteen tehdään kompromisseja, mutta niitä ei voi tehdä loputtomasti muuttamatta samalla säveltäjän tai sovittajan näkemystä kappaleen soinnista. Näin ollen oppilaitosten ja orkestereiden on tärkeää

tehdä pitkäjänteistä työtä saadakseen soittajia myös vähemmän suosittuihin soittimiin, kuten fagottiin ja oboeen. Orkesteritoiminnan ensimmäinen edellytys ovat sen soittajat, joten heihin kannattaa panostaa.

Millä tavoin lapsi sitten saadaan valitsemaan puhallinsoitin soittimekseen? Ehkä ensin täytyy kysyä, miksi hän valitsisi puhallinsoittimen, kun paljon muitakin instrumentteja on tarjolla. Valtavirtamusiikissa ja -mediassa puhallinsoitinten osuus on pieni, joten ehkä hän ei tunne eri soittimia ja niiden käyttömahdollisuuksia erityisen hyvin. Samasta syystä puhallinsoitinten julkisuuskuva ei ole yhtä kiinnostava kuin suosittuimpien soitinten.

Painostaminen ja ohjailu vailla lapsen mielipiteen kuuntelua tuntuvat tavoilta, jotka eivät voi johtaa hyvää lopputulokseen. Jos soittaminen ei ole omaehtoista, se ei hyödytä ketään eikä todennäköisesti tule jatkumaan kauaa. Periaatteessa on vain hyvä asia, jos aikuiset tarjoavat lapsen käyttöön oman tietämyksensä ja ymmärryksensä valintaan vaikuttavista seikoista, sillä lapsen ymmärrys asiasta on todennäköisesti rajallisempi. Aikuiset sanelevat yleensä myös realiteetit, kuten soittimen hankinnan ja ison soittimen kuljetuksen. Kuitenkin viime kädessä olisi hyvä, että lapsi saisi valita soittimensa itse olemassa olevista vaihtoehdoista ja perustaa valintansa omaan harkintaansa, mieltymyksiinsä ja intuitioonsa. Tällöin valinta tapahtuisi ensisijaisesti häntä itseään eikä toisten toiveita tai tarpeita ajatellen.

Ennen kuin siihen pisteeseen päästään, lapset pitää saada kuulemaan, näkemään ja tunnustelemaan puhallinsoittimia. Tätä varten oppilaitokset ja orkesterit tekevät paljon töitä järjestämällä koululaiskonsertteja ja erilaisia soitinvalmennusryhmiä. Perinteinen puhallinorkesterimusiikki ei välttämättä vastaa keskivertolapsen musiikki-mieltymyksiä, jonka useat orkesterit ovat ratkaisseet soittamalla koululaiskonserteissaan lasten tuntemia ja tykkäämiä kappaleita. Ehkä vielä tehokkaampaa voisi olla esimerkiksi vaskisektion istuttaminen kevyen musiikin kokoonpanoon, jolloin lapset näkevät puhalltimilla olevan yhtymäkohdan myös populaarikulttuuriin. Puhallinsoitinten tunnetuksi tekeminen vaatii kuitenkin paljon resursseja ja työtä sekä ihmisiä, jotka työn tekevät. Puhallinmusiikki ei ime ihmisiä puoleensa automaattisesti niin kuin valtavirtamusiikki tekee. Jos puhallinmusiikki ei ole osa paikkakunnan tai sen

musiikkioppilaitosten perinteitä eikä kukaan koe sitä erityisen tärkeäksi, on kulttuurin kehittyminen hankalaa.

Orkestereiden kannattaa varsinaisen musiikin tekemisen lisäksi panostaa paljon sosiaalisen puolen kehittämiseen. Esimerkiksi orkesterimatkat ovat kiinnekohta ja päämäärä, joka motivoi soittajia pysymään mukana ja tekemään työtä yhteisen palkinnon eteen. Samoin harjoitusviikonloput, leirit ja illanvietot nitovat ihmisiä yhteen entistä paremmin. Pelkkä musiikin tarjoama mielihyvä ja itsensä kehittäminen eivät ole suurimmalle osalle orkesterisoittajista riittäviä syitä jatkaa harrastusta, jos orkesterin yhteishenki on huono ja sosiaalinen kanssakäyminen olematonta tai epämuakavaa. Soiton lopettaminen on helpointa silloin, kun elämäntilanne tai oma kehitysvaihe ovat muutoksessa. Esimerkiksi lukioon meneminen tai murrosikä saattavat houkutella lopettamaan, jolloin paras tapa pitää kiinni soittajasta on tarjota hänelle sellainen sosiaalinen ympäristö, josta hän ei halua luopua.

Aiemmissa tutkimuksissa iän vaikutusta soitinvalintaan liittyviin seikkoihin on tutkittu pääosin lapsilla, kun taas tässä tutkimuksessa suurin osa vastaajista oli aikuisia. Sen vuoksi on erityisen huomionarvoista, että vastaajat muistelevat soitinvalintansa tapahtumahetkeä mahdollisesti jopa vuosikymmeniä taakse päin. Näin ollen tuloksia arvioitaessa on huomioitava, että muistojen vääristyminen on saattanut heikentää tutkimuksen luotettavuutta, kuten myös kysymysten mahdollinen väärinymmärtäminen. Koska tutkimus toteutettiin valvomattomissa olosuhteissa, ei vastaustilanteeseen, -aikaan ja -paikkaan ole voitu vaikuttaa, joten myös vastausolosuhteet ovat saattaneet vaikuttaa tuloksiin. Epämuodollisella vastaustilanteella on tosin voinut olla myös positiivinen vaikutus, sillä tällöin vastaajalla on ollut mahdollisuus valita itselleen sopivin vastausajankohta ja miettiä rauhassa vastauksiaan.

Tutkimuksen otantaa voidaan pitää riittävänä, mutta vastausmäärä eri kysymysten kohdalla vaihtelee, koska sähköinen kyselylomake mahdollisti vastausten väliin jättämisen. Sen vuoksi myös tulosten luotettavuus voi vaihdella kysymyksestä riippuen. Näytteen koko antaa kuitenkin aihetta tehdä jonkinasteisia tilastollisia yleistyksiä. Sähköinen kyselylomakkeen myötä aineisto saatiin siirrettyä suoraan SPSS -analysointiohjelmaan, joten mahdollisten koodausvirheiden todennäköisyys on pie-

ni. Sähköinen kysely ei myöskään mahdollista vastaamista vastausvaihtoehtojen väliin.

Tuloksia on pyritty tarkastelemaan mahdollisimman objektiivisesti ja rehellisesti useista eri näkökulmista. Aineiston analysointivaiheessa ja erityisesti tulosten tilastollista merkitsevyyttä mittaavissa analyyseissä konsultoitiin tilastotieteeseen ja SPSS-ohjelmaan laajemmin perehtynyttä henkilöä. Käytetyt testit pyrittiin valitsemaan niin, että ne tarkastelevat mahdollisimman hyvin tutkittavia ilmiöitä. Lisäksi mittareiden luotettavuutta arvioitiin Cronbachin alfa-kertoimien avulla.

Jatkotutkimuksia ajatellen erityisen kiinnostavaa olisi selvittää laajemmin persoonallisuuden vaikutusta soitinvalintaan, sillä aiemmat tutkimustulokset aiheesta ovat hyvin ristiriitaisia. Esimerkiksi Paynen (2009) äänenvärimieltymyksien ja persoonallisuuden yhteyttä käsittelevä tutkimusasetelma on houkutteleva. Myös Gordonin (1986) äänenväriin vaikutusta soitinvalintaan käsittelevän tutkimusasetelman toistaminen luonnollisia ääninäytteitä käyttäen olisi tarpeen, sillä synteettisten ääninäytteiden käyttäminen on nähty ongelmallisena. Alueellisten erojen jatkotutkiminen olisi perusteltua varsinkin puhallinmusiikkikulttuurin kehittämisen kannalta, sillä menestyneitä puhallinmusiikkipaikkakuntia ja niiden toimintakulttuuria kannattaa seurata ja imitoida.

LÄHTEET

- Abeles, H. & Porter, S. (1978). The Sex-Stereotyping of Musical Instruments. *Journal of Research in Music Education Summer*, 26(2), 65–75. doi: 10.2307/3344880
- Abeles, H. (2009). Are Musical Instrument Gender Associations Changing? *Journal of Research in Music Education*, 57(2), 127–139. doi: 10.1177/0022429409335878
- Bayley, J. G. (2004). The Procedure by Which Teachers Prepare Students to Choose a Musical Instrument. *Applications of Research in Music Education* 22(2), 23–43. doi: 10.1177/87551233040220020104
- Bazan, D. E. (2006). An investigation of the process by which elementary school band directors prepare students to choose a musical instrument. *Visions of Research in Music Education*, 8(1), 1–19.
- Bell, C. R. & Cresswell, A. (1984). Personality Differences among Musical Instrumentalists. *Psychology of Music*, 12(2), 83–93. doi: 10.1177/0305735684122002
- Ben-Tovim, A. & Boyd, D. (2012). *The right instrument for your child* (5. painos). Lontoo: Orion Books.
- Bruce, R. & Kemp, A. (1993). Sex-stereotyping in children's preferences for musical instruments. *British Journal of Music Education*, 10(3), 213–217.
- Chang, B. (2007). Band instrument selection by middle and high school students in international schools: Personality predictors and various influences. Master's thesis. University of Southern California, Faculty of the Thornton School of Music.
- Chen, S. M. & Howard, R. W. (2004). Musical instrument choice and playing history in post-secondary level music students: some descriptive data, some causes and some background factors. *Music Education Research*, 6(2), 217–230.
- Cribb, C. & Gregory, A. H. (1999). Stereotypes and Personalities of Musicians. *The Journal of Psychology*, 133(1), 104–114. doi: 10.1080/00223989909599725
- Cutietta, R. A. & Foustalieraki, M. (1990). Preferences for Select Band and Non-Band Instrument Timbres among Students in the United States and Greece. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 105, 72–80.
- Cutietta, R. A. & McAllister, P. A. (1997). Student personality and instrumental participation, continuation, and choice. *Journal of Research in Music Education*, 45(2), 282–294.
- Ekdahl, K. (2013). Puhallinorkesteriharrastuksen anti. Tapaustutkimus Ykspihlajan Työväen Soittajista. Musiikkikasvatuksen pro gradu –tutkielma. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.

- Fortney, P. M., Boyle, J. D. & DeCarbo, N. J. (1993). A study of middle school band students' instrument choices. *Journal of Research in Music Education*, 41(1), 28–39. doi: 10.2307/3345477
- Gordon, E. E. (1986). Final Results of a Two-Year Longitudinal Predictive Validity Study of the Instrument Timbre Preference Test and the Musical Aptitude Profile. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 89, 8–17.
- Griswold, P. M. & Chroback, D. (1981). Sex-role associations of music instruments and occupations by gender and major. *Journal of Research in Music Education*, 29(1), 57–62. doi: 10.2307/3344680
- Hallam, S., Rogers, L. & Creech, A. (2008). Gender differences in musical instrument choice. *International Journal of Music Education* 2008, 26(1), 7–19. doi: 10.1177/0255761407085646
- Harrison, A. C. & O'Neill, S. (2000). Children's gender-typed preferences for musical instruments: An intervention study. *Psychology of Music*, 28(1), 81–97. doi: 10.1177/0305735600281006
- Heikkinen, P. (1999). Lapsi haluaa soittaa... mutta mitä? Soittimen valitseminen ei käy aina leikiten. Musiikkikasvatuksen tutkielma. Sibelius-Akatemia.
- Hietala, A. (2009). Harrastajaorkesterissa soittamisen lumo – Ylioppilaskunnan Soittajissa soittavien kokemuksia harrastuksestaan. Musiikkikasvatuksen tutkielma. Sibelius-Akatemia, musiikkikasvatuksen osasto.
- Johnson, C. M. & Stewart, E. E. (2004). Effect of Sex Identification on Instrument Assignment by Band Directors. *Journal of Research in Music Education*, 52(2), 130–140. doi: 10.2307/3345435
- Johnson, C. M. & Stewart, E. E. (2005). Effect of Sex and Race Identification on Instrument Assignment by Music Educators. *Journal of Research in Music Education*, 53(4), 348–357. doi: 10.1177/002242940505300406
- Kallionpää, K. (9.3.2013). *Naiset pelastavat jazzin*. Helsingin Sanomat. Essee. Haettu 19.11.2013 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1362731801808>
- Kelly, S. N. & VanWeelden, K. (2014). Gender associations with world music instruments by secondary school music students from the USA. *International Journal of Music Education*, published online before print 06.01.2014. doi: 10.1177/0255761413515808
- Killian, J. N. & Satrom, S. L. (2011). The Effect of Demonstrator Gender on Wind Instrument Preferences of Kindergarten, Third-Grade, and Fifth-Grade Students. *Applications of Research in Music Education*, 29(2), 13–19. doi: 10.1177/8755123310396985
- Kosonen, E. (1996). Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla. Musiikkikasvatuksen lissensiaattityö. Jyväskylän yliopisto, musiikkitieten laitos.

- Kosonen, E. (2009). Musiikkia koulussa ja koulun jälkeen. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. (toim.) *Musiikkikasvatus*. Vaasa: Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry. 157–170.
- Kosonen, E. (2010). Musiikkiharrastusten motivaatio. Teoksessa Louhivuori, J. & Saarikallio, S. (toim.) *Musiikkipsykologia*. Jyväskylä: Ateena. 295–310.
- Kuhlman, K. (2004). The Impact of Gender on Students' Instrument Timbre Preferences and Instrument Choices. *Visions of Research in Music Education*, 5.
- Kurki, M. (1997). Se näyttää kauniilta ja soi komeasti : kyselytutkimus vaskisoittimen valitsemiseen liittyvistä tekijöistä. Musiikkikasvatuksen tutkielma. Sibelius-Akatemia, musiikkikasvatuksen osasto.
- Louhivuori, J. Henkilökohtainen tiedonanto 14.01.2014.
- Länne, M. (2013). "Jos yksi on pois niin se on kuin ontuva pyörä" - yhteisöllisyys harrastajasoittokunnissa. Musiikkikasvatuksen maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos.
- MacLellan, C. R. (2011). Differences in Myers-Briggs Personality Types Among High School Band, Orchestra, and Choir Members. *Journal of Research in Music Education*, 59(1), 85–100. doi: 10.1177/0022429410395579
- MacLeod, R. B. (2009). A Comparison of Aural and Visual Instrument Preferences of Third and Fifth-Grade Students. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 179, 33–43.
- Marshall, N. A. & Shibazaki, K. (2011). Instrument, gender and musical style associations in young children. *Psychology of Music*, 40(4), 494–507. doi: 10.1177/0305735611408996
- Marshall, N. A. & Shibazaki, K. (2013). Gender associations for musical instruments in nursery children: the effect of sound and image. *Music Education Research*, 15(4), 406–420. doi: 10.1080/14613808.2013.826641
- McKeage, K. M. (2004). Gender and Participation in High School and College Instrumental Jazz Ensembles. *Journal of Research in Music Education*, 52(4), 343–356. doi: 10.1177/002242940405200406
- Mihajlovski, Z. (2013). Personality, Intelligence and Musical Instrument. *Croatian Journal of Education*, 15(1), 155–172.
- Perdue, M. (2009) Crossing the Gender Divide: Examining Gender Stereotyping of Instruments and Incidence of Counter Stereotype Selection among Middle-School Band Students. Music Educators National Conference. University of Washington.

- Pickering, S. & Repacholi, B. (2001). Modifying Children's Gender-Typed Musical Instrument Preferences: The Effects of Gender and Age. *Sex Roles*, 45(9-10), 623–643.
- Puolustusvoimat. Vuosikertomus 2012. Haettu 31.01.2014 osoitteesta http://www.puolustusvoimat.fi/wcm/0d9317004f6629638631aefd3ca53ed1/PV_VSK_2012.pdf?MOD=AJPERES
- Sateila (2010). "Melko onnellinen puhallinorkesteri" – Tapaustutkimus Jyväskylän yliopiston puhallinorkesterista. Musiikkikasvatuksen pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos.
- Schmidt, C. P. & Lewis, B. E. (1988). A Validation study of the Instrument Timbre Preference Test. *Psychology of Music*, 16(2), 143–155. doi: 10.1177/0305735688162004
- Sheldon, D. A. & Price, H. E. (2005). Sex and Instrumentation Distribution in a International Cross-Section of Wind and Percussion Ensembles. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 163, 43–51.
- Sinsel, T. J., Dixon, W. E. & Blades-Zeller, E. (1997). Psychological Sex Type and Preferences for Musical Instruments in Fourth and Fifth Graders. *Journal of Research in Music Education*, 45(3), 390-401. doi: 10.2307/3345534
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Haettu 19.2.2014 osoitteesta <http://www.stm.fi/tasa-arvo>
- Suomen Puhallinorkesteriliitto ry. Orkesterimatrikkeli. Haettu 14.01.2014 osoitteesta www.spolli.com/matrikkeli
- Suomen virallinen tilasto 2002. Itsetekeminen: Soittaminen vuosina 1981, 1991, 1999 ja 2002. Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 21.1.2014 osoitteesta <http://www.stat.fi/til/vpa/tau.html>
- Suomen virallinen tilasto 2007. Elävänä syntyneet sukupuolen ja äidin avioisuuden mukaan 1761–2007. Helsinki: Tilastokeskus. Haettu 31.1.2014 osoitteesta <http://www.tilastokeskus.fi/til/synt/tau.html>
- Vainikainen, M. (2014). Musiikkiluokan käymisen yhteys elinikäiseen musiikin harrastamiseen ja ammatilliseen suuntautumiseen. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos ja Musiikin laitos.
- Virtala, M. Henkilökohtainen tiedonanto 17.12.2013.
- Williams D. A. (1996). A Study of Internal Validity of the Instrument Timbre Preference Test. *Journal of Research in Music Education*, 44(3), 268–277. doi: 10.2307/3345599
- World Economic Forum 2013. Gender gap index 2013. Haettu 19.02.2014 osoitteesta <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2013>.

Wych, G. M. F. (2012). Gender and Instrument Associations, Stereotypes, and Stratification: A Literature Review. *Applications of Research in Music Education*, 30(2), 22–31. doi: 10.1177/8755123312437049

Zervoudakes, J. & Tanur, J. M. (1994). Gender and musical instruments: Winds of change? *Journal of Research in Music Education*, 42(1), 58–67. doi: 10.2307/334533

LIITTEET

Liite 1, Kyselylomake

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (1/8)

Saatesanat

Arvoisa vastaaja!

Tässä kyselyssä kysytään puhallinsoittimiin ja -musiikkiin liittyviä kysymyksiä. Osa kysymyksistä on monivalintakysymyksiä ja osa avoimia kysymyksiä. Teen vastausten pohjalta musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielmani Jyväskylän yliopistoon, joten vastaukset ovat minulle ensiarvoisen tärkeitä. Näin ollen kiitän jo valmiiksi kaikkia kyselyyn vastanneita.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millä perusteella ihmiset valitsevat soittimen, jota soittavat. Lisäksi pyrin selvittämään, onko soitinvalinnan taustatekijöissä maantieteellisiä eroja. Tutkimus on rajattu koskemaan ensisijaisesti puhallinorkestereissa yleisesti käytettäviä soittimia, joten jos koet pääinstrumenttisi (soitin, jota soitat eniten) olevan jokin muu kuin puhallinsoitin tai lyömäsoittimet, ei kysely valitettavasti koske sinua.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi, joten vastaajan henkilöllisyys pysyy salassa.

Touko Raatikainen
p. 044 555 8901
touko.p.raatikainen@student.jyu.fi

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (2/8)

Perustiedot

Syntymävuosi

Sukupuoli

nainen mies

Koulutustausta

- peruskoulu
 lukio
 ammatillinen oppilaitos
 ammattikorkeakoulu
 yliopisto

Paikkakunta, jolla asut tällä hetkellä

Missä maakunnassa asuinpaikkasi sijaitsee?

Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Itä-Uusimaa
 Satakunta
 Häme
 Pirkanmaa
 Päijät-Häme
 Kymenlaakso
 Etelä-Karjala
 Etelä-Savo
 Pohjois-Savo
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Etelä-Pohjanmaa
 Pohjanmaa
 Keski-Pohjanmaa
 Pohjois-Pohjanmaa
 Kainuu
 Lappi

Mihin seuraavista vaihtoehdoista kuulut tällä hetkellä?

- palkansaaja
 yrittäjä
 työtön
 koululainen
 opiskelija
 eläkeläinen
 muu, mikä?

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (3/8)**Instrumentit**

Mikä on tämänhetkinen pääinstrumenttisi (instrumentti, jota soitat eniten)? Kerro myös minkä ikäisenä aloitit sen soittamisen ja montako vuotta olet soittanut sitä yhteensä.

Instrumentti:

Soiton aloitusikä:

Montako vuotta soittanut:

Jos soitat myös muita instrumentteja, mainitse enintään kaksi eniten soittamaasi instrumenttia ja laita ne tärkeysjärjestykseen sen mukaan, mitä soitat eniten. Mainitse niiden osalta myös soiton aloitusikä sekä soitettujen vuosien määrä.

Instrumentti:

Soiton aloitusikä:

Montako vuotta soittanut:

1. 2.

Soititko mitään instrumenttia ennen nykyisen pääinstrumenttisi soiton aloittamista?

- En
 Kyllä, mitä?

Kuinka miehisenä tai naisellisena koet oman pääinstrumenttisi seuraavat ominaisuudet?

	Erittäin miehinen	melko miehinen	ei miehinen eikä naisellinen	melko naisellinen	erittäin naisellinen
Ääni	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkomuoto	☐	☐	☐	☐	☐
Oma mielikuvasi pääinstrumenttisi kokonaisuutena	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden mielikuva pääinstrumenttisi kokonaisuutena	☐	☐	☐	☐	☐

Mainitse mielestäsi kolme miehisintä ja kolme naisellisinta puhallinorkesterisoitinta:

	1.	2.	3.
A) miehisiä	____	____	____
B) naisellisia	____	____	____

Mitkä asiat mielestäsi vaikuttavat siihen, onko soitin miehinen tai naisellinen?

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (4/8)

Orkesterit

Missä orkesterissa tai orkestereissa soitat tällä hetkellä? Jos soitat useissa eri orkestereissa, mainitse enintään kolme orkesteria ja laita ne järjestykseen sen mukaan, millä on suurin merkitys elämässäsi. Lisää myös kussakin orkesterissa soittamasi vuodet sekä stemma, jota yleensä soitat (esim. huilu 1).

	Orkesteri:	Orkesterissa soittamiesi vuosien määrä:	Stemma, jota yleensä soitat:
1.	____	____	____
2.	____	____	____
3.	____	____	____

Kuinka monta kaikista vuosista, jotka olet soittanut pääinstrumenttiasi, olet soittanut jossakin orkesterissa?

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (5/8)

Musiikillinen koulutus ja työ

Oletko opiskellut pääinstrumenttisi soittoa jossakin musiikkioppilaitoksessa tai jonkun yhteisön tai yrityksen alaisuudessa? (Voit valita useita)

- konservatorion peruopetuksessa
- konservatorion ammattiopetuksessa (2. aste)
- musiikkiopistossa
- kansalais- tai työväenopistossa
- kansanopistossa
- yksityisessä musiikkikoulussa
- seurakunnassa
- musiikkileirillä
- ammattikoulussa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa
- jossakin muualla, missä?

Valitse väittämät, jos ne koskevat sinua. Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Olen opiskellut pääinstrumenttini soittoa yksityisellä soitonopettajalla.
- Joku muu henkilö, kuten ystävä tai sukulainen on opettanut minulle pääinstrumenttini soittoa.
- Olen täysin itseoppinut soittaja pääinstrumenttini osalta.
- Olen ollut musiikkiluokalla, musiikkipainotteisella luokalla tai musiikkilukiassa.
- Olen opiskellut musiikkia jossakin oppilaitoksessa muutoin kuin pääinstrumenttini kautta.

Saatko oman instrumenttisi soittamisesta tuloja esimerkiksi esiintymisten tai opettamisen muodossa?

- En, soittaminen on minulle pelkkä harrastus.
- Kyllä, saan soittamisesta satunnaisia tuloja.
- Kyllä, saan soittamisesta merkittäviä lisätuloja, mutta suurin osa tuloistani tulee muualta.
- Kyllä, saan tuloni pääosin soittamisesta.

Jos saat tuloja soittamisesta, millaisia töitä teet? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Soitan vakituisesti jossakin ammattiorkesterissa.
- Teen töitä soitonopettajana.
- Teen freelance-muusikon töitä.
- Muuten, miten?

- En saa tuloja pääinstrumenttini soittamisesta, mutta teen musiikin parissa muita töitä, joista saan.

Oletko suorittanut tai suorittamassa paraikaa varusmiespalvelusta jossakin Puolustusvoimien sotilassoittokunnassa tai Varusmiessoittokunnassa?

Kyllä En

Jos olet, kuinka merkittävänä koet varusmiesajan vaikutuksen omassa soittoharrastuksessasi tai- ammatissasi?

- Erittäin merkittävänä
 Melko merkittävänä
 En kovinkaan merkittävänä
 En lainkaan merkittävänä
 En osaa sanoa

Vuoden 2013 lopussa seitsemän Suomen kolmestatoista sotilassoittokunnasta lopettaa toimintansa. Millaisia vaikutuksia arvelet sillä olevan Suomen puhallinmusiikkielämälle?

Erittäin myönteisiä Melko myönteisiä Ei myönteisiä eikä kielteisiä Melko kielteisiä Erittäin kielteisiä

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (6/8)

Soittimen saaminen

Kun aloitit nykyisen pääinstrumenttisi soittamisen, oliko sinulla vaikeuksia soittimen saamisessa?

- Ei
 Kyllä, millaisia?

Kuinka sait ensimmäisen soittimesi?

- Sain lainaksi esimerkiksi koulusta, musiikkiopistosta tai kaverilta
 Vanhemmat ostivat/ostin itse oman soittimen heti alussa
 Jotenkin muuten, miten?

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (7/8)

Oma ja lähipiirin harrastuneisuus

Harrastavatko seuraavat lähipiiriisi kuuluvat henkilöt musiikkia tai ovatko he harrastaneet sitä joskus aiemmin?

	Kyllä	Ei	En tiedä
Äiti	☐	☐	☐
Isä	☐	☐	☐
Joku sisaruksista	☐	☐	☐
Joku isovanhemmista	☐	☐	☐
Joku kavereista tai ystävistä	☐	☐	☐
Joku muista lähipiiriin kuuluvista henkilöistä	☐	☐	☐

Soittaako tai onko joku perhe- ja lähipiiriisi kuuluvista henkilöistä soittanut jotakin puhallinorkesterissa yleisesti käytettävää soitinta (puhallinsoitin tai lyömäsoittimet)?

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

Jos vastasit kyllä, kerro lyhyesti kuka soittaa (tai on soittanut) ja mitä instrumenttia:

Mitä harrastat? Laita tärkeysjärjestykseen enintään kolme mieluisinta harrastustasi. Jos musiikki jossakin muodossa lukeutuu kolmen mieliharrastukseksi joukkoon, merkitse se haluamaasi kohtaan.

-
-
-

Kysely soitinten valitsemiseen liittyvistä seikoista sivu (8/8)

Soitinvalinta

Kuinka paljon koet seuraavien henkilöiden vaikuttaneen omaan soitinvalintaasi (pääinstrumentti)?

	Erittäin paljon	Melko paljon	Ei paljon eikä vähän	Melko vähän	Erittäin vähän
Isä	☐	☐	☐	☐	☐
Äiti	☐	☐	☐	☐	☐
Sisarukset	☐	☐	☐	☐	☐
Isovanhemmat	☐	☐	☐	☐	☐
Kaverit ja ystävät	☐	☐	☐	☐	☐

Koulun musiikinopettaja	☐	☐	☐	☐	☐
Orkesterinjohtaja	☐	☐	☐	☐	☐
Soitonopettaja	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, kuka?	☐	☐	☐	☐	☐

Kuinka paljon koet seuraavien asioiden vaikuttaneet omaan soitinvalintaasi (pääinstrumentti)?

	Erittäin paljon	Melko paljon	Ei paljon eikä vähän	Melko vähän	Erittäin vähän
Soittimen ääni	☐	☐	☐	☐	☐
Soittimen ulkonäkö	☐	☐	☐	☐	☐
Soittimen koko	☐	☐	☐	☐	☐
Soittimen miehisuus tai naisellisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Soittimen näkyvyys esimerkiksi eri mediassa, kuten TV:ssä tai lehdissä	☐	☐	☐	☐	☐
Konsertit, joita olet ollut kuuntelemassa ennen soiton aloittamista	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikki, jota olet kuullut esimerkiksi levyiltä tai radiosta	☐	☐	☐	☐	☐
Kotipaikkakuntasi soiton aloitushetkellä	☐	☐	☐	☐	☐
Silloisen kotipaikkakuntasi yleinen ilmapiiri puhallinmusiikkia kohtaan	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikin koulutustarjonta silloisella kotipaikkakunnallasi	☐	☐	☐	☐	☐
Silloisella kotipaikkakunnallasi toimivat orkesterit	☐	☐	☐	☐	☐
Instrumentin saaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Sattuma	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

Jos koet sattuman vaikuttaneen soitinvalintaasi, kerro lyhyesti omin sanoin, kuinka se on vaikuttanut:

Kuinka itsellesi mieluisina asioina koet seuraavat soittoharrastuksen tai -ammatin eri osa-alueet oman pääinstrumenttisi näkökulmasta?

	Erittäin mieluisena	Melko mieluisena	Ei mieluisena eikä epämieluisena	Melko epämieluisena	Erittäin epämieluisena
Yhteissoitto	☐	☐	☐	☐	☐
Yksin harjoittelu	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikinteoria	☐	☐	☐	☐	☐
Esiintymiset	☐	☐	☐	☐	☐
Orkesterimatkat	☐	☐	☐	☐	☐
Soiton lomassa nähtävät kaverit ja ystävät	☐	☐	☐	☐	☐
Soittamisesta mahdollisesti saatava palkka	☐	☐	☐	☐	☐
Oman soiton kehittyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Orkesterissa soitettava musiikki	☐	☐	☐	☐	☐
Omat sektiokaverit ja muiden samaa soitinta soittavien tuki	☐	☐	☐	☐	☐
Orkesterin hyvä yhteishenki	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

	Kyllä	En
Koetko, että jokin ulkopuolinen taho (esim. vanhemmat) päätti puolestasi, mitä soitinta alat soittamaan?	☐	☐
Oletko koskaan katunut soitinvalintaasi?	☐	☐
Oletko koskaan lopettanut tai aikonut lopettaa soittamisen?	☐	☐

Kerro lyhyesti omin sanoin, mikä sai sinut valitsemaan oman pääinstrumenttisi.

Liite 2, Aineistosta tehdyt määrälliset analyysit

1 (1). Mies- ja naisvastaajien määrä eri ikäryhmissä

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of ikäryhmä is the same across categories of sukupuoli.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,001	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of ikäryhmä is the same across categories of sukupuoli.	Independent-Samples Kolmogorov-Smirnov Test	,015	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

1 (2). Mies- ja naissoittajien määrä eri instrumenttien soittajissa (pääinstrumentti)

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Pääinstrumentti	Equal variances assumed	,235	,628	-,985	199	,326
	Equal variances not assumed			-,984	192,614	,326

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means			
		Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				Lower	Upper
Pääinstrumentti	Equal variances assumed	-,408	,414	-1,225	,409
	Equal variances not assumed	-,408	,415	-1,226	,410

1 (3). Mies- ja naissoittajien määrä eri soitinryhmien soittajissa (pääinstrumentti).

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means	
		F	Sig.	t	df
pääinstrumentin soitinryhmä	Equal variances assumed	,866	,353	-,588	199
	Equal variances not assumed			-,585	189,182

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means			
		Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval Lower
pääinstrumentin soitinryhmä	Equal variances assumed	,557	-,047	,080	-,205
	Equal variances not assumed	,559	-,047	,080	-,206

Independent Samples Test

		t-test for Equality of ...
		95% Confidence ...
		Upper
pääinstrumentin soitinryhmä	Equal variances assumed	,111
	Equal variances not assumed	,112

1 (4). Mies- ja naissoittajien määrä eri soitinryhmien soittajissa (sivuinstrumentti).

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of sivuinstrumentin soitinryhmä is the same across categories of sukupuoli.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,000	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of sivuinstrumentin soitinryhmä is the same across categories of sukupuoli.	Independent-Samples Kolmogorov-Smirnov Test	,000	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

1 (5). Itseoppineiden soittajien määrä eri ikäryhmissä.

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of ikäryhmä is the same across categories of Itseoppinut soittaja.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,000	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of ikäryhmä is the same across categories of Itseoppinut soittaja.	Independent-Samples Kolmogorov-Smirnov Test	,001	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

1 (6). Soittamalla ansaitsemisen yhteys mahdollisen palkan mielisuuteen.

Test of Homogeneity of Variances

Soittamisesta mahdollisesti saatavan palkan mielisuus

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,610	3	179	,610

ANOVA

Soittamisesta mahdollisesti saatavan palkan mielisuus

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	48,140	3	16,047	23,207	,000
Within Groups	123,773	179	,691		
Total	171,913	182			

1 (7). Sukupuolen yhteys käsitykseen oman pääinstrumentin sukupuolisuudesta.

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
Soittimen ääni	2,67	1,092	197
Soittimen ulkomuoto	2,86	1,003	197
Oma mielikuva soittimesta kokonaisuutena	2,78	,943	197
Muiden mielikuva soittimesta kokonaisuutena	2,70	1,086	197

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,905	,907	4

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means	
		F	Sig.	t	df
Arvio oman soittimen sukupuolisuudesta	Equal variances assumed	,122	,727	10,029	189
	Equal variances not assumed			10,045	188,276

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means			
		Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval Lower
Arvio oman soittimen sukupuolisuudesta	Equal variances assumed	,000	1,08269	,10796	,86974
	Equal variances not assumed	,000	1,08269	,10779	,87006

Independent Samples Test

		t-test for Equality of ...
		95% Confidence ...
		Upper
Arvio oman soittimen sukupuolisuudesta	Equal variances assumed	1,29565
	Equal variances not assumed	1,29532

1(8). Soiton aloitustiän yhteys käsitykseen oman pääinstrumentin sukupuolisuudesta.

Test of Homogeneity of Variances

Arvio oman soittimen sukupuolisuudesta

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,009	2	193	,366

ANOVA

Arvio oman soittimen sukupuolisuudesta

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	11,726	2	5,863	7,572	,001
Within Groups	149,446	193	,774		
Total	161,172	195			

1 (9). Soitinvalinnan katuminen eri ikäryhmissä.

Hypothesis Test Summary

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of ikäryhmä is the same across categories of Oletko katunut soitinvalintaasi?.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,000	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of ikäryhmä is the same across categories of Oletko katunut soitinvalintaasi?.	Independent-Samples Kolmogorov-Smirnov Test	,002	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

1 (10). Jonkun muun henkilön päättämän instrumentin yhteys soiton lopettamiseen tai lopettamisaikeisiin.

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means	
		F	Sig.	t	df
Oletko lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen?	Equal variances assumed	12,245	,001	-2,306	190
	Equal variances not assumed			-2,224	109,801

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means			
		Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence .. Lower
Oletko lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen?	Equal variances assumed	,022	-,167	,072	-,310
	Equal variances not assumed	,028	-,167	,075	-,316

Independent Samples Test

		t-test for Equality of ...
		95% Confidence ...
		Upper
Oletko lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen?	Equal variances assumed	-,024
	Equal variances not assumed	-,018

1 (11). Soitinvalinnan katumisen tunteen yhteys soiton lopettamiseen tai lopettamisaikeisiin.

Hypothesis Test Summary

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Oletko lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen? is the same across categories of Oletko katunut soitinvalintaasi?.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,000	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of Oletko lopettanut tai meinannut lopettaa soittamisen? is the same across categories of Oletko katunut soitinvalintaasi?.	Independent-Samples Kolmogorov-Smirnov Test	,000	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

1 (12). Avoimien vastausten pohjalta tehdyn luokittelun mukaiset syyt soitinvalinnalle eri instrumenttiryhmissä (pääinstrumentti).

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of pääinstrumentin soitinryhmä is the same across categories of Avoimet vastaukset luokiteltuna.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,035	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,05.

1 (13). Ikäryhmien väliset erot instrumenttivalinnan taustatekijöissä likertasteikollisten kysymysten perusteella.

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Instrumentin hankinta	,710	3	178	,547
Musiikin kuuntelu	1,958	3	178	,122

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Instrumentin hankinta	Between Groups	22,738	3	7,579	3,611	,014
	Within Groups	373,641	178	2,099		
	Total	396,379	181			
Musiikin kuuntelu	Between Groups	44,587	3	14,862	7,987	,000
	Within Groups	331,221	178	1,861		
	Total	375,808	181			

1 (14). Sukupuolten väliset erot instrumenttivalinnan taustatekijöissä likert-asteikollisten kysymysten perusteella.

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Koko	1,458	1	182	,229
Musiikin kuuntelu	2,533	1	180	,113
Kotipaikan koulutustarjonta	,372	1	181	,543

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Koko	Between Groups	6,275	1	6,275	4,144	,043
	Within Groups	275,589	182	1,514		
	Total	281,864	183			
Musiikin kuuntelu	Between Groups	9,326	1	9,326	4,545	,034
	Within Groups	369,383	180	2,052		
	Total	378,709	181			
Kotipaikan koulutustarjonta	Between Groups	16,466	1	16,466	8,504	,004
	Within Groups	350,452	181	1,936		
	Total	366,918	182			

1 (15). Maantieteellisten alueiden väliset erot instrumenttivalinnan taustatekijöissä likert-asteikollisten kysymysten perusteella.

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Kotipaikan ilmapiiriä puhallinmusiikkia kohtaan	3,351	2	181	,037
Kotipaikan koulutustarjonta	4,508	2	181	,012

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Kotipaikan ilmapiiriä puhallinmusiikkia kohtaan	Between Groups	14,169	2	7,084	3,273	,040
	Within Groups	391,744	181	2,164		
	Total	405,913	183			
Kotipaikan koulutustarjonta	Between Groups	13,595	2	6,797	3,482	,033
	Within Groups	353,362	181	1,952		
	Total	366,957	183			

Robust Tests of Equality of Means

		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
Kotipaikan ilmapiiriä puhallinmusiikkia kohtaan	Welch	3,813	2	116,825	,025
	Brown-Forsythe	3,414	2	179,720	,035
Kotipaikan koulutustarjonta	Welch	4,489	2	118,321	,013
	Brown-Forsythe	3,692	2	180,760	,027

a. Asymptotically F distributed.

1 (16). Pääinstrumentin soiton aloitusikäryhmien väliset erot instrumenttivalinnan taustatekijöissä likert-asteikollisten kysymysten perusteella.

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Äiti	,471	2	184	,625
Koulun musiikinopettaja	10,170	2	179	,000
Koko	,433	2	185	,649
Kotipaikan ilmapiiriä puhallinmusiikkia kohtaan	2,859	2	184	,060

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Äiti	Between Groups	19,740	2	9,870	6,366	,002
	Within Groups	285,255	184	1,550		
	Total	304,995	186			
Koulun musiikinopettaja	Between Groups	18,053	2	9,027	4,974	,008
	Within Groups	324,810	179	1,815		
	Total	342,863	181			
Koko	Between Groups	11,794	2	5,897	4,028	,019
	Within Groups	270,823	185	1,464		
	Total	282,617	187			
Kotipaikan ilmapiiriä puhallinmusiikkia kohtaan	Between Groups	19,874	2	9,937	4,628	,011
	Within Groups	395,078	184	2,147		
	Total	414,952	186			

Robust Tests of Equality of Means

		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
Äiti	Welch	6,448	2	61,942	,003
	Brown-Forsythe	6,862	2	105,430	,002
Koulun musiikinopettaja	Welch	4,906	2	61,781	,011
	Brown-Forsythe	5,816	2	120,208	,004
Koko	Welch	3,872	2	65,237	,026
	Brown-Forsythe	4,351	2	113,846	,015
Kotipaikan ilmapiiriä puhallinmusiikkia kohtaan	Welch	4,673	2	59,459	,013
	Brown-Forsythe	4,177	2	74,951	,019

a. Asymptotically F distributed.